

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

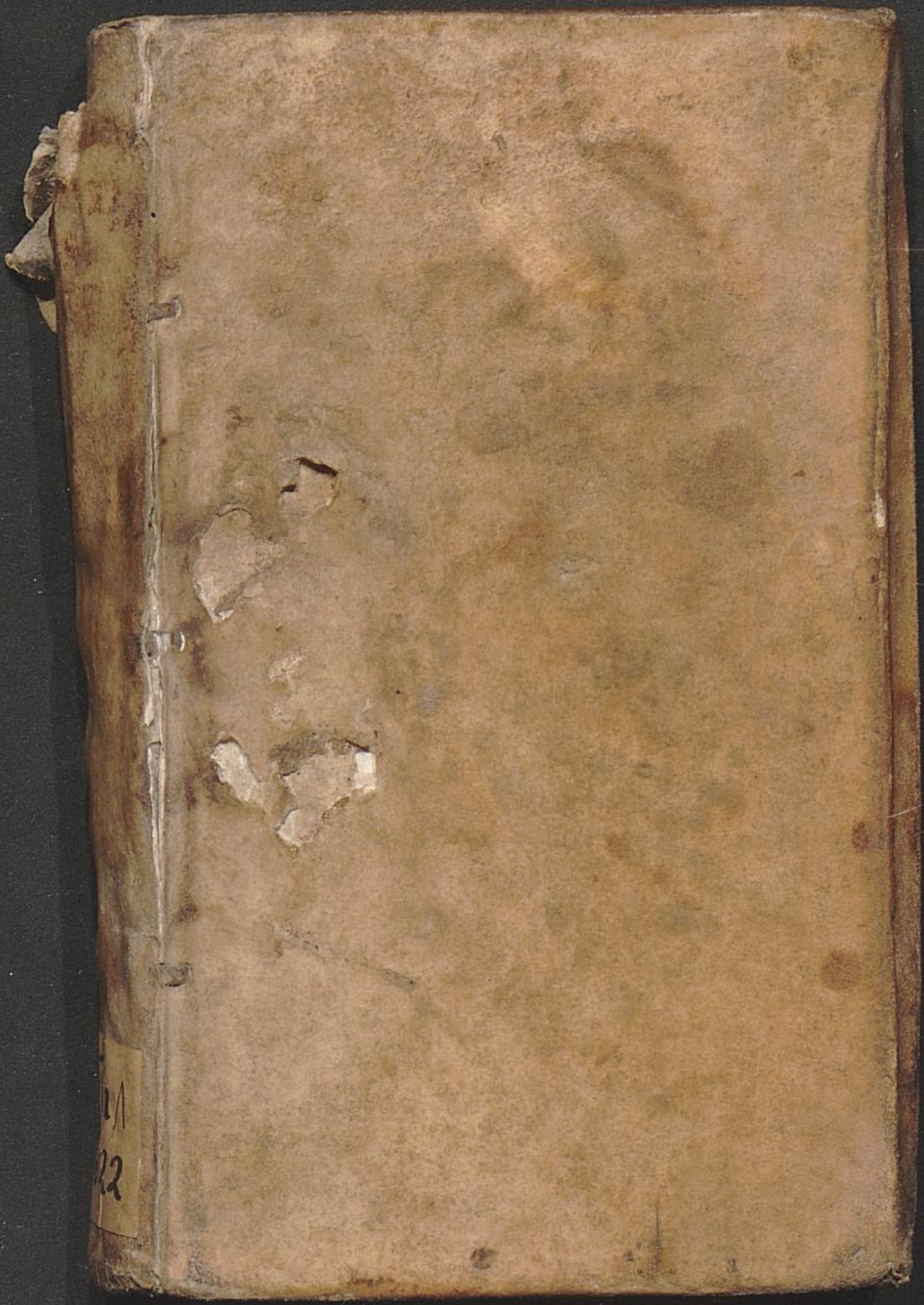
Universitätsbibliothek Paderborn

**Thomæ A Kempis Canonici Regvlaris Ord. S. Avgvstini De
Imitatione Christi Libri Qvatvor**

Thomas <von Kempen>

Antverpiæ, 1617

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45760](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45760)

11
22

Th. 2622.

Stammrecht

Bibliotheca

Fr. Caspar

novi Pader-

bornensis

v. Rosmeyer 1617.

P. P. Capuionum Paderbornensis

SANCTISSIMO
DOMINO NOSTRO
PAVLO V.
PONT. MAX.
BEATITATEM

*P. P. ex lib. J. G. Freytag
1738.*

QVARTVS iam an-
nus agitur, PA-
TER SANCTIS-
SIME, cum vetus
Romanum Martyrologium,
quod Illustrissimus Cardina-
s Baronius diu desiderave-
rat, è Belgio Romam transmisi-
t. ANCTITATI VESTRAE de-
dicatum. Anhelabat videlicet

* 2

ad

ad suum fontem riuus, ad So-
lem radius, ad cælum fidus.
Quod Româ igitur olim pro-
fectum, & in diuersas orbis
partes sparsum fuerat, velut
fidele diuesque deponitorium
seruauit Belgium: cumque
iam multis annorum centuriis
densâ obliuionis caligine ia-
cuisset obductum, ex eodem
Belgio in apertum prodiit.

Semestre iam spatium la-
bitur, cum Caietanus Abbas
S. Baronti Thomam Kem-
pensem Belgam Romam euo-
cauit, in ius traxit, & religio-
sum virum peculio suo, quod
duobus pænè sæculis obtinue-
rat, ex improuiso nudare, ma-
nupretio priuare, imò vitâ
postumâ (quam illi benigna
Fama

Fama non inuidit) spoliare
conatus est.

Equidem gaudeo in eâ vr-
be hanc violentam manus in-
iectionem factam , vbi totius
orbis cardo vertitur , vbi iusti-
tiæ tribunal , æquitatis sedes
ob omni æuo fuit. Quod enim
à D. Petro in hunc diem in au-
ctorum censendis libris Roma
iudicium tenuit , quod Chri-
stianus orbis suscepit , non est
viri Catholici , non religiosi,
declinare. Detulit superiori-
bus mensibus Dominus Con-
stantinus causæ suæ non tam
iudicium quàm patrocinium
SANCTITATI VESTRAE. Ego
verò contestationē amplector,
& æquitati causæ meæ confi-
sus , vel eum iudicem eligo,
* 3 quem

quem aduersarius patronum
sibi delegit. Vindicias itaque
Romæ postulo, & Thomam
nostrum liberali manu asser-
tum Romæ sisto; ne aut defu-
gisse auctoritatem viderer, ad
quam aduersarius confugit,
aut patriæ potiùs quàm veri-
tatis rem gessisse.

Et quidem eâ moderatione
me nactum esse Pontificem
gratulor, quo non minùs Bel-
gæ quàm Italo Romæ ius di-
citur; vt non magis vrbs,
quàm orbis Pontificem æquū
parentemq; habeat. Viuit et-
iam nunc in posterorū animis
PAVLI I. beneficium, quòd
Sanctorum reliquias, sine ho-
nore, sine titulo in semirutis la-
tentes & occultas cœmeteriis,
in

in apertum Solem lucemque
produxerit, ornarit aris, hono-
rarit memoriis: SANCTITATI
VESTRAE, PAVLE V. gratula-
bitur posteritas, quòd plurima
sanctorum virorù monumen-
ta auspiciis tuis è tenebris eru-
ta lucem adspiciant; quòd Ro-
ma suum vetus è Belgio Mar-
tyrologium, TE PONTIFICE
receperit; quòd Belgium, suum
Româ Thomam pristinae li-
bertati assertum TE IVDICE
vindicarit. Antuerpiæ, è Do-
mo Professâ, XXVIII. Martij,
anno M. DC. XVII.

SANCTITATI VESTRAE

deuotus in Christo filius

HERIBERTVS ROS-VVEYDVS
Societatis I E S V.

ELOGIA
MAGNORVM VIRORVM
DE

HISCE LIBRIS,
qui olim, maximè in Italia,
IOANNI GERSONI
falsò inscribebantur.

B. P. IGNATII LOIOLÆ
Societatis IESV fundatoris.

*Ludouicus Gonzalez in Actis beati
IGNATII summâ diligentia rogatu
Ioannis III. Lusitania Regis
annotatis, quæ manuscripta Romæ
in domo Professâ asservantur, ita
testatur:*

SOLITVM fuisse sanctum Patrem
quotidie legere vnum caput ex
libello Ioannis Gersonis: & qui-
dem vnum eo ordine, quo in eo
disposita sunt capita. A prandio
verò, & aliis horis, solitum alte-
rum

rum caput euoluere, quod veluti casu, aperto libello, sine vlllo foliorum discrimine obtigisset: semperque inuenisse in eo materiam, præsentianimi statui accommodatam, & quam ipse beatus Pater eo tempore in animo impressam haberet. adeoq; familiarem ei fuisse istum libellum, vt moribus suis, verbis, motibus, actionibus denique omnibus, salutaris illius libri documenta perfectissimè exprimeret; vt qui cum beato Patre assidue versabantur, agnouerint in eius vitâ viuam imaginem expressam Ioannis Gersonis, cuius lectionem commendabat omnibus quibuscum tractabat.

Petrus Ribadeneira lib. I .cap. XIII.

Vitæ B. P. IGNATII.

THOMÆ de Kempis de Imitatione Christi libello plurimum tum vtebatur, illiusq; lectionem valdè semper probauit, atque ita illius libri spiritum & doctrinam

* 5

hau-

hausit, tam auidè arripuit, tam perfectè in se expressit, vt (multorum iudicio) IGNATII vita solida quædam, eminens ac viua esset imago eorum præceptorum omnium, quæ aureo illo libello continentur.

Nicolaus Orlandinus par. 1. lib. v. histor. Societatis IESV, num. 9.

Quo domum receptus est die Hieronymus Natalis, monuit beatus IGNATIVS, vt biduo post ministrare coquo & hortulano inciperet, & quotidie caput ex Gersono, in quo meditaretur, legeret: tum alia capita, vt necessitas vel infirmitas postularet. Idque dixit beatus Pater cum mirificâ (vti semper solebat) laude eius libelli: addens, fore, quod in se ipse quidem esset expertus, vbi etiam fortuitò aperiret, vt quæ præsentī necessitati conuenientia essent, occurrerent.

CAR-

CARDINALIS BELLARMINI.

Ipse de se in libro de Scriptoribus Ecclesiasticis, in Ioanne Gersono.

OPUSCULUM est utilissimum, & iure in totâ Ecclesiâ summo omnium consensu receptum & frequentatum, & in omnes linguas conuersum. Ego certè ab adolescentiâ & vsque ad senectam, hoc opusculum sæpissimè volui, & reuolui: & semper mihi nouum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo sapit.

REGIS MAVRITANIÆ.

Henricus Sommalius Societatis IESV in epistolâ ad Leonardum Bottenium Cænobij S. Trudonis Abbatem.

QVANTA sit huius libelli dignitas, quâ se omnibus longè lateque probauit, vel ex hoc liquidò patet: quòd post sacros codices, nullus tam crebrò typis fuerit excusus:

* 6

cusus:

cusus : nullus tam cupidè ab omnibus expetitus ac lectitatus, à summis, mediis, infimis : nullus qui in tam varias sit linguas transfusus, atque omnium calculis approbatus. Referam hîc, quod nisi gravissimis testimoniis niteretur, incredibile videri posset. Cùm quidam è Societate IESU ante annos plus minus duodeuiginti, Argirium Mauritanix profectus fuisset, pretium redemptionis captiuorum laturus; Rex, qui aliquando Christianus fuerat, eum in suam duxit Bibliothecam, variâ librorum supellectili instructam : varios hîc illi codices visendos porrigit, atque in his librum de Imitatione Christi, vulgari Turcarum linguâ conuersum. adiecit autem, pluris se vnicum illum facere, quàm reliquos omnes Mahumetanorum.

OMIT-

OMITTO alia virorum grauis-
simorum testimonia, cum constet
viris sanctissimis librum hunc ita fa-
miliarem fuisse, ut S. Carolus Borro-
maeus Cardinalis & Pius V. eum via
vitæ suæ comitem semper adscie-
rint: ex hoc B. Philippus Neri-
us religiosum spiritum imbibit; eo Alexan-
der Saulius Papiensis Episcopus ani-
mum suum grauisimis diœcesis suæ
curis distractum refecit & oblectauit.
Hunc Ioannes Vendvillius, Torna-
censium in Belgio Antistes, eo loco ha-
buit, ut quoties Thomam à Kempis si-
bi deposceret (quod indies factitabat)
non aliâ voce, quàm DA LIBRUM,
κατ' ἐξοχῶν uteretur. Denique commu-
nis omnium nostrum parens ac dux
B. IGNATIVS Filiis suis eum librum
maximè commendavit. Quo factum
est, ut nullum penè in Societatis no-
stræ domiciliis cubiculum sit, cuius au-
ctor iste non sit inquilinus.

I N D E X
L I B R O R V M
E T
C A P I T V M.

L I B E R P R I M V S.

Admonitiones, ad spiritualement
vitam vtilis.

C A P V T I. De imitatione Christi, & contemptu omnium vanitatum mundi.	Pag. 1
C A P. II. De humili sentire sui ipsius.	3
C A P. III. De doctrina veritatis.	5
C A P. IV. De providentia in agendis.	9
C A P. V. De lectione sanctarum Scriptura- rum.	10
C A P. VI. De inordinatis affectionibus.	11
C A P. VII. De vana spe, & elatione fu- gienda.	12
C A P. VIII. De cauenda nimia familiari- tate.	13
C A P. IX. De obedientia, & subiectione.	14
C A P.	

INDEX LIB. ET CAP.

CAP. X. De cauenda superfluitate verborum.	16
CAP. XI. De pace acquirenda, & zelo proficiendi.	17
CAP. XII. De vtilitate aduersitatis.	20
CAP. XIII. De tentationibus resistendis.	21
CAP. XIV. De temerario iudicio vitando.	25
CAP. XV. De operibus ex charitate factis.	26
CAP. XVI. De sufferentia defectuum aliorum.	28
CAP. XVII. De monastica vita.	30
CAP. XVIII. De exemplis sanctorum Patrum.	31
CAP. XIX. De exercitiis boni Religiosi.	34
CAP. XX. De amore solitudinis, & silentij.	38
CAP. XXI. De compunctiōe cordis.	42
CAP. XXII. De consideratione humane miseriae.	45
CAP. XXIII. De meditatione mortis.	49
CAP. XXIV. De iudicio, & pœnis peccatorum.	53
CAP. XXV. De feruenti emendatione totius vite nostrae.	58

LIBER

INDEX LIBRORVM
LIBER SECVNDVS.

Admonitiones, ad interna
trahentes.

- CAP. I. De interna conuersatione. 65
CAP. II. De humili submissione. 70
CAP. III. De bono pacifico homine. 71
CAP. IV. De pura mente, & simplici inten-
tione. 73
CAP. V. De propria consideratione. 74
CAP. VI. De letitia bonæ conscientia. 76
CAP. VII. De amore IESV super omnia.
78
CAP. VIII. De familiari amicitia IESV.
80
CAP. IX. De carentia omnis solatiij. 83
CAP. X. De gratitudine, pro gratia Dei. 87
CAP. XI. De paucitate amatorum Crucis
IESV. 90
CAP. XII. De Regia via sanctæ Crucis. 93

LIBER TERTIVS.

De interna consolatione.

- CAP. I. De interna Christi locutione, ad
animam fidelem. 102
CAP. II. Quòd veritas intus loquitur, sine
strepitu verborum. 103
CAP.

ET CAPITVM.

- CAP. III. Quòd verba Dei, cum humili-
tate sunt audienda : & quòd multi ea
non ponderant. 105
- CAP. IV. Quòd in veritate & humilitate,
coram Deo conuersandum est. 109
- CAP. V. De mirabili effectu diuini amo-
ris. 111
- CAP. VI. De probatione veri amatoris. 115
- CAP. VII. De occultanda gratia, sub hu-
militatis custodia. 118
- CAP. VIII. De vili aestimatione suiipsius,
in oculis Dei. 122
- CAP. IX. Quòd omnia ad Deum, sicut ad
finem vltimum, sunt referenda. 124
- CAP. X. Quòd spreto mundo, dulce est ser-
uire Deo. 125
- CAP. XI. Quòd desideria cordis examinan-
da sunt, & moderanda. 128
- CAP. XII. De informatione patientia, &
luctamine aduersus concupiscentias. 130
- CAP. XIII. De obedientia humilis subditi,
ad exemplum IESV Christi. 133
- CAP. XIV. De occultis Dei iudiciis conside-
randis, ne extollamur in bonis. 135
- CAP. XV. Qualiter standum sit ac dicen-
dum, in omni re desiderabili. 137
- CAP. XVI. Quòd verum solatium, in solo
Deo est quærendum. 139
- CAP.

INDEX LIBRORVM

- CAP. XVII. Quòd omnis sollicitudo, in
Deo statuenda sit. 141
- CAP. XVIII. Quòd temporales miseriae,
exemplo Christi, equanimiter sint feren-
de. 142
- CAP. XIX. De tolerantia iniuriarum, &
quis verus patiens probetur. 144
- CAP. XX. De confessione propria infirmi-
tatis, & huius vitæ miseriis. 147
- CAP. XXI. Quòd in Deo, super omnia bo-
na & dona, requiescendum est. 150
- CAP. XXII. De recordatione multiplicium
beneficiorum Dei. 154
- CAP. XXIII. De quatuor, magnam im-
portantibus pacem. 157
- CAP. XXIV. De euitatione curiosa inquisi-
tionis, super alterius vita. 160
- CAP. XXV. In quibus firma pax cordis, &
verus profectus consistit. 161
- CAP. XXVI. De eminentia liberae mentis,
quam supplex oratio magis meretur, quàm
lectio. 164
- CAP. XXVII. Quòd priuatus amor, à sum-
mo bono maximè retardat. 166
- CAP. XXVIII. Contra linguas obtrecta-
torum. 168
- CAP. XXIX. Qualiter instante tribulatione
Deus inuocandus est, & benedicendus. 169
- CAP.

ET CAPITVM.

- CAP. XXX. De diuino petendo auxilio, & confidentia recuperanda gratia. 171
- CAP. XXXI. De neglectu omnis creaturæ, vt creator possit inueniri. 174
- CAP. XXXII. De abnegatione sui, & abdicatione omnis cupiditatis. 177
- CAP. XXXIII. De instabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda. 179
- CAP. XXXIIII. Quòd amanti sapit Deus super omnia, & in omnibus. 181
- CAP. XXXV. Quòd non est securitas à tentatione, in hac vita. 183
- CAP. XXXVI. Contra vana hominum iudicia. 185
- CAP. XXXVII. De pura & integra resignatione sui, ad obtinendam cordis libertatem. 187
- CAP. XXXVIII. De bono regimine in externis, & recursu ad Deum in periculis. 189
- CAP. XXXIX. Quòd homo non sit importunus in negotiis. 190
- CAP. XL. Quòd homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest. 192
- CAP. XLI. De contemptu omnis temporalis honoris. 195
- CAP. XLII. Quòd pax non est ponenda in hominibus. 196
- CAP.

INDEX LIBRORVM

- CAP. XLIII. *Contra vanam & secularem scientiam.* 197
- CAP. XLIV. *De non attrahendo sibi res exteriores.* 199
- CAP. XLV. *Quòd omnibus non est credendum : & de facili lapsu verborum.* 200
- CAP. XLVI. *De confidentia in Deo habenda , quando insurgunt verborum iacula.* 204
- CAP. XLVII. *Quòd omnia graua , pro aeterna vita sunt toleranda.* 207
- CAP. XLVIII. *De die aeternitatis, & huius vitæ angustis.* 209
- CAP. XLIX. *De desiderio aeternæ vitæ, & quanta sint certantibus bona promissa.* 213
- CAP. L. *Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.* 218
- CAP. LI. *Quòd humilibus insistendum est operibus, cum deficitur à summis.* 222
- CAP. LII. *Quòd homo non reputet se consolatione dignum , sed magis verberibus reum.* 224
- CAP. LIII. *Quòd gratia Dei non miscetur terrena sapientibus.* 226
- CAP. LIIII. *De diuersis motibus naturæ & gratiæ.* 228
- CAP,

ET CAPITVM.

CAP. LV. De corruptione natura, & ef-
ficacia gratie diuina. 234

CAP. LVI. Quòd nos ipsos abnegare, &
Christum imitari debemus per crucem.
238

CAP. LVII. Quòd homo non sit nimis de-
iectus, quando in aliquos labitur defe-
ctus. 240

CAP. LVIII. De altioribus rebus, & oc-
cultis iudiciis Dei non scrutandis. 242

CAP. LIX. Quòd omnis spes & fiducia, in
solo Deo est figenda. 248

LIBER QVARTVS.

De Sacramento.

CAP. I. Cum quanta reuerentia, Chri-
stus sit suscipiendus. 253

CAP. II. Quòd magna bonitas & charitas
Dei, in Sacramento, homini exhibe-
tur. 260

CAP. III. Quòd vtile sit, sæpè communi-
care. 264

CAP. IV. Quòd multa bona præstantur, de-
uotè communicantibus. 268

CAP. V. De dignitate Sacramenti, & sta-
tu sacerdotali. 272

CAP.

INDEX LIBRORVM

- CAP. VI. Interrogatio de exercitio , ante
Communionem. 275
- CAP. VII. De discussione propria conscientie , & emendationis proposito. 276
- CAP. VIII. De oblatione Christi in cruce , & propria resignatione. 279
- CAP. IX. Quòd nos & omnia nostra ,
Deo debemus offerre , & pro omnibus orare. 281
- CAP. X. Quòd sacra Communio , de facili non est relinquenda. 284
- CAP. XI. Quòd Corpus Christi , & sacra Scriptura , maximè sunt animæ fidei necessaria. 289
- CAP. XII. Quòd magna diligentia se debeat , communicaturus Christo , preparare. 294
- CAP. XIII. Quòd toto corde anima deuota Christi vnionem in Sacramento affectare debet. 297
- CAP. XIV. De quorundam deuotorum ardenti desiderio , ad Corpus Christi. 299
- CAP. XV. Quòd gratia deuotionis , humilitate , & suiipsius abnegatione , acquiritur. 301
- CAP. XVI. Quòd necessitates nostras Christo aperire , & eius gratiam postulare debemus. 304
- CAP.

ET CAPITVM.

CAP. XVI I. De ardenti amore, & ve-
hementi affectu suscipiendi Christum.

305

CAP. XV III. Quod homo non sit curio-
sus scrutator Sacramenti, sed humilis imi-
tator Christi, subdendo sensum suum sa-
cere fidei.

309

In omnibus requiem quaesivi et nusquam inveni nisi in angello cum libello.

THOMAS A KEMPIS CANONICVS REGVLARIS
Obijt A. MCCCCLXXI. XXV. Iulij. Aetat. XCII.

Hieronymus Wierx fecit.

I

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGVLARIS
Ordinis S. AVGVSTINI
DE IMITATIONE
CHRISTI
LIBER PRIMVS.

*Admonitiones, ad spiritualem
vitam utiles.*

CAPVT I.

*De imitatione Christi, & contemptu
omnium vanitatum mundi.*

I VI sequitur me, non am-
bulat in tenebris: dicit Ioan. 8.
Dominus. Hæc sunt
verba Christi, quibus
admonemur, quatenus vitam eius &
mores imitemur, si velimus veraciter
illuminari, & ab omni cæcitate cordis
liberari. Summum igitur studium
nostrum sit, in vita Iesu Christi me-
ditari.

A 2 Do-

2 Doctrina Christi, omnes doctrinas Sanctorum præcellit: & qui spiritum haberet, absconditum ibi manna inueniret. Sed contingit, quòd multi ex frequenti auditu Euangelij, paruum desiderium sentiunt: quia spiritum Christi non habent. Qui autem vult plenè & sapidè Christi verba intelligere; oportet, vt totam vitam suam illi studeat conformare.

3 Quid prodest tibi, alta de Trinitate disputare: si careas humilitate, vnde displiceas Trinitati? Verè alta verba, non faciunt sanctum & iustum: sed virtuosa vita, efficit Deo charum. Opto magis sentire compunctionem, quàm scire eius definitionem. Si scires totam Bibliam exterius, & omnium Philosophorù dicta: quid totum prodesset, sine charitate Dei & gratia? Vanitas vanitatum, & omnia vanitas, præter amare Deum, & illi soli seruire. Ista est summa sapientia, per contemptum mundi tendere ad regna cælestia.

4 Vanitas igitur est, diuitias perituras quærere, & in illis sperare. Vanitas quoque est, honores ambire, & in altum statum se extollere. Vanitas

tas

1. Cor.
13.

Eccle. 1

TH
C

tas est, carnis desideria sequi: & illud desiderare, vnde postmodum gra- uiter oportet puniri. Vanitas est, lon- gam vitam optare, & de bona vita pa- rum curare. Vanitas est, presentem vitam solum attendere: & quae futu- ra sunt, non prauidere. Vanitas est, diligere, quod cum omni celeritate transit: & illic non festinare, vbi sem- piternum gaudium manet.

5 Memento illius frequenter pro- uerbij: quia non satiatur oculus visu: *Eccli. 1.* nec auris impletur auditu. Stude er- go cor tuum, ab amore visibilium abs- trahere, & ad inuisibilia te transfer- re. Nam sequentes suam sensualita- tem, maculant conscientiam, & per- dunt Dei gratiam.

C A P. II.

De humili sentire sui ipsius.

1 **O**MNIS homo, naturaliter sci- *Eccli. 1.*
re desiderat; sed scientia sine *& Ari.*
timore Dei, quid importat? Melior *Sto. l. 1.*
est profecto humilis rusticus, qui *Metap.*
Deo seruit; quam superbus Philoso-
phus, qui se neglecto, cursum caeli
s. 1.

cōsiderat. Qui benè seipsum cōgno-
scit, sibi ipsi vilescit, nec laudibus de-
lectatur humanis. Si scirem omnia,
quæ in mundo sunt, & non essem in
charitate: quid me iuuaret corā Deo,
qui me iudicaturus est ex facto?

2 Quiesce, à nimio sciendi deside-
rio: quia magna ibi inuenitur distra-
ctio, & deceptio. Scientes libenter
1 Cor 8. volunt videri, & sapientes dici. Mul-
ta sūt, quæ scire, parum vel nihil ani-
mæ profunt. Et valdè insipiens est,
qui aliquibus intendit, quàm his, quæ
saluti suæ deseruiunt. Multa verba,
non satiant animam; sed bona vita, re-
frigerat mentem: & pura conscientia,
magnā ad Deum præstat confidētiam.

3 Quantò plus & meliùs scis, tan-
tò grauiùs inde iudicaberis, nisi fan-
ctiùs vixeris. Noli ergo extolli, de vlla
arte vel sciētia: sed potiùs time, de da-
ta tibi notitia. Si tibi videtur, quòd
multa scis, & satis benè intelligis: sci-
to tamen, quia sunt multò plura, quæ
Rom. 12 nescis. Noli altū sapere, sed ignoran-
tiam tuam magis fatere. Quid te vis
alicui præferre, cùm plures doctiores
te inueniantur, & magis in lege periti?

Si

Si vis vtiliter aliquid scire, & discere:
ama nesciri, & pro nihilo reputari.

4 Hæc est altissima & vtilissima le-
ctio, sui ipsius vera cognitio, & despe-
ctio. De seipso nihil tenere, & de
aliis sæper benè & altè sentire, magna
sapientia est & perfectio. Si videres
alium apertè peccare, vel aliqua gra-
uia perpetrare, non deberes te tamen
meliorè æstimare: quia nescis, quàm
diu possis in bono stare. Omnes fra- *Gen. 8.*
giles sumus, sed tu neminem fragilio-
rem te ipso tenebis.

C A P. III.

De doctrina veritatis.

FELIX, quæ veritas per se docet, *Psal. 93.*
non per figuras & voces trãseun-
tes, sed sicuti se habet. Nostra opinio,
& noster sèsus, sæpè nos fallit, & mo-
dicum videt. Quid prodest magna ca-
uillatio, de occultis & obscuris rebus, *Eccli. 3.*
de quibus nec arguemur in iudicio,
quia ignorauimus? Grandis insipien-
tia, quòd neglectis vtilibus & necessa-
riis, vltrò intendimus curiosis & dam-
nosis: oculos habentes, non videmus. *Psal. 113.*

2 Et quid curæ nobis, de generibus & speciebus? Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur. Ex vno verbo omnia, & vnum loquuntur omnia: & hoc est principium, quod & loquitur nobis. Nemo sine illo intelligit, aut rectè iudicat. Cui omnia vnū sunt, & omnia ad vnum trahit, & omnia in vno videt; potest stabilis corde esse, & in Deo pacificus permanere. O veritas Deus, fac me vnum tecum, in charitate perpetua. Tædet me sæpè, multa legere & audire: in te est totum, quod volo & desidero. Taceant omnes doctores: sileant vniuersæ creaturæ, in conspectu tuo; tu mihi loquere solus.

Matth.
11. &
Luce
10.

3 Quantò aliquis magis sibi vnitus, & interiùs simplicatus fuerit, tantò plura & altiora, sine labore intelligit; quia desuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, simplex, & stabilis spiritus, in multis operibus non dissipatur: quia omnia ad Dei honorem operatur, & in se otiosus, ab omni propria exquisitione esse nititur. Quis te magis impedit & molestat quam
tua

tua immortificata affectio cordis ?
 Bonus & deuotus homo opera sua
 priùs intus disponit, quæ foris age-
 re debet. Nec illa trahunt eum, ad
 desideria vitiosæ inclinationis, sed ip-
 se inflectit ea, ad arbitrium rectæ ra-
 tionis. Quis habet fortius certamen,
 quàm qui nititur vincere seipsum. Et
 hoc deberet esse negotium nostrum;
 vincere videlicet seipsum, & quoti-
 die seipso fortiorem fieri, atque in
 melius aliquid proficere.

4 Omnis perfectio in hac vita,
 quamdam imperfectionem sibi habet
 annexam; & omnis speculatio nostra,
 quadam caligine non caret. Humilis
 sui cognitio, certior via est ad Deum,
 quàm profunda scientiæ inquisitio.
 Non est culpanda scientia, aut quæli-
 bet simplex rei notitia, quæ bona est
 in se considerata, & à Deo ordinata:
 sed præferenda est semper bona con-
 scientia, & virtuosa vita. Quia verò,
 plures magis student scire, quàm be-
 nè viuere: ideò sæpè errant, & plenè
 nullum vel modicū fructum ferunt.

5 O si tantam adhiberent diligen-
 tiam, ad extirpanda vitia, & virtutes

inferendas, sicuti ad mouendas quæ-
 stiones: non fieret tanta mala & scan-
 dala in populo, nec tanta dissolutio
 in cœnobiis. Certè adueniente die
 iudicij, non quæretur à nobis, quid
 legimus, sed quid fecimus: nec quàm
 benè diximus, sed quàm religiosè
 viximus. Dic mihi, vbi sunt modò
 omnes illi domini & magistri, quos
 benè nouisti, dum adhuc viuerent, &
 studiis florere? Iam eorum præbē-
 das, alij possident; & nescio, vtrùm de
 eis recogitant. In vita sua aliquid esse
 videbantur, & modò de illis taceretur.

Eccle. 2. 6 O quàm citò transit gloria mun-
 di? Vtinam vita eorum, scientiæ ip-
 sorum concordasset: tunc benè stu-
 duissent, & legissent. Quàm multi

Tit. 1. pereunt, per vanam scientiam in sæ-
 culo, qui parum curant de Dei serui-

Rom 1. tio! Et quia magis eligunt magni esse
 quàm humiles, ideò euanescent in
 cogitationibus suis. Verè magnus est,
 qui magnam habet charitatem. Verè

Mat. 18
& 23. magnus est, qui in se paruus est, &
Phil. 3. pro nihilo omne culmen honoris du-
 cit. Verè prudens est, qui omnia ter-
 rena arbitratur vt stercora, vt Chri-

stum

stum lucrifaciat. Et verè benè doctus est, qui Dei voluntatem facit, & suam voluntatem relinquit.

CAP. IIII.

De providentia in agendis.

NON est credendum omni verbo, nec instinctui; sed cautè & longanimiter, res est secùdùm Deum ponderanda. Proh dolor, sæpè malum faciliùs quàm bonum, de alio creditur & dicitur, ita infirmi sumus. Sed perfecti viri, non facilè credunt omni enarranti: quia sciunt infirmitatem humanam, ad malum proclivam, & in verbis satis labilem.

2 Magna sapientia, nō esse præcipientem in agendis, nec pertinaciter in propriis stare sensibus. Ad hanc etiã pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere: nec audita vel credita, mox ad aliorū aures effundere. Cum sapiente & cōscientioso viro, cōsiliū habe: & quære potiùs à meliore instrui, quàm tuas adinventiones sequi. Bona vita, facit hominem sapientem secùdùm Deum, & expertum in multis.

A 5 tis.

1. Ioan.

4.

Gen. 8.

Iac. 3.

Pro. 19.

Pro. 17.

Prover.

12.

Pro. 15.

Eccl. I.

tis. Quantò quis in se humilior fuerit, & Deo subiectior: tantò in omnibus erit sapientior, & pacatior.

CAP. V.

De lectione sanctarum Scripturarum.

VERITAS est in Scripturis sanctis quærenda, nō eloquentia. Omnis Scriptura sacra, eo spiritu debet legi, quo facta est. Quærere potius debemus, vtilitatem in Scripturis, quàm subtilitatem sermonis. Ita libenter deuotos & simplices libros legere debemus, sicut altos & profundos. Non te offendat auctoritas scribentis, vtrùm parua vel magnae litteraturæ fuerit; sed amor puræ veritatis, te trahat ad legendum. Non quæras, quis hoc dixerit; sed quid dicatur, attende.

2 Homines transeunt, sed veritas Domini manet in æternum. Sine personarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus. Curiositas nostra sæpè nos impedit, in lectione Scripturarum: quum volumus intelligere & discutere, vbi simpliciter esset trans-

Pf. 116.

& Luca

21.

Rom. 2

& 10.

& Col.

3.

transeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, simpliciter, & fideliter: nec vniquam velis habere nomen scientiæ. Interroga libenter, & *Prou. I.* audi tacens verba Sanctorum: nec *¶ II.* displiceant tibi parabola seniorum, sine causa enim non proferuntur.

CAP. VI.

De inordinatis affectionibus.

I. **Q**VANDO CVMQVE homo, aliquid inordinatè appetit, statim in se inquietus fit. Superbus & auarus, numquam quiescunt: pauper & humilis spiritu, in multitudine pacis conuersantur. Homo, qui necdum perfectè in se mortuus est, citò tentatur, & vincitur in paruis & vilibus rebus. Infirmus in spiritu, & quodammodò adhuc carnalis, & ad sensibilia inclinatus, difficulter se potest à terrenis desideriis ex toto abstrahere. Et ideò sæpè habet tristitiam, quum se subtrahit: leuiter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2 Si autem profectus fuerit, quod concupiscit, statim ex reatu conscien-

tia grauatur: quia sequutus est passionem suam, quæ nihil iuuat ad pacem, quam quæsiuit. Resistendo igitur passionibus, inuenitur pax vera cordis, nõ autem eis seruiendo. Non est ergo pax, in corde hominis carnalis: non in homine exterioribus dedito, sed in feruido & spirituali.

CAP. VII.

De vana spe, & elatione fugienda.

Iere. 17. **1** V A N V S est, qui spem suam ponit in hominibus, aut in creaturis. Non te pudeat aliis seruire, amore Iesu Christi: & pauperem, in hoc sæculo videri. Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam cõstitue. *Pf. 30.* Fac, quod in te est, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ. *Iere. 9.* Non confidas in tua scientia, vel astutia cuiuscumque viuentis: sed magis in Dei gratia, qui adiuuat humiles, & de se præsumentes humiliat.

2 Ne glorieris in diuitiis, si adsunt; nec in amicis, quia potentes sunt; sed in Deo, qui omnia præstat, & seipsum super omnia dare desiderat. Non

te

te extollas, de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate, corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipsi, de habilitate aut ingenio tuo: ne displiceas Deo, cuius est totum quidquid boni naturaliter habueris.

3 Non te reputes aliis meliorem, *Exod. 3.*
 ne fortè coram Deo deterior habeas. *Ex. 12.*
 Non superbias de operibus bonis: quia aliter sunt iudicia Dei, quàm hominum: *Iob 9.*
 cui sæpè displicet, quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, vt humilitatem conserues. Non nocet, si omnibus te supponas: nocet autem plurimum, si vel vni te præponas. Iugis pax cum humili: in corde autem superbi, zelus & indignatio frequens.

CAP. VIII.

De cauenda nimia familiaritate.

1 **N**ON omni homini, reueles cor *Eccle. 8.*
 tuum: sed cum sapiente & timente Deum, age causam tuam. Cum iuuenibus & extraneis, rarus esto.

A 7 Cum

Prov 5. Cum diuitibus noli blandire, & corā magnatis non libenter appareas. Cum humilibus & simplicibus, cum deuotis & morigeratis sociare: & quæ ædificationis sunt, pertracta. Non sis familiaris alicui mulieri: sed in communi, omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo & Angelis eius, opera familiaris esse, & hominum notitiam deuota.

2 Charitas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. Quandoque accidit, vt persona ignota, ex bona fama luceat: cuius tamen præsentia oculos intuentium offuscat. Putamus aliquando aliis placere, ex coniunctione nostra: & incipimus magis displicere, ex morum improbitate, in nobis considerata.

CAP. IX.

De obedientia & subiectione.

I **V**ALDE magnum est, in obedientia stare, sub prælato uiuere, & sui iuris non esse. Multo tutius est, stare in subiectione, quàm in prælatura. Multi sunt sub obedientia,

tia, magis ex necessitate, quàm ex charitate: & illi pœnam habent, & leuiter murmurant. Nec libertatem mentis acquirant; nisi ex toto corde, propter Deum se subiiciant. Curre hîc vel ibi: non inuenies quietem, nisi in humili subiectione, sub prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio, multos fefellit.

2 Verum est, quòd vnusquisque libenter agit pro sensu suo; & inclinatur ad eos magis, qui secum sentiunt. Sed si Deus est inter nos, necesse est, vt relinquamus etiam quandoque nostrum sentire, propter bonum pacis. Quis est ita sapiens, qui omnia plenè scire potest? Ergo, noli nimis in sensu tuo confidere: sed velis etiam libenter, aliorum sensum audire. Si bonum est tuum sentire, & hoc ipsum propter Deum dimittis, & alium sequeris, magis ex inde proficies.

3 Audiui enim sæpè, securius esse audire & accipere consilium, quàm dare. potest etiam contingere, vt bonum sit vniuscuiusque sentire: sed nolle aliis acquiescere, quum id ratio,
aut

16 DE IMITATIONE
aut causa postulat, signum est super-
biae & pertinaciae.

C A P. X.

De cauenda superfluitate verborum.

Mat. 4. I **C**AVEAS tumultum hominum,
Et. 14. quantum potes: multum enim
Ioan. 6. impedit tractatus saecularium gesto-
rum, etiam si simplici intentione pro-
ferantur. Citò enim inquinamur va-
nitate, & captiuamur. Vellem me plu-
ries tacuisse, & inter homines non
fuisse. Sed quare tam libenter loqui-
mur, & inuicem fabulamur: cum ta-
men rarò, sine læsione conscientiae,
ad silentium redimus? Ideò tam li-
benter loquimur: quia per mutuas lo-
cutiones, ab inuicem consolari quæri-
Mat. 7. mus: & cor diuersis cogitationibus fa-
Rom. 2. rigatū, optamus reuelare. Et multum
libenter de his, quæ multum diligi-
mus, vel cupimus, vel quæ nobis con-
traria sentimus, libet loqui & cogitare.
2 Sed proh dolor, sæpè inaniter &
frustrà. Nam hæc exterior consola-
tio, interioris & diuinæ cōsolationis,
non modicum detrimentum est. Ideò
vigi-

vigilandum est, & orandum, ne tempus otiosè transeat. Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia sunt, loquere. Malus vsus, & negligentia profectus nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri. Iuuat tamen non parum, ad profectum spirituales, deuota spiritualium rerum collatio: maximè vbi pares animo & spiritu, in *Act. 1.*
Deo sibi sociantur. *Ro. 15.*

CAP. XI.

De pace acquirenda, & zelo proficiendi.

MULTAM possemus pacè habere, si non vellemus nos, cum aliorum dictis & factis, & quæ ad nostram curam non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecus querit? qui parum vel rarè se intrinsecus colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt.

2. Quare quidam Sanctorum, tam perfecti & contemplatiui fuerunt? Quia omnino seiplos mortificare, ab
omni-

omnibus terrenis desideriis, studuerunt: & ideò totis medullis cordis, Deo inhærere, atque liberè sibi vacare, potuerunt. Nos nimium occupamur propriis passionibus, & de transitoriis nimis sollicitamur. Rarò etiam vnum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum, non accendimur: ideò frigidi, & tepidi remanemus.

3 Si essemus nobisipsis perfectè mortui, & interiùs minimè implicati: tunc possemus etiam diuina sapere, & de caelesti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & concupiscentiis liberi: nec perfectam Sanctorum viam, conamur ingredi. Quando etiam modicum aduersitatis occurrit, nimis citò deiicimur, & ad humanas consolationes conuertimur.

4 Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prælio: profectò auxilium Domini super nos, videremus de caelo. Ipse enim certantes, & de sua gratia sperantes, paratus est adiuuare: qui nobis certandi occasiones procurat, vt
vin-

vincamus. Si tantum in istis exterioribus obseruantis, profectum religionis ponimus, citò finem habebit deuotio nostra. Sed ad radicem, securim ponamus: vt purgati à passionibus, pacificam mentem possideamus.

5 Si omni anno, vnum vitium extirparemus, citò viri perfecti efficeremur. Sed modò è contrario, sapè sentimus; vt meliores & puriores in initio conuersionis, nos fuisse inueniamus, quàm post multos annos professionis. Feruor & profectus noster, quotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, si quis primi feruoris partem, posset retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere, cum leuitate & gaudio.

6 Graue est assueta dimittere, sed grauius est contra propriam voluntatem ire. Sed si non vincis parua & leuia, quãdo superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuæ, & malam dedisce consuetudinem: ne fortè paulatim, ad maiorem te ducat difficultatem. O si aduerteres, quantum tibi pacem, & aliis lætitiã faceres,

res, teipsum benè habendo, puto,
quòd sollicitior esses, ad spiritualem
profectum.

C A P. XII.

De utilitate aduersitatis.

B O N U M nobis est, quòd ali-
quando habemus aliquas gra-
uitates & contrarietates; quia sæpè
hominem ad cor reuocant, quatenus
se in exilio esse cognoscat, nec spem
suam in aliqua re mundi ponat. Bo-
num nobis est, quòd patiamur quan-
doque contradictores, & quòd malè
& imperfectè de nobis sentiat, etiã
si benè agimus & intendimus. Ista sæ-
pè iuuant ad humilitatem, & à vana
gloria nos defendunt. Tunc enim me-
liùs interiorè testem Deũ quærimus,
quando foris vilipendimur ab homi-
nibus, & non benè nobis creditur.

2 Ideò deberet se homo in Deo ta-
liter firmare, vt non esset ei necesse,
multas humanas consolationes quæ-
rere. Quando homo bonæ volunta-
tis tribulatur, vel tentatur, aut malis
cogitationibus affligitur: tunc Deum
sibi

sibi magis necessarium intelligit, sine quo nihil boni se posse deprehendit. Tunc etiam tristatur, gemit, & orat pro miseris, quas patitur. Tunc tæder eum diutiùs viuere, & mortem optat venire: vt possit dissolui, & cum Christo esse. Tunc etiam benè aduertit, perfectam securitatem & plenam pacem, in mundo non posse constare.

CAP. XIII.

De tentationibus resistendis.

QUAMDIU in mundo viuimus, sine tribulatione & tentatione esse non possumus. Vnde in Iob scriptum est: Tentatio est vita humana super terram. Ideò vnusquisque sollicitus esse deberet circa tentationes suas, & vigilare in orationibus: ne diabolus locum inueniret decipiendi, qui numquam dormitat, sed circuit quærens, quem deuoret. Nemo tam perfectus est & sanctus, qui non habeat aliquando tētationes, & plenè eis carere non possumus.

2 Sunt tamen tentationes homini sepè valdè vtilis, licet molestæ sint & gra-

gra-

graues; quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur. Omnes Sancti, per multas tribulationes & tentationes, transierunt & profecerunt. Et qui tentationes sustinere nequiverunt, reprobi facti sunt, & defecerunt. Non est aliquis ordo tam sanctus, nec locus tam secretus, vbi non sint tentationes vel aduersitates.

3 Non est homo securus à tentationibus totaliter, quàm diu vixerit: quia in nobis est, vnde tentamur, ex quo in cōcupiscentia nati sumus. Vna tentatione seu tribulatione recedente, alia superuenit: & semper aliquid ad patiendum habebimus, nam bonum felicitatis nostræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & grauiùs incidunt in eas. Per solam fugam non possumus vincere, sed per patientiam & veram humilitatē, omnibus hostibus efficimur fortiores.

4 Qui tātummodò exteriùs declinat, nec radicem euellit, parum proficiet: imò citiùs ad eum tentationes redient, & peius sentiet. Paulatim, & per patientiã cum longanimitate (Deo iuuante) meliùs superabis, quàm cum du-

duritia & importunitate propria. Sæpiùs accipe consilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere: sed consolationemingere, sicut tibi optares fieri.

§ Initium omnium malarum tentationum, inconstantia animi, & parua ad Deum confidentia. Quia sicut nauis sine gubernaculo, hinc inde à fluctibus impellitur; ita homo remissus, & suum propositum deserens, variè tentatur. Ignis probat ferrum, & tentatio hominè iustum. Nescimus sæpè, quid possumus: sed tentatio aperit, quid sumus. Vigilandum est tamen, præcipuè circa initium tentationis: quia tunc faciliùs hostis vincitur, si ostium mentis nullatenus intrare sinitur: sed extra limen, statim vt pulsauerit, illi obuiatur. Vnde quidam dixit:

Principis obsta, serò medicina paratur.

Nam primò occurrit menti simplex cogitatio: deinde fortis imaginatio: postea delectatio, & motus prauus, & assensio. Sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio. Et quanto diutius, ad resistendum quis torpuerit: tantò

*Quid.
lib. 1. de
remed.
amoris.*

tantò in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior.

6 Quidam in principio conuersionis suæ, grauiores tentationes patiuntur; quidam autem in fine. Quidam verò, quasi per totam vitam suam, malè habent. Nonnulli satis leniter tentantur, secundùm diuinæ ordinationis sapientiam & æquitatem; quæ statum & merita hominum pensat, & cuncta ad electorum suorum salutem præordinat.

7 Ideò non debemus desperare, quum tentamur: sed eò feruentius Deum exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adiuuare: qui utique secundùm dictum Pauli, talem faciet cum tentatione prouentum, ut possimus sustinere. Humiliemus ergo animas nostras sub manu Dei, in omni tentatione & tribulatione: quia humiles spiritu saluabit, & exaltabit.

8 In tentationibus & tribulationibus, probatur homo, quantum profecit, & ibi maius meritum existit, & virtus melius patescit. Nec magnum est, si homo deuotus sit & feruidus, quum grauitatem non sentit: sed si tempore
aduer-

aduersitatis, patienter se sustinet, spes magni profectus erit. Quidam à magnis tentationibus custodiuntur, & in paruis quotidianis sæpè vincuntur: vt humiliati, nunquam de se ipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAP. XIII.

De temerario iudicio vitando.

1 **A**d te ipsum oculos reflecte, & Mat. 7.
 aliorum facta caueas iudicare. Rom. 15
 In iudicando alios, homo frustra labo- Eccle. 3.
 rat, sapiùs errat, & leuiter peccat: seip-
 sum verò iudicando & discutiendo,
 semper fructuosè laborat. Sicut no-
 bis res cordi est, sic de ea frequenter iu-
 dicamus: nam verum iudicium, pro-
 pter priuatum amorem, faciliter per-
 dimus. Si DEVS semper esset pura in-
 tentio nostri desiderij, non tam facili-
 ter turbaremur, pro resistantia sensus
 nostri.

2 Sed sæpè aliquid ab intra latet, vel
 etiam ab extra concurrit, quod nos
 etiam pariter trahit. Multi occultè se-
 ipsos quærunt, in rebus quas agunt, &

B ne-

nesciunt. Videntur etiam in bona pace stare, quando res pro eorum velle fiunt, & sentire. Si autem aliter fit quam cupiunt, citò mouentur & tristes fiunt.

Mat. 12. *Luc. 12.* Propter diuersitatem sensuum & opinionum, satis frequenter oriuntur diffensiones, inter amicos & ciues, inter religiosos & deuotos.

Ier. 13. 3 Antiqua consuetudo difficulter relinquitur: & ultra proprium videre, nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris vel industriæ, quam virtuti subiectiuæ Iesu Christi, rarò & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos sibi perfectè subiici, & omnem rationem per inflammatum amorem transcendere.

CAP. XV.

De operibus ex charitate factis.

Mat. 18 1 **P**RO nulla re mundi, & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum est faciendum: sed pro utilitate tamen indigētis, opus bonum liberè aliquando intermittendum est, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim factò, opus bonum non destruitur.

tur, sed in melius commutatur. Sine
 charitate, opus externū nihil prodest: *1. Cor.*
 quidquid autem ex charitate agitur, *13.*
 quantumcumque etiam paruum sit &
 despectum, totum efficitur fructuo-
 sum. Magis siquidem Deus pensat ex
 quanto quis agit, quàm quantum
 facit. Multum facit, qui multum *Luce 7.*
 diligit.

2 Multum facit, qui rem benè facit.
 Benè facit, qui magis communitati, *Phil. 2.*
 quàm suæ volūtati seruit. Sæpè vide-
 tur esse charitas, & est magis carnali-
 tas: quia naturalis inclinatio, propria
 voluntas, spes retributionis, affectus
 commoditatis, rarò abesse volunt.

3 Qui veram & perfectam charita- *Phil. 2.*
 tem habet, in nulla re seipsum quærit; *1.*
 sed DEI solummodò gloriam, in om- *Cor. 13.*
 nibus fieri desiderat. Nulli etiam in-
 videt, quia nullum priuatum gaudium
 amat; nec in seipso vult gaudere, sed in
 Deo, super omnia bona, optat beatifi- *Ps 17.*
 cari. Nemini aliquid boni attribuit, *124.*
 sed totaliter ad Deum refert, à quo fi-
 naliter omnia procedunt, in quo fi-
 naliter omnes Sancti fruibiliter quie-
 scunt. O qui scintillam haberet veræ

charitatis, profectò omnia terrena sentiret plena fore vanitatis.

CAP. XVI.

De sufferentia defectuum aliorum.

I QVÆ homo in se, vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec DEVS aliter ordinet. Cogita, quia sic fortè melius est, pro tua probatione & patientia, sine qua non sunt multùm ponderanda merita nostra. Debes tamen, pro talibus impedimentis supplicare: vt Deus tibi dignetur subuenire, & possis benignè portare.

Mat. 6.
Luc. 11.

2 Si quis semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, vt fiat voluntas eius, & honor, in omnibus seruis suis, qui scit benè mala in bonum conuertere. Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus, & qualescunque infirmitates; quia & tu multa habes, quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere, qualem vis; quomodo poteris alium ad tuum habere beneplacitum? Libenter habemus

1. Thes.
5. &
Gal. 6.

mus

mus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3 Volumus, quòd alij strictè corrigantur, & ipsi corrigi nolumus. Displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari, quod petimus. Alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenus patimur ampliùs cohiberi. Sic ergo patet, quàm rarò proximum, sicut nosipfos pensamus. Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4 Nunc autem Deus sic ordinavit, *Gal. 6.* ut discamus alter alterius onera portare: quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens: sed oportet nos inuicem *1. Thef. 5. & 1. Cor. 12.* portare, inuicem consolari, pariter adiuuare, instruere, & admonere. Quantæ autem virtutis quisque fuerit, meliùs patet occasione aduersitatis. Occasiones namque hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit, ostendunt.

CAP. XVII.

De monastica vita.

Gal. 6. **I**PORTET quòd discas te ipsum
in multis frangere, si vis pacem
& concordiam, cum aliis tenere. Non
est paruum in monasteriis, vel in con-
gregatione habitare, & inibi sine que-
rela conuersari, & vsque ad mortem
fidelis perseuerare. Beatus, qui ibidem
Luc 16. benè vixit, & feliciter consummauit.
Si vis debitè stare & proficere, teneas
te tamquam exulem peregrinum su-
per terram. Oportet te stultum fieri
propter Christum, si vis religiosam
ducere vitam.

1 Pet. 2 2. **H**abitus & tonsura, modicum con-
fert: sed mutatio morum, & integra
mortificatio passionum, verum faciunt
religiosum. Qui aliud quærit quàm
Eccle. 1.
& Ec- pure Deum, & animæ suæ salutem,
eli. 1. non inueniet nisi tribulationem & do-
lorem. Non potest etiam diu stare pa-
cificus, qui non nititur esse minimus,
& omnibus subiectus.

Mat. 20 3. **A**d seruiendum venisti, non ad re-
gendum: ad patiendū & laborandum,
scias

scias te vocatum, non ad otia dum
vel fabulandum. Hic ergo probantur
homines, sicut aurum in fornace. Hic
nemo potest stare, nisi ex toto corde,
se voluerit propter Deum humiliare.

CAP. XVIII.

De exemplis sanctorum Patrum.

INT VERE sanctorum Patrum vi- *Heb. 11*
uida exépla, in quibus vera perfe-
ctio, refulsit & religio, & videbis, quã
modicum sit, & pænè nihil, quod nos
agimus: Heu, quid est vita nostra, si il-
lis fuerit comparata? Sancti & amici
Christi, Domino seruiert in fame
& siti, in frigore & nuditate, in labore
& fatigatione, in vigiliis & ieiuniis, in
orationibus & meditationibus san-
ctis, in persecutionibus & oppro-
briis multis.

2 O quàm multas & graues tribula-
tiones, passi sunt Apostoli, Martyres,
Confessores, Virgines, & reliqui om-
nes, qui Christi vestigia voluerunt se-
qui. Nam animas suas in hoc mundo *1o^a 12.*
oderunt, vt in aeternã vitam eas possi-
derent. O quàm strictam & abdicatam *Mat 7.*

B 4 vitam

vitam, sancti Patres in eremo duxerunt? quàm longas & graues tentationes pertulerunt? quàm frequenter ab inimico vexati sunt? quàm crebras & feruidas orationes Deo obtulerunt? quàm rigidas abstinentias peregerunt? Quàm magnum zelum & feruorem, ad spiritualem profectum habuerunt? Quàm forte bellum, aduersus edomationem vitiorum gesserunt? Quàm puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt? Per diem laborabant, & noctibus orationi diutinæ vacabant: quamquam laborando, ab oratione mentali, minimè cessarent.

3 Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo breuis videbatur: & præ magna dulcedine contemplationis, etiam obliuioni tradebatur, necessitas corporalis refectionis. Omnibus diuitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis, renuntiabant: nil de mūdo habere cupiebant, vix necessaria vitæ sumebant: corpori seruire, etiam in necessitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed diuites valdè in gratia & virtutibus. Foris egebant, sed intùs gratiā &

Mat. 19

& consolatione diuina, reficiebantur.

4 Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici. Sibiipsis videbantur tamquam nihili, & huic mundo despecti: sed erant in oculis Dei pretiosi & dilecti. In vera humilitate stabant, in simplici obedientia vivebant, in charitate & patientia ambulabant: & ideò quotidie in spiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati sunt in exemplum omnibus religiosis: & plus prouocare nos debent ad benè proficiendum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

5 O quantus feruor omnium religiosorum, in principio suæ sanctæ institutionis fuit? O quanta deuotio orationis? quanta æmulatio virtutis? quàm magna disciplina viguit? quanta reuerentia & obedientia, sub regula magistri, in omnibus effloruit? Testantur adhuc vestigia derelicta, quòd verè viri sancti & perfecti fuerunt: qui tam strenuè militantes, mundum suppedi-
tauerunt. Iam magnus putatur, si quis transgressor non fuerit: si quis, quod accepit, cum patiētia tolerare potuerit.

6 Och teporis & negligentia status nostri, quòd tam citò declinamus à pristino feruore; & iam tædet viuere, præ lassitudine & tepore! Vtinam in te penitùs non dormiret profectus virtutum, qui multa sapiùs exempla vidisti deuotorum.

CAP. XIX.

De exercitiis boni religiosi.

VITA boni religiosi, omnibus virtutibus pollere debet: vt sit talis interiùs, qualis videtur hominibus exteriùs. Et meritò, multò plus debet esse intus, quàm quod cernitur foris: quia inspector noster est Deus, quem summoperè reuereri debemus, vbicumque fuerimus, & tamquam angeli in còspectu eius mundi incedere. Omni die renouare debemus propositum nostrum, & ad feruorem nos excitare: quasi hodie primùm, ad conuersionem venissemus, atque dicere, Adiuua me Domine Deus, in bono proposito, & sancto seruitio tuo: & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil est, quod hætenus feci.

Mat. 5.

Psal. 33

Heb 4.

Psal. 15.

2 Secur-

2 Secundum propositum nostrum, cursus profectus nostri: & multa diligentia opus est, benè proficere volèti. Quod si fortiter proponens, sæpè deficit: quid ille, qui rarò aut minùs fixè, aliquid proponit? Variis tamen modis contingit, desertio propositi nostri: & leuis omisso exercitiorù, vix sine aliquo dispendio transit. Iustorum propositum, in gratia Dei potiùs, quàm in propria sapientia pender: in quo & semper cõfidunt, quidquid arripiunt. Nam homo proponit, sed Deus disponit, nec est in homine via eius. *Prov. 16*

3 Si pietatis causa, aut fraternæ utilitatis proposito, quandoque consuetum omittitur exercitium, facilè postea poterit recuperari. Si autem tædio animi aut negligentia, faciliter relinquitur, satis culpabile est, & nociuum sentietur. Conemur quantum possumus, adhuc leuiter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est, & contra illa præcipuè, quæ ampliùs nos impediunt. Exteriora nostra & interiora pariter, nobis scrutanda sunt & ordinanda, quia vtraque expediunt ad profectum. *Eccle. 7.*

4 Si non continuè te vales colligere, saltem interdum: & ad minus semel in die, manè videlicet, aut vesperè. *Deut. 4.* Manè propone, vesperè discute mores tuos; qualis hodie fuisti in verbo, opere, & cogitatione: quia in his sepiùs forsitan offendisti Deū & proximum. Accinge te sicut vir, contra diabolicas nequitas: frena gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frenabis. Numquam sis ex toto ociosus: sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi laborans. Corporalia tamen exercitia, discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

5 Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda: nam in secreto, tutiùs exercentur priuata. Cauendum tamen, ne piger sis ad communia, & ad singularia promptior: sed expletis integrè & fideliter debitis & iniunctis, si iam vltra vacat, redde te tibi, prout deuotio tua desiderat. Non possunt omnes habere vnum exercitium: sed aliud isti, aliud illi, magis deseruit. Etiam pro temporis cōgruentia, diuersa placent exercitia: quia alia in festis, alia in
feria-

feriatis, magis sapiunt diebus. Aliis ind gemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis. Alia, quum tristamur, libet cogitare: & alia, quum læti in Domino fuerimus.

6 Circa principalia festa, renouanda sunt bona exercitia: & Sanctorum suffragia feruentius imploranda. De festo in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc seculo migraturi, & ad æternum festum peruenturi. Ideoque sollicitè nos præparare debemus in deuotis temporibus, & deuotius conuersari, atque omnem obseruantiam strictius custodire, tamquam in breui præmium laboris nostri à Deo percepturi.

7 Et si dilatum fuerit, credamus nos minùs benè præparatos, atque indignos tantæ adhuc gloriæ, quæ reuelabitur in nobis tempore præfinito: & studeamus nos melius ad exitum præparare. Beatus seruus (ait Euangelista Lucas) quem, cum venerit Dominus, inuenerit vigilantem. Amen dico vobis, super omnia bona sua, constituet eum.

Rom. 8.

Luc. 12.

Mat. 14

CAP. XX.

De amore solitudinis, & silentij.

Eccle. 3. 1 **Q**VÆRE aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curiosa. Tales perlege materias, quæ cōpunctionem magis præstant, quàm occupationem. Si te subtraxeris à superfluis loquutionibus & otiosis circuitionibus, nec non à nouitatibus & rumoribus audiendis; inuenies tempus sufficiens & aptum, pro bonis meditationibus insistēdis. Maximi Sanctorum humana consortia, vbi poterant, vitabant, & Deo in secreto viuere eligebant.

Seneca epist. 7. 2 Dixit quidā: Quoties inter homines fui, minor homo redij: Hoc sepius experimur, quando diu cōfabulamur. Facilius est omnino tacere, quàm verbo non excedere. Facilius est domi latere, quàm foris se posse sufficienter custodire. Qui igitur intendit ad interiora & spiritualia peruenire, oportet eum cum Iesu à turba declinare. Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet. Nemo securè loquitur, nisi qui

qui libèter tacet. Nemo securè præst, nisi qui libenter subest. Nemo securè præcipit, nisi qui benè obedire didicit.

3 Nemo securè gaudet, nisi bonæ cōscientiæ in se testimoniū habeat. Semper tamen Sanctorum securitas, plena timoris Dei extitit. Nec eò minùs solliciti, & humiles in se fuerunt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt. Pravorum autem securitas, ex superbia & præsumptione oritur, & in fine in deceptionem sui ipsius vertitur. Numquam promittas tibi securitatem in hac vita, quamuis bonus videaris cœnobita, aut deuotus eremita.

4 Sæpè meliores in æstimatione hominum, grauiùs periclitati sunt, propter suam nimiam confidentiam. Vnde multis vtilius est, vt non penitùs tentationibus careant, sed sæpiùs impugnentur; ne nimiùm securi sint: ne fortè in superbiam eleuentur; ne etiam ad exteriores consolationes, licentiùs declinent. O qui numquam transitoriam lætitiā quæreret: qui numquam cum mundo se occuparet, quàm bonam cōscientiam seruaret? O qui omnem vanam sollicitudinem amputaret,
&

& dumtaxat salutaria ac diuina cogitaret, & totam spem suam, in Deo constitueret, quàm magnam pacem & quietem possideret!

5 Nemo dignus est cælesti consolatione, nisi diligenter se exercuerit, in sancta compunctione. Si vis corde tenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est: *Psal. 4.* In cubilibus vestris compungimini. In cella inuenies, quod de foris sapiùs amittes. Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat. Si in principio conuersionis tuæ, benè eam incolueris & custodieris, erit tibi postea dilecta amica, & gratissimum solatium.

6 In silentio & quiete, proficit anima deuota, & discit abscondita Scripturarum. Ibi inuenit fluentia lachrymarum, quibus singulis noctibus se lauet & mundet: vt conditori suo tantò familiarior fiat, quantò longiùs ab omni sæculari tumultu degit. Qui ergo se abstrahit à notis & amicis, approximabit illi Deus, cum Angelis sanctis. Melius est latère, & sui curam agere: quàm se neglecto, signa facere.

Lauda-

Laudabile est homini religioso, raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7 Quid vis videre, quod non licet habere? Transit mundus, & concupiscentia eius. Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum: sed quum hora transierit, quid nisi grauitatem conscientiae, & cordis dispersionem reportas? Lætus exitus, tristem sepè reditum *Prov. 14* parit: & læta vigilia serotina, triste mane facit. Sic omne carnale gaudium, blandè intrat: sed in fine, mordet & *Eccle. 1.* perimit. Quid potes alibi videre, quod hîc non vides? Ecce cælum, & terra, & omnia elementa; nam ex istis, omnia sunt facta.

8 Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere? Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere. Si cuncta videres præsentia, *Eccle. 3.* quid esset nisi visio vana? Leua oculos *Psf. 122.* tuos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis & negligentis. Dimitte vana vanis: tu autem intende illis, quæ tibi præcepit Deus. Claude super te *Mat. 6.* ostium tuum, & voca ad te Iesum, dilectum tuum. Mane cum eo in cella,
quia

quia non inuenies alibi tantam pacem. Si non exisses, nec quidquam de rumoribus audisses, meliùs in bona pace permansisses. Ex quo noua delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAP. XXI.

De compunctione cordis.

Prou. 19 **I** Si vis aliquid proficere, cōserua te in timore Dei, & noli esse nimis liber: sed sub disciplina, cohibe omnes sensus tuos, nec ineptæ ne tradas lætitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & inuenies deuotionem. Compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio citò perdere consuevit. Mirum est, quòd homo potest vmquam perfectè in hac vita letari: qui suum exilium, & tam multa pericula animæ suæ, considerat & pensat.

2 Propter leuitatem cordis, & negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores: sed sæpè vanè ridemus, quādo meritò flere deberemus. Non est vera libertas, nec bona lætitia, nisi in timore Dei cū
bona

bona conscientia. Felix, qui abiicere potest omne impedimentum distractionis, & ad vnionem se recolligere sanctæ compunctionis. Felix, qui à se abdicat, quidquid conscientiam suam maculare potest vel grauare. Certa viriliter, consuetudo consuetudine vincitur. Si tu scis homines dimittere, ipsi benè te dimittent tua facta facere.

3 Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices causis maiorū. Habe semper oculū super te primum, & admo-
neas teipsum specialiter, præ omnibus tibi dilectis. Si non habes fauorem ho- *Gal. i.*
minum, noli ex hoc tristari: sed hoc sit tibi graue, quia non habes te satis benè & circumspectè, sicut deceret Dei ser-
uum, & deuotum religiosum conuer-
sari. Vtilius est sæpè & securius, quòd *Psal. 76*
homo non habeat multas consolatio-
nes in hac vita, secundū carnem præ-
cipuè. Tamen quòd diuinas non ha-
bemus, aut rariùs sentimus, nos in cul-
pa sumus: quia compunctionem cor-
dis non quærimus, nec vanas & exter-
nas omnino abiicimus.

4 Cognosce te indignū diuina con-
solatione, sed magis dignum multa
tribu-

Iud. 2.
& 20.
item 2.
Reg. 13.

tribulatione. Quando homo est perfectè compunctus, tunc grauis & amarus est ei totus mundus. Bonus homo, sufficientem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim se considerat, siue de proximo pensat, scit quia nemo sine tribulatione hîc uiuit. Et quantò strictiùs sese considerat, tantò ampliùs dolet. Materix iusti doloris & internæ compunctionis, sunt peccata & vitia nostra, quibus ita inuoluti iacemus, vt rarò cælestia contemplari valeamus.

Ecli. 7.

5 Si frequentiùs de morte tua, quàm de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin feruentiùs te emendares. Si etiam futuras inferni siue purgatorij pœnas, cordialiter perpenderes, credo quòd libenter laborem & dolorem sustineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor ista non transeunt, & blandimenta adhuc amamus, ideò frigidi & valdè pigri remanemus.

Mat. 25

6 Sæpè est inopia spiritus, vnde tam leuiter conqueritur miserum corpus: Ora igitur humiliter ad Dominum, vt det tibi compunctionis spiritum,
 &

& dic cum Propheta: Ciba me Domine pane lachrymarum, & potum da mihi, in lachrymis, in mensura. *Psal. 79*

CAP. XXII.

De consideratione humane miserie.

MISERES, vbicumque fueris, & quocumque te verteris, nisi ad Deum te conuertas. Quid turbaris, quia non succedit tibi, sicut vis & desideras? Quis est, qui habet *Eccle. 6.* omnia, secundum suam voluntatem? Nec ego, nec tu, nec aliquis hominum super terram. Nemo est in mundo, sine aliqua tribulatione vel angustia, quamuis Rex sit vel Papa. Quis est, qui melius habet? utique qui pro Deo, aliquid pati valet.

2 Dicunt multi imbecilles & infirmi, *Luc. 12.* Ecce, quam bonam vitam ille homo habet, quam diues, quam magnus, quam potens & excelsus? Sed attende ad caelestia bona, & videbis quod omnia ista temporalia, nulla sunt; sed valde incerta & magis grauantia, quia nunquam sine sollicitudine & timore possidentur. Non est hominis felicitas, *Prov. 19*

tas,

tas, habere temporalia ad abundantiam, sed sufficit ei mediocritas. Verè
Iob 14. *Eccle. 2.* miseria est, viuere super terram. Quā-
 tō homo voluerit esse spiritualior, tã-
 tō præsens vita fit ei amarior; quia
 sentit meliùs, & videt clariùs huma-
 næ corruptionis defectus. Nam com-
 edere, bibere, vigilare, dormire,
 quiescere, laborare, & ceteris necessi-
 tatibus naturæ subiacere; verè magna
 miseria est, & afflictio homini de-
 uoto, qui libenter esset absolutus, &
 liber ab omni peccato.

3 Valdè enim grauat̃ interior ho-
 mo, necessitatibus corporalibus in
 hoc mundo. Vnde Propheta deuotè
 rogat, quatenus liber ab istis esse va-
 leat, dicens: De necessitatibus meis
Psal. 24. erue me Domine. Sed væ, non cog-
 noscentibus suam miseriam: & am-
 plius væ illis, qui diligunt hanc mise-
 tam & corruptibilem vitam. Nam in-
Rom. 8. tantum quidam hanc amplectuntur
 (licet etiam vix necessaria laborando,
 aut mendicando habeant) vt si pos-
 sent hîc semper viuere, de regno Dei
 nihil curarent.

Rom. 8. 4 O infani & infideles corde, qui
 tam

tam profundè in terris iacent, vt nihil, nisi carnalia sapiant. Sed miseri, adhuc in fine grauiter sentient, quàm vile & nihilum erat, quod amaauerunt. Sancti autem Dei, & omnes deuoti amici Christi, non attenderunt, quæ carni placuerunt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: sed tota spes eorum & intentio, ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum desiderium ipsorum sursum ad mansura & inuisibilia, ne amore visibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad spiritualia, adhuc habes tempus & horam.

1. Pet. I

Heb. I I

Rom. I 3

Heb. I 10

5 Quare vis procrastinare propositum tuum? Surge, & in instanti incipe, & dic: Nunc tempus est faciendi, nunc tempus est pugnandi, nunc aptum tempus est emendandi. Quando male habes, & tribularis, tunc tempus est promerendi. Oportet te transire per ignem & aquam, antequam venias in refrigerium. Nisi tibi vim feceris, vitium nõ superabis. Quamdiu istud fragile corpus gerimus, sine peccato esse non possumus, nec sine tædio & dolore viuere. Libenter habere-

Psal. 65

bere-

Rom 7 beremus ab omni miseria quietem;
Genes. 3 sed quia per peccatum perdidimus
 innocentiam, amisimus etiam veram
2. Cor. 5 beatitudinē. Ideò oportet nos tenere
 patientiam, & DEI expectare miseri-
 cordiā; donec transeat iniquitas hæc,
 & mortalitas absorbeatur à vita.

Gen. 6. 6 O quanta fragilitas humana, quæ
 8. semper prona est ad vitia? Hodie con-
 fiteris peccata tua, & cras iterum per-
 petras confessa. Nunc proponis caue-
 re, & post horam agis, quasi nihil pro-
2 Mach. 9. posuisses. Meritò ergo nosipfos hu-
 miliare possumus, nec vnquam ali-
 quid magni de nobis sentire; quia tam
 fragiles & instabiles sumus. Citò et-
 iam potest perdi per negligentiam,
 quod multo labore vix tandem ac-
 quisitum est per gratiam.

7 Quid fiet de nobis adhuc in fi-
 ne, qui tepescimus tam manè? Væ
 nobis, si sic volumus declinare ad
 quietem, quasi iam pax sit & securitas,
 quum necdum appareat vestigium
 veræ sanctitatis, in conuersatione no-
 stra. Benè opus esset, quòd adhuc ite-
 rum institueremur, tamquam boni
 nouitij ad mores optimos: si fortè spes
 esset

effet de aliqua futura emendatione, & maiori spirituali profectu.

CAP. XXIII.

De meditatione mortis.

I VALDE citò erit tecum hîc factum, vide aliter quomodo te habeas: hodie homo est, & cras non comparet. Cùm autem sublatus fuerit ab oculis, etiam citò transit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quod solùm præsentia meditatur, & futura non magis præuidet. Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere, quasi hodie esses moriturus. Si bonam conscientiam haberes, non multùm mortem timeres. Meliùs esset peccata cauere, quàm mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta, & quî scis, si crastinum habebis?

2 Quid prodest diu viuere, quando tam parum emendamur? Ah longa vita non semper emendat, sed sæpè culpam magis auget. Utinam per vnâ diem benè essemus conuersati in hoc mundo. Multi annos computant cõ-

C uer-

Iob 9.

Eccl 14.

11e Lucæ

12 Eccl

Heb. 9.

Matt.

25.

Luc. 12.

Sap. 4.

Mat. 24.

Eccl 25.

uersionis, sed sæpè paruus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diu-
Eccle. 7. tiùs viuere. Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet, & ad moriendum quotidie se disponit. Si vidisti aliquando hominem mori, cogita, quia & tu per eandem transibis viam.

Heb. 9. 3 Quum manè fuerit, puta te ad vesperum non peruenturum. Vespere autem factò, manè non audeas tibi

Luc. 21 polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter viue, vt numquam te imparatum mors inueniat. Multi subitò & improuisè moriuntur. Nam hora,

Matth. 24. qua non putatur, filius hominis venturus est. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter sentire incipies

Luc 12. de tota vita tua præterita: & valdè dolebis, quòd tam negligens & remissus fuisti.

Eccle. 41 4 Quàm felix & prudens, qui talis nūc nititur esse in vita, qualis optat inueniri in morte. Dabit namq; magnam fiduciam feliciter moriendi, perfectus contemptus mundi, feruens desiderium in virtutibus proficiendi,

amor

amor disciplinae, labor poenitentiae, promptitudo obedientiae, abnegatio sui, & supportatio cuiuslibet aduersitatis pro amore Christi. Multa bona potes operari, dum sanus es: sed infirmatus, nescio, quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur: sic & qui multum peregrinantur, raro sanctificantur.

5 Noli confidere super amicos & proximos, nec in futurum tuam differas salutem: quia citius obliuiscuntur tui homines, quam aestimas. Melius est nunc tempestiue providere, & aliquid boni praemittere, quam super aliorum auxilio sperare. Si non es pro teipso sollicitus modò, quis erit pro te sollicitus in futuro? Nunc tempus est valde pretiosum. Nunc sunt dies salutis. Nunc tempus acceptabile. Sed proh dolor, quòd hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales, vnde aeternaliter viuas! Veniet, quando vnum diem seu horam, pro emendatione desiderabis, & nescio, an impetrabis.

Isa. 30.

Eccl. 31.

Jer. 17.

Eccl. 48

Matt. 6

6 Eia charissime, de quanto periculo te poteris liberare: de quàm ma-

gno timore eripere, si modò semper
 timoratus fueris, & suspectus de mor-
 te. Stude nunc taliter viuere, vt in
 hora mortis valeas potiùs gaudere,
 quàm timere. Disce nunc mori mun-
 do, vt tunc incipias viuere cum Chri-
 sto. Disce nunc omnia contemnere,
 vt tunc possis liberè ad Christum per-
 gere. Castiga nunc corpus tuum per
 pœnitentiam, vt tunc certam valeas
 habere confidentiam.

Rom. 6.

Luc. 14

1 Cor 9

Luc. 12

7 Ah stulte, quid cogitas te diu vi-
 cturum, quum nullum diem habeas
 hîc securum? Quàm multi decepti
 sunt, & insperatè de corpore extracti?
 Quotiens audisti à dicentibus, quia
 ille gladio cecidit, ille submersus est,
 ille ab alto ruens ceruicem fregit, ille
 manducando obriguit, ille ludendo
 finem fecit. Alius igne, alius ferro,
 alius peste, alius latrocinio interit:
 & sic omnium finis mors est, & vi-
 ta hominum tamquam vmbra subi-
 tò pertransit.

Iob 14.

8 Quis memorabitur tui post mor-
 tem? & quis orabit pro te? Age, age
 nunc charissime, quicquid agere po-
 tes: quia nescis quando morieris,
 nescis

nescis etiam quid te post mortem sequetur. Dum tempus habes, congrega tibi diuitias immortales. Præter salutē tuam, nihil cogites; solūm quæ Dei sunt, cures. Fac nunc tibi amicos, venerando Dei Sanctos, & eorum actus imitando: vt cūm defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula.

9 Serua te tamquam peregrinum & hospitem super terram, ad quem nihil spectat de mundi negotiis. Serua cor liberum, & ad Deum sursum erectum, quia non habes hīc manentem ciuitatem. Illuc preces & gemitus quotidianos, cum lachrymis dirige, vt spiritus tuus mereatur ad Dominum, post mortem, feliciter transire. Amen.

CAP. XXIIII.

De iudicio, & pœnis peccatorum.

IN omnibus rebus respice finem, & qualiter ante districtum stabis iudicem, cui nihil est occultum; qui muneribus non placatur, nec excitationes recipit: sed, quod iustum

Mat. 6.

Luce

12.

Gal. 6.

Luce

16.

Heb. 11

1 Pet. 2

Hebr.

13.

Hebr.

10.

- Iob 9.* est, iudicabit. O miserrime & insipiens peccator, quid respondebis Deo, omnia mala tua scienti: qui interdum formidas vultum hominis irati? *Luc. 16* Ut quid non prævides tibi in die iudicij, quando nemo poterit per alium excusari vel defendi: sed vnusquisque, sufficiens onus erit sibi ipsi?
- 2 Cor. 6* Nunc labor tuus est fructuosus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor satisfactorius, & purgatiuus.
- Iac. 1.* 2 Habet magnum & salubre purgatoriũ patiens homo, qui suscipiens iniurias, plus dolet de alterius malitia, quàm de sua iniuria: qui pro contrariantibus sibi libenter orat, & ex corde culpas indulget, qui veniam ab aliis petere non retardat: qui facilius miseretur, quàm irascitur: qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omnino spiritui subiugare conatur. Melius est modò purgare peccata, & vitia refecare, quàm in futuro purganda reseruare. Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem, quem ad carnem habemus.

3 Quid aliud ignis ille deuorabit, nisi

nisi peccata tua? Quantò ampliùs tibi ipsi nunc parcis, & carnem sequeris: tantò duriùs postea lues, & maiorem materiam comburendi reseruas. In quibus homo peccauit, in illis grauiùs punietur. Ibi acediosi, ardentibus stimulis perurgentur: & gulosi, ingenti siti ac fame cruciabuntur. Ibi luxuriosi, & voluptatù amatores, ardenti pice & fœtido sulphure perfundentur: Et sicut furiosi canes, præ dolore inuidiosi vlulabunt.

4 Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habebit. Ibi superbi, omni confusione replebuntur: & auari, miserrima egestate artabuntur. Ibi erit vna hora grauior in pœna, quàm hîc centum anni in amarissima pœnitentia. Ibi nulla requies est, nulla consolatio damnatis: hîc tamen interdum cessatur à laboribus, atque amicorum fruitur solatiis. Esto modò sollicitus & dolens, pro peccatis tuis: vt in die iudicij, securus sis cum Beatis. Tunc enim iusti stabunt in magna constantia aduersus eos, qui se angustiauerunt, & depresserunt. Tunc stabit ad iudican-

Iob 40.
& 41.

Sap. 5.

dum, qui modò se subiicit humiliter iudiciis hominum. Tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pauebit vndique superbus.

5 Tunc videbitur sapiens in hoc mundo fuisse, qui pro Christo didicit stultus & despectus esse. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpessa, & omnis iniquitas oppilabit os suum. Tunc gaudebit omnis deuotus, & inuerebit omnis irreligiosus.

2. Cor. 4. Tunc plus exultabit caro afflictà, quàm si in delitiis fuisset semper nutrita. Tunc splendet habitus vilis, & obtenebrescet vestis subtilis. Tunc plus laudabitur pauperculum domicilium, quàm deauratum palatium. Tunc iuuabit plus constans patientia, quàm omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur simplex obedientia, quàm omnis sæcularis astutia.

Isa. 29.

6 Tunc plus lætificabit pura & bona conscientia, quàm docta philosophia. Tunc plus ponderabit contemptus diuitiarum, quàm totus thesaurus terrigenarum. Tunc magis consolaberis super deuota oratione, quàm super delicata comestione. Tunc potius

tius gaudebis de seruato silentio, quàm de longa fabulatione. Tunc plus valebunt sancta opera, quàm multa pulchra verba. Tunc plus placebit stricta vita & ardua pœnitentia, quàm omnis delectatio terrena. Discite te nunc in modico pati, vt tunc à grauioribus valeas liberari. Hic primò proba, quid possis postea. Si nunc tam parum vales sustinere, quomodo æterna tormenta poteris sufferre? Si modò modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere, delectari hinc in mundo, & postea regnare cum Christo.

7 Si vsque in hodiernum diem, *Luc. 12.*
semper in honoribus & voluptatibus vixisses: quid totum tibi profuisset, si iam mori in instanti contingeret?

Omnia ergo vanitas, præter amare *Eccle 1.*
Deum, & illi soli seruire. Qui enim *Rom. 8.*
Deum ex toto corde amat: nec mortem, nec supplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor, securum ad Deum accessum facit. Quem autem adhuc peccare delectat, non mirum, si mortem & iu-

58 DE IMITATIONE
dicium timeat. Bonum tamen est, vt
si necdum amor à malo te reuocat,
saltem timor gehennalis coërceat.
Qui verò timorem Dei postponit,
diu stare in bono non valebit, sed dia-
boli laqueos citiùs incurret.

C A P. XXV.

*De feruenti emendatione totius
vite nostre.*

2 Tim. 1 **E**STO vigilans & diligens, in Dei
4. seruitio: & cogita frequenter,
ad quid venisti, & cur sæculum reli-
quisti? Nõne vt Deo viueres, & spi-
ritualis homo fieres? Igitur ad pro-
fectum ferueas, quia mercedem labo-
rum tuorum in breui recipies: nec erit
tunc ampliùs timor aut dolor, in fini-
bus tuis. Modicum nunc laborabis,
& magnam requiem, imò perpetuam
lætitiã, inuenies. Si tu permanseris
fidelis & feruidus in agendo, Deus
procul dubio erit fidelis & locuples
in retribuendo. Spem bonam retine-
re debes, quòd ad palmam peruenies:
sed securitatem capere non oportet,
ne torpeas, aut elatus fias.

2 Cùm

2 Cùm quidam anxius, inter metum & spem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus, in Ecclesia ante quoddam altare se in oratione prostrauisset, hæc intra se reuoluit dicens: O si scirem, quòd adhuc perseueraturus essem! statimque audiuit diuinum intus responsum: Quid, si hoc scires, quid facere velles? Fac nunc, quod tunc facere velles, & benè securus eris. Moxque consolatus, & confortatus, diuinæ se commisit voluntati, & cessauit anxia fluctuatio. Noluitque curiosè inuestigare, vt sciret, quæ sibi essent futura: sed magis studuit inquirere, quæ esset voluntas Dei beneplacens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum. Rom. 12.

3 Spera in Domino, & fac bonitatem (ait Propheta) & inhabita terram, & pascêris in diuitiis eius. Vnum est, quod multos à profectu, & feruenti emendatione retrahit: horror difficultatis, seu labor certaminis. Enimuerò, illi maximè præ ceteris in virtutibus proficiunt, qui ea, quæ sibi magis grauiâ & contraria sunt, viri-

lius vincere nituntur. Nam ibi homo plus proficit, & gratiam meretur ampliolem: vbi magis seipsum vincit, & in spiritu mortificat.

4 Sed non omnes habent æquè multum, ad vincendum & moriendum. Diligens tamen æmulator, valentior erit ad proficiendum, etiam si plures habeat passiones, quàm alius benè morigeratus, minùs tamen feruens ad virtutes. Duo specialiter ad magnam emendationem iuuant: videlicet, subtrahere se violenter, ad quod natura vitiosè inclinatur: & feruenter instare pro bono, quo ampliùs quis indiget. Illa etiam studeas magis cauere & vincere, quæ tibi frequentius in aliis displicent.

5 Vbique profectum tuum capias: vt si bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehensibile consideraueris, caue ne idem facias; aut si aliquando fecisti, citiùs emendare te studeas. Sicut oculus tuus alios considerat, sic iterùm ab aliis notaris. Quàm iucundum & dulce est, videre feruidos & deuotos fratres, benè morigeratos & disciplina-

plinos. Quàm triste est & graue, *Ephe. 5.*
 videre inordinatè ambulantes: qui ea, *Co 1.*
 ad quæ vocati sunt, non exercent. *Cor 12.*
Eccl. 3.

Quàm nociuum est, negligere voca-
 tionis suę propositum: & ad non com-
 missa sensum inclinare?

6 Memor esto arrepti propositi, &
 imaginem tibi propone Crucifixi. Be-
 nè verecundari potes, inspecta vita Ie-
 su Christi: quia necdum magis illi te
 conformare studuisti, licet diu in via
 Dei fuisti. Religiosus, qui se intentè
 & deuotè in sanctissima vita & passio-
 ne Domini exercet, omnia vtilia &
 necessaria sibi, abundāter ibi inueniet:
 nec opus est, vt extra Iesum, aliquid
 melius quærat. O si Iesus crucifixus *Gal. 2.*
 in cor nostrum veniret, quàm citò & *Co 6.*
 sufficienter, docti essemus?

7 Religiosus feruidus, omnia benè
 portat & capit, quæ illi iubentur. Re-
 ligiosus negligens & tepidus, habet
 tribulationem super tribulationem, &
 ex omni parte patitur angustiam: quia
 interiori consolatione caret, & exte-
 riorem quærere prohibetur. Religio-
 sus extra disciplinam viuens, graui
 patet ruina. Qui laxiora quærit &

remiffiora, femper in anguftiis erit: quia aut vnum, aut reliquum fibi difplicebit.

8 Quomodo faciunt, tam multi alij religiofi, qui fatis arctati funt, fub disciplina clauſtrali? Rarò exeunt, abſtractè viuunt, pauperrimè comedunt, groſſè veſtiuntur, multùm laborant, parum loquuntur, diu vigilant, mature ſurgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & ſe in omni diſciplina cuſtodiunt. Attende Carthuſienſes, Cifterciennes, & diuerſæ Religioſis monachos ac moniales: qualiter omni nocte, ad pſallendum Domino aſſurgunt. Et ideò turpe eſſet, vt tu deberes in tam ſancto opere pigritare: vbi tanta multitudo religioſorum, incipit Deo iubilare.

9 O ſi nihil aliud faciendum incumberet, niſi Dominum Deum noſtrum toto corde & ore laudare! O ſi numquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire: ſed ſemper poſſes Deum laudare, & ſolummodò ſpiritualibus ſtudiis vacare: tunc multò felicior eſſes quàm modò, cùm carni ex qualicumque neceſſitate ſeruis.

Vti-

Vtinam non essent istæ necessitates, sed solummodò spirituales animæ refectiones, quas (heu) satis rarò degustamus.

10 Quando homo ad hoc peruenit, quòd de nulla creatura consolationem suam quærit, tunc ei Deus primò perfectè sapere incipit: tunc etiam benè contentus de omni euentu rerum erit. Tunc nec pro magno lætabitur; nec pro modico contristabitur: sed ponit se integrè & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus: cui nihil vtique perit nec moritur, sed omnia ei viuunt, & ad nutum incunctanter deseruiunt.

11 Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine sollicitudine & diligentia, numquam acquires virtutes. Si incipis tepescere, incipies malè habere. Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem, & senties leuiorem laborem, propter Dei gratiam, & virtutis amorem. Homo feruidus & diligens, ad omnia est paratus. Maior labor est resistere vitiis & passionibus, quàm corporalibus insudare laboribus. Qui

paruos

Ro. 11.

1.

Cor. 8.

12. &

15.

Eccli. 7.

Apo. 3.

Eccli.

19.

paruos non vitat defectus, paulatim
labitur ad maiores. Gaudebis semper
vespere, si diem expendas fructuosè.
Vigila super teipsum, excita teipsum,
admone teipsum; & quicquid de aliis
sit, non negligas teipsum. Tantum
proficies, quantum tibiipfi vim intu-
leris. Amen.

F I N I S.

THO-

65

THOMÆ A KEMPIS
CANONICI REGVLARIS
Ordinis S. AVGVSTINI
DE IMITATIONE
CHRISTI
LIBER SECVNDVS.

*Admonitiones, ad interna
trahentes.*

CAPVT I.

De interna conuersatione.

I **R**EGNUM Dei intra vos *Luca 7.*
est, dicit Dominus. Cō- *Ioel. 2.*
uerte te ex toto corde ad
Dominum : & relinque
hunc miserum mundum, & inueniet
anima tua requiem. Disce exteriora
contemnere, & ad interiora te dare, &
videbis regnum Dei in te venire. Est *Ro. 14.*
enim regnum Dei, pax & gaudium
in Spiritu sancto, quod non datur im-
piis. Veniet ad te Christus, osten-
dens

dens tibi consolationem suam : si dignam illi ab intus, paraueris mansionem. *Ps. 44.* Omnis gloria eius & decor, ab intra est, & ibi complacet sibi. Frequens illi visitatio cum homine interno, dulcis fermocinatio, grata consolatio, multa pax, familiaritas stupenda nimis.

2 Eia anima fidelis, præpara huic sponso cor tuum : quatenus ad te venire, & in te habitare dignetur. Sic enim dicit : *Ioã. 14.* Si quis diligit me, sermonem meum seruabit, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum faciemus. Da ergo Christo locum, & ceteris omnibus nega introitum. Cùm Christum habueris, diues es, & sufficit tibi. Ipse erit prouisor tuus, & fidelis procurator in omnibus, vt non sit opus in hominibus sperare. Homines enim citò mutantur, & deficiunt velociter : *Ioã. 12.* Christus autem manet in æternum, & astat vsque in finem firmiter.

3 Non est magna fiducia ponenda, in homine fragili & mortali, etiam si utilis sit & dilectus : neque tristitia multa ex hoc capienda, si interdum
ad-

aduersetur & contradicat. Qui hodie tecum sunt, cras contrariari possunt; & è conuerso, sæpè vt aura vertuntur. Pone totam fiduciam tuam *1 Pet. 3* in Deo, & sit ipse timor tuus, & amor tuus. Ipse pro te respondebit, & faciet benè, sicut melius fuerit. Non *Heb. 13* habes hîc manentem ciuitatem; & vbicumque fueris, extraneus es & peregrinus: nec requiem aliquando habebis, nisi Christo intimè fueris vnitus.

4 Quid hîc circumspicis, cùm iste non sit locus tuæ requietionis? In cælestibus debet esse habitatio tua, & sicut in transitu, cuncta terrena sunt aspicienda. Transeunt omnia, & tu *Phil. 3.* cum eis pariter. Vide, vt non inhæreas; ne capiaris, & pereas. Apud Altissimum sit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Christum, sine remissione dirigatur. Si nescis speculari alta & cælestia, requiesce in passione Christi: & in sacris vulneribus eius, libenter habita. Si enim ad vulnera, & pretiosa stigmata Iesu, deuotè confugis, magnam in tribulatione confortationem senties: nec multùm curabis

rabis

rabis hominum despectiones, facilliterque verba detrahentia perferes.

Matt. 1.

12. 26.

& Ioã

15.

2 Tim.

2.

5 Christus fuit etiam in mundo, ab hominibus despectus: & in maxima necessitate, à notis & amicis, inter opprobria derelictus. Christus pati voluit & despici, & tu audes de aliquo conqueri? Christus habuit aduersarios & obloquutores, & tu vis omnes habere amicos & benefactores? Vnde coronabitur patientia tua, si nihil aduersitatis occurrerit? Si nihil aduersitatis vis pati, quomodo eris amicus Christi? Sustine cum Christo, & pro Christo, si vis regnare cum Christo.

6 Si semel perfectè introisses in interiora Iesu, & modicum de ardenti amore eius sapuisses: tunc de proprio commodo vel incommodo nihil curares, sed magis de opprobrio illato gauderes: quia amor Iesu, facit hominem seipsum contemnere. Amator Iesu & veritatis, & verus internus & liber ab affectionibus inordinatis, potest se ad Deum liberè conuerrere, & eleuare supra seipsum in spiritu, ac fruiuiè quiescere.

7 Cui sapiunt omnia, prout sunt,
non

non vt dicuntur, aut æstimantur: hic verè sapiens est, & doctus magis à *Isa. 54.* Deo, quàm ab hominibus. Qui ab intra scit ambulare, & modicum ab extra res ponderare, non requirit loca, nec expectat tempora, ad habenda deuota exercitia. Homo internus, citò se recolligit: quia numquam se totum ad exteriora effundit. Non illi obest labor exterior, aut occupatio ad tempus necessaria: sed sicut res eueniunt, sic se illis accommodat. Qui intus benè dispositus est & ordinatus, non curat mirabiles & peruersos hominum gestus. Tantum homo impeditur & distrahitur, quantum sibi res attrahit.

8 Si rectè tibi esset, & benè purgatus esses, omnia tibi in bonum cederent, & profectum. Ideò multa tibi displicent, & sæpè conturbant: quia adhuc non es perfectè tibi ipsi mortuus, nec segregatus ab omnibus terrenis. Nil sic maculat & implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis. Si tenuis consolari exterius, poteris speculari cælestia, & frequenter iubilare interiùs.

CAP. II.

De humili submissione.

Rom. 8. 1 **N**ON magni pendas, quis pro
 & 1. te, vel contra te sit: sed hoc
 Cor 4. age & cura, vt Deus tecum sit in
 Psal. 27 omni re, quam facis. Habeas con-
 scientiam bonam, & Deus benè te de-
 fensabit. Quem enim Deus adiuuare
 voluerit, nullius peruersitas nocere
 poterit. Si tu scis tacere & pati, vi-
 debis proculdubiò auxilium Domi-
 ni. Ipse nouit tempus & modum li-
 berandi te, & ideò te debes illi resi-
 gnare. Dei est adiuuare, & ab omni
 confusione liberare. Sæpè valdè pro-
 dest, ad maiorem humilitatem ser-
 uandam, quòd defectus nostros alij
 sciunt, & redarguunt.

2 Quando homo pro defectibus
 suis se humiliat, tunc faciliter alios
 placat, & leuiter satisfacit sibi irascen-
 tibus. Humilem Deus protegit, & li-
 berat: humilem diligit, & consolatur:
 humili homini se inclinat: humili lar-
 gitur gratiam magnam, & post eius
 depressionem, leuat ad gloriam. Hu-
 mili

Iac. 3.

Iob 5.

Matt. 11

mili sua secreta reuelat, & ad se dulciter trahit & inuitat. Humilis accepta confusione, satis benè est in pace: quia stat in Deo, & non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

CAP. III.

De bono pacifico homine.

TENE te primò in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus magis prodest, quàm benè doctus. Homo passionatus, etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit. Bonus pacificus homo, omnia ad bonum conuertit. Qui benè in pace est, de nullo suspicatur. 1. Cor. 13.
 Qui autè malè contentus est & commotus, variis suspicionibus agitur: nec ipse quiescit, nec alios quiescere permittit. Dicit sæpè, quod dicere non deberet: & omittit, quod sibi magis facere expediret. Mat. 7
 Considerat, quod alij facere tenentur: & negligit, quod ipse teneatur. Act 1.
 Habe ergo primò zelum super teipsum, & tunc iustè

iustè zelare poteris etiam proximum
tuum.

2 Tu benè scis facta tua excusare
& colorare, & aliorum excusationes
Gal. 6. non vis recipere. Iustius esset, vt te ac-
I Cor. culares, & fratrem tuum exculares. Si
13. portari vis, porta & alium. Vide, quā
longè es adhuc, à vera charitate & hu-
militate: quæ nulli nouit irasci, vel in-
dignari, nisi tantùm sibi. Non est
magnum, cum bonis & māsuetis con-
uersari, hoc enim omnibus naturaliter
placet; & vnusquisque libenter pacem
habet, & secum sentientes magis dili-
git. Sed cum duris & peruersis, aut
indisciplinatis, aut nobis contrarian-
tibus, pacificè posse viuere, magna
gratia est, & laudabile nimis, virileque
factum.

3 Sunt, qui seipfos in pace tenent,
& cum aliis etiam pacem habent. Et
sunt, qui nec pacem habent, nec
alios in pace dimittunt: aliis sunt gra-
ues, sed sibi semper grauiores. Et
sunt, qui seipfos in pace retinent, &
ad pacem alios reducere student. Est
tamen tota pax nostra in hac misera
vita, potiùs in humili sufferentia
ponen-

ponenda, quàm in non sentiendo contraria. Qui meliùs scit pati, maiorem tenebit pacem. Iste est victor sui & dominus mundi, amicus Christi & hæres cæli.

CAP. IIII.

De puramente, & simplici intentione.

DVABVS alis, homo subleuatur à terrenis, simplicitate scilicet & puritate. Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione. Simplicitas intédit Deum, puritas apprehendit, & gustat. Nulla bona actio te impediet, si liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud, quàm Dei beneplacitum, & proximi utilitatem intendis & quæris, interna libertate perfrueris. Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculúm vitæ, & liber sanctæ doctrinæ esset. Non est creatura tam parua & vilis, quæ Dei bonitatem non representet. Rom. I.

2 Si tu esses intus bonus & purus, tunc omnia sine impedimento videres, & benè caperes. Cor purum, pe-

D netrat

Prou. 3.
Psf. 118

netrat cælum & infernum. Qualis vnusquisque intus est, taliter iudicat exteriùs. Si est gaudium in mundo, hoc vtique possidet puri cordis homo: Et si est alicubi tribulatio & angustia, hoc meliùs nouit mala conscientia. Sicut ferrum missum in ignem, amittit rubiginem, & totum candens efficitur: sic homo integrè ad Deum se conuertens, à torpore exiit, & in nouum hominem transformatur.

3 Quando homo incipit tepescere, tunc paruum metuit laborem, & libenter externam accipit consolationem. Sed quando perfectè incipit se vincere, & viriliter in via Dei ambulare: tunc minùs ea reputat, quæ sibi priùs graua esse sentiebat.

CAP. V.

De propria consideratione.

Ier. 17. **N**ON possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpè gratia nobis deest, & sensus. Modicum lumen est in nobis, & hoc citò per negligentiam amittimus. Sæpè etiam non aduertimus,

mus, quòd tam cæci intus sumus. Sæpè malè agimus, & peiùs excusamus. *Pf. 140.*
 Passione interdum mouemur, & zelum putamus. Parua in aliis reprehendimus, & nostra maiora pertransimus. *Mat. 7.*
 Satis citò sentimus & ponderamus, quid ab aliis sustinemus: sed quantum alij de nobis sustinent, non aduertimus. Qui benè & rectè sua ponderaret, non esset, quod de alio grauius iudicaret.

2 Internus homo, sui ipsius curam, *Mat. 16*
 omnibus curis anteponit: Et qui sibi ipsi diligèter intendit, faciliter de aliis tacet. Numquam eris internus & deuotus, nisi de alienis silueris, & ad te ipsum specialis respexeris. Si tibi & *1. Cor. 4*
 Deo totaliter intendis, modicum te *Gal. 1.*
 mouebit, quod foris percipis. Vbi es, quando tibi ipsi præsens non es? Et quando omnia percurristi, quid (te neglecto) profecisti? Si debes habere pacem, & vnionem veram: oportet, quòd totum adhuc postponas, & te solum præ oculis habeas.

3 Multum proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali cura conserues. Valdè deficies, si aliquid temporale

Eccle. 1. porale reputaueris. Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi fit, nisi purè Deus, aut de Deo fit. Totum vanum existima, quidquid consolationis occurrit de aliqua creatura. Amans Deum anima, sub Deo despicit vniuersa. Solus Deus æternus & immensus, implens omnia, solatium animæ, & vera cordis lætitia.

CAP. VI.

De lætitia bonæ conscientie.

1. Cor. 1. **G**LORIA boni hominis, testimonium bonæ conscientie. Habe bonam conscientiam, & habebis semper lætitiã. Bona conscientia, valdè multa potest portare, & valdè læta est inter aduersa. Mala conscientia, semper timida est & inquieta. Suauiter requiesces, si cor tuum te non reprehenderit. Noli lætari, nisi quum benefeceris. Mali numquam habent veram lætitiã, nec internam sentiunt pacem: quia non est pax impiis, dicit Dominus. Et si dixerint: In pace sumus, non venient super nos mala: & quis nobis nocere audebit?
Ne

*Luc. 12.**Isai. 57.*

credas eis : quoniam repente exurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & cogitationes eorum peribunt.

2 Gloriari in tribulatione, non est graue amanti : sic enim gloriari, est gloriari in cruce Domini. Breuis gloria, quæ ab hominibus datur, & accipitur. Mundi gloriam, semper comitatur tristitia. Bonorum gloria, in conscientiiis eorum, & non in ore hominum. Iustorum lætitia, de Deo, & in Deo est: & gaudium eorum, de veritate. Qui veram & æternam gloriam desiderat, temporalem non curat. Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo contemnit, minùs amare conuincitur caelestem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.

3 Facile erit contentus & pacatus, cuius conscientia munda est. Non es sanctior, si laudaris: nec vilior, si vituperaris. Quòd es, hoc es; nec maior dici vales, quàm (Deo teste) sis. Si attendis, quid apud te sis intus, non curabis, quid de te loquantur homines. Homo videt in facie, Deus autem in

D 3

corde.

1. Reg.
16.

corde. Homo considerat actus, Deus verò pensat intentiones. Benè semper agere, & modicum de se tenere, humilis animæ indicium est. Nolle consolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis, & internæ fiduciæ, signum est.

4 Qui nullum extrinsecus pro se testimonium quærit, liquet quòd totaliter se Deo commisit. Non enim, qui seipsum commendat, ille probatus est (ait B. Paulus) sed quem Deus commendat. Ambulare cum Deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, status est interni hominis.

2. Cor.
10.

CAP. VII.

De amore IESU super omnia.

Ps. 118. I **B**EATVS, qui intelligit, quid sit amare Iesum: & contemnere se ipsum, propter Iesum. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Iesus vult solus super omnia amari. Dilectio creaturæ fallax & instabilis: dilectio Iesu, fidelis & perseuerabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur Iesum, firmabitur in æuum. Illum dilige, & amicum

cum tibi retine: qui omnibus recedentibus, te non relinquet, nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando separari, siue velis, siue nolis.

2 Teneas te apud Iesum, viuens ac moriens: & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus, solus potest te iuuare. Dilectus tuus talis est naturæ, vt alienum non velit admittere: sed solus vult cor tuum habere, & tamquam rex in proprio throno sedere. Si scires te benè ab omni creatura euacuare, Iesus deberet libèter tecum habitare. Pænè totum perditum inuenies, quidquid extra Iesum, in hominibus posueris. Non confidas, nec innitaris super calamum ventosum: quia omnis caro fœnum, & omnis gloria eius, vt flos fœni cadet. *Isai. 40.*

3 Citò decipieris, si ad externam hominum apparentiam, tantùm aspexeris. Si enim tuum in aliis quæris solatium & lucrum, senties sæpiùs detrimentum. Si quæris in omnibus Iesum, inuenies vtique Iesum. Si autem quæris teipsum, inuenies etiam teipsum, sed ad tuam perniciem. Plus enim homo nociuior sibi, si Iesum non

80 DE IMITATIONE
quærit, quàm totus mundus, & om-
nes sui aduersarij.

CAP. VIII.

De familiari amicitia IESU.

I Q V A N D O Iesus adest, totum
bonum est, nec quidquam dif-
ficile videtur. Quando verò Iesus non
adest, totum durum est. Quando Iesus
intus non loquitur, consolatio vilis
est. Si autem Iesus, vnum tantum ver-
bum loquitur, magna consolatio fen-
titur. Nonne Maria Magdalena, sta-
tim surrexit de loco, in quo fleuit,
quando Martha illi dixit: Magister
adest, & vocat te? Felix hora, quando
Iesus vocat de lachrymis ad gaudium
spiritus. Quàm aridus & durus es sine
Iesu. Quàm insipiens & vanus, si cu-
pis aliquid extra Iesum. Nonne hoc
est maius damnum, quàm si totum
perderes mundum?

2 Quid potest tibi mundus confer-
re, sine Iesu? Esse sine Iesu, grauis est
infernus: & esse cum Iesu, dulcis pa-
radisus. Si fuerit tecum Iesus, nullus
poterit nocere inimicus. Qui inuenit
Iesum,

Ioã. 11.

Mat. 16

Rom. 8.

Mat. 13

Iesum, inuenit thesaurum bonum, immò bonum super omne bonum. Et qui perdit Iesum, perdit nimis multum, & plus quàm totum mundum. *Luc. 12.* Pauperrimus est, qui viuit sine Iesu: & ditissimus, qui benè est cum Iesu.

3 Magna ars est, scire cum Iesu conuersari; & scire Iesum tenere, magna prudentia. Eito humilis & pacificus, *Prov. 3.* & erit tecum Iesus. Sis deuotus & quietus, & manebit tecum Iesus. Potes citò fugare Iesum, & gratiam eius perdere, si volueris ad exteriora declinare. Et si illum effugaueris & perdideris, ad quem fugies, & quem tunc quæres amicum? Sine amico, non potes benè viuere: & si Iesus, non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis tristis & desolatus. Fatuè igitur agis, *Gal. 6.* si in aliquo altero confidis, aut letaris. Eligendum est magis, totum mundum habere cōtrarium, quàm Iesum offensum. Ex omnibus ergo charis, sit Iesus solus dilectus specialis.

4 Diligantur omnes propter Iesum, Iesus autem propter seipsum. Solus Iesus Christus, singulariter est amandus: qui solus bonus & fidelis, præ

Mat. 5. omnibus inuenitur amicis. Propter
Luc. 5. ipsum, & in ipso, tam amici quàm ini-
 mici, tibi sint chari: & pro omnibus
 his exorandus est, vt omnes ipsum
 cognoscant & diligant. Numquam
 cupias singulariter laudari vel amari,
 quia hoc solius Dei est, qui similem
 sibi non habet; Nec velis, quod ali-
 quis tecum in corde suo occupetur;
 neque tu cum alicuius occuperis amo-
 re: sed sit Iesus in te, & in omni bono
 homine.

§ Esto purus & liber ab intus, sine
 alicuius creaturę implicamēto. Opor-
 tet te esse nudum, & purum cor ad
 Deum gerere: si vis vacare & videre,
 quàm suavis sit Dominus. Et reuerà
 ad hoc non peruenies, nisi gratia eius
 fueris præuentus & intractus: vt om-
 nibus euacuatis & licentiatis, solus
 cum solo vniaris. Quando enim gra-
 tia Dei venit ad hominem, tunc po-
 tens fit ad omnia. Et quando recedit,
 tunc pauper & infirmus erit, & quasi
 tantum ad flagella relictus. In his non
 debet deiici, nec desperare; sed ad
 voluntatem Dei æquanimiter stare,
 & cuncta superuenientia sibi, ad lau-
 dem

dem Iesu Christi perpeti : quia post
hiemem sequitur æstas ; post noctem
redit dies ; & post tempestatem magna
serenitas.

CAP. IX.

De carentia omnis solatiij.

NON est graue , humanum con-
temnere solatium , cùm adest
diuinum . Magnum est , & valdè ma-
gnum tam humano quàm diuino pos-
se carere solatio : & pro honore Dei, *Phil. 2.*
libenter exilium cordis velle sustine-
re : & in nullo seipsum quærere , nec ad
proprium meritum respicere . Quid
magni est , si hilaris sis & deuotus ,
adueniente gratia ? optabilis cunctis
hæc hora . Satis suauiter equitat ,
quem gratia Dei portat . Et quid mi-
rum , si onus non sentit : qui portatur
ab omnipotente , & ducitur à summo
ductore ?

2 Libenter habemus aliquid pro so-
latio , & difficulter homo exiit à se-
ipso . Vicit sanctus martyr Laurentius
sæculum , cum suo sacerdote : quia
omne , quod in mundo delectabile

videbatur, despexit: & summum Dei sacerdotem Sixtum, quem maximè diligebat, pro amore Christi, etiam à se tolli clementer ferebat. Amore igitur creatoris, amorem hominis superavit: & pro humano solatio, diuinum beneplacitum magis elegit. Ita & tu, aliquem necessarium & dilectum amicum, pro amore Dei disce relinquere. Nec grauitè feras, quum ab amico derelictus fueris, sciens, quoniam oportet nos omnes tandem ab inuicem separari.

3 Multum & diu, oportet hominem in seipso certare, antequam discat seipsum plenè superare, & totum affectum suum in Deum trahere. Quando homo stat super seipsum, facilè labitur ad consolationes humanas. Sed verus amator Christi, & studiosus sectator virtutum, non cadit super consolationes, nec quærit tales sensibiles dulcedines: sed magis fortes exercitationes, & pro Christo duros sustinere labores.

4 Cùm igitur spiritualis à Deo consolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam: sed DEI munus intellige esse,

esse, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimiū gaudere, nec inaniter presumere: sed esto magis humilior ex dono, cautior quoque & timorator in cūctis actibus tuis: quoniam transibit hora illa, & sequetur tentatio. Quum ablata fuerit consolatio non statim desperes: sed cum humilitate & patientia, expecta cælestem visitationem: quoniam potens est Deus ampliorem tibi redonare consolationem. Istud non est nouum, nec alienum viam Dei expertis: quia in magnis Sanctis & in antiquis Prophetis, fuit sæpè talis alternationis modus.

5 Vnde quidam, præsentē iam gratia dicebat: Ego dixi in abundantia mea, *Psal. 29*
 Non mouebor in æternum. Absente verò gratia, quid in se fuerit expertus, adiungit dicēs: Auertisti faciem tuam *Ibidem*
 à me, & factus sum conturbatus. Inter hæc tamen nequaquam desperat, sed instantiùs Dominum rogat, & dicit: Ad te Domine clamabo, & ad *Ibidem*
 Deum meum deprecabor. Denique orationis suæ fructum reportat, & se exauditum testatur dicens: Audiuit *Ibidem*
 Dominus, & misertus est mei: Domi-

nus factus est adiutor meus. Sed in
Ibidem. quo? Conuertisti, inquit, planctum
 meum in gaudium mihi, & circumde-
 disti me lætitia. Si sic actum est cum
 magnis Sanctis, non est desperandum
 nobis infirmis & pauperibus, si inter-
 dum in feruore, & interdum in frigi-
 ditate sumus: quoniam spiritus venit
 & recedit, secundum suæ beneplaci-
 tum voluntatis. Vnde beatus Iob ait:
Iob 7. Visitas eum diluculo, & subito pro-
 bas illum.

6 Super quid igitur sperare possum,
 aut in quo confidere debeo, nisi in sola
 magna misericordia Dei, & in sola spe
 gratiæ cælestis? Siue enim adsint ho-
 mines boni, siue deuoti fratres, vel
 amici fideles; siue libri sancti, vel tra-
 ctatus pulchri; siue dulcis cantus &
 hymni; omnia hæc modicum iuuant,
 modicum sapiunt, quando desertus
 sum à gratia, & in propria paupertate
Luc. 9. relictus. Tunc non est melius reme-
 dium quàm patientia, & abnegatio
 mei in voluntate DEI.

7 Numquam inueni aliquem tam
 religiosum & deuotum, qui non ha-
 buerit interdum gratiæ subtractionē,
 aut

aut non senserit feruoris diminutionem. Nullus sanctus fuit tam altè raptus & illuminatus, qui priùs, vel postea, non fuerit tentatus. Non enim dignus est, alta Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim sequentis consolationis, tentatio præcedens esse signum. Nam tentationibus probatis, cælestis promittitur consolatio. Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de *Apoc. 2.* ligno vitæ.

8 Datur autem consolatio diuina, vt homo fortior sit, ad sustinendum aduersa. Sequitur etiam tentatio, ne se eleuet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est: ideò non cesses te præparare ad certamen: quia à dextris & à sinistris hostes sunt, qui numquam quiescunt. *1. Pet. 5.*

CAP. X.

De gratitudine, pro gratia Dei.

ICVR quæris quietem, cum natus sis ad laborem? Pone te ad *Iob 5.* patientiam magis, quàm ad consolationes: & ad crucem portandam magis,

Luc. 14. magis, quàm ad lætitiã. Quis enim sæcularium, non libenter consolationem & lætitiã spiritualem acciperet, si semper obtinere posset? Excedunt enim spirituales consolationes, omnes mundi delicias, & carnis voluptates. Nam omnes deliciæ mundanæ, aut vanæ sunt, aut turpes. Spirituales verò deliciæ, solæ iucundæ & honestæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infusæ. Sed istis diuinis cõsolationibus, nemo semper pro suo affectu frui valet? quia tempus tentationis, non diu cessat.

2 Multùm autem contrariatur supernæ visitationi, falsa libertas animi, & magna confidentia sui. Deus benè facit consolationis gratiam dando: sed homo malè agit, non totum Deo, cum gratiarum actione, retribuendo. Et ideò non possunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati sumus auctori: nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia, dignè gratias referenti: & auferetur ab elato, quod dari solet humili.

3 Nolo consolationem, quæ mihi aufert compunctionem: nec affecto
con-

contemplationem, quæ ducit in elationem. Non enim omne altum, sanctum: nec omne dulce, bonum: nec omne desiderium, purum: ne omne charum, Deo gratum. Libenter accepto gratiam, unde semper humilior & timorator inueniar, atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiæ, & eruditus subtractionis verberare, nõ sibi audebit quidquam boni attribuere: sed potius se pauperem, & nudum confitebitur. Da Deo, quod Dei est: & tibi ascribe, *Mat. 22* quod tuum est: hoc est, Deo gratias pro gratia tribue; tibi autem soli culpam & dignam pœnam, pro culpa debere sentias.

4 Pone te semper ad infimum, & dabitur tibi summum: nam summum, non stat sine infimo. Summi sancti apud Deum, minimi sunt apud se. Et quantò gloriosiores, tantò in se humiliores. Pleni veritate & gloria cælesti, non sunt vanæ gloriæ cupidi. In Deo confirmati & fundati, nullo modo possunt esse elati. Et qui totum Deo ascribunt, quidquid boni acceperunt, gloriam ab inuicem non querunt:

LUC. 14.

runt: sed gloriam, quæ à solo Deo est, volunt: & Deum in se, & in omnibus Sanctis, laudare super omnia cupiunt, & semper in idipsum tendunt.

5 Esto igitur gratus pro minimo, & eris dignus maiora accipere. Sit tibi minimum, etiam pro maximo: & magis contemptibile, pro speciali dono. Si dignitas datoris inspicitur, nullum datum paruum, aut nimis vile videbitur. Non enim paruum est, quod à summo Deo donatur. Etiam si pœnas & verbera dederit, gratum esse debet: quia semper pro salute nostra facit, quidquid nobis aduenire permittit. Qui gratiam DEI retinere desiderat, sit gratus pro gratia data, patiens pro ablata. Oret, vt redeat: cautus sit & humilis, ne amittat.

CAP. XI.

De paucitate amatorum crucis IESU.

HABET Iesus nunc, multos amatores regni sui cœlestis, sed paucos baiulatores suæ crucis. Multos habet desideratores consolationis, sed paucos tribulationis. Plures inuenit
focios

socios mensæ, sed paucos abstinentiæ. Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo, aut cum eo aliquid sustinere. Multi Iesum sequuntur, *vs-* *Luc. 9.* que ad fractionem panis: sed pauci *22.* *vsque* ad bibendum calicem passionis. Multi miracula eius venerantur, pauci ignominiam crucis sequuntur. Multi Iesum diligunt, quamdiu aduersa non contingunt. Multi illum laudant & benedicunt, quamdiu consolationes aliquas ab ipso percipiunt. Si autem Iesus se absconderit, & modicum eos reliquerit, aut in querimoniam, vel in deiectionem nimiam cadunt.

2 Qui autem Iesum propter Iesum, & non propter suam propriam aliquam consolationem diligunt, ipsum in omni tribulatione & angustia cordis, sicut in summa consolatione, benedicunt. Et si numquam eis consolationem dare vellent, ipsum tamen semper laudarent, & semper gratias agere vellent.

3 O quantum potest amor Iesu *Phil. 2.* purus, nullo proprio commodo, vel amore permixtus! Nonne omnes merce-

mercenarij sunt dicendi, qui consolationes semper quærunt? nõne amatores sui magis, quàm Christi probantur, qui sua commoda, & lucra semper meditantur? Vbi inuenietur talis, qui velit Deo seruire gratis?

4 Rarò inuenitur tam spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus. Nam verum pauperem spiritu, & ab omni creatura nudum quis inueniet? *Prov. 31* *Procul* & de vltimis finibus pretium eius. Si dederit homo omnem substantiam suam, adhuc nihil est. Et si fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum est. Et si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longè est. Et si habuerit virtutem magnam, & deuotionem nimis ardentem, adhuc multum sibi deest: Scilicet vnum, quod summè sibi necessarium est. *Mat. 16* *Quid illud?* Vt omnibus relictis se relinquat, & à se totaliter exeat, nihilque de priuato amore retineat. Cumque omnia fecerit, quæ facienda nouerit, nil se fecisse sentiat.

5 Non grande ponderet, quòd grande æstimari possit: sed in veritate seruum inutilem se pronunciet, sicut Veritas

ritas

ritas ait: Cùm feceritis omnia, quæ *Luc. 17.*
 præcepta sunt vobis, dicite, Serui inu-
 tiles sumus. Tunc verè pauper, & nu-
 dus spiritu esse poterit, & cum Pro-
 pheta dicere: Quia vnicus & pauper *Psal. 24.*
 sum ego. Nemo tamen isto ditior, ne-
 mo potentior, nemo liberior: qui se
 & omnia, relinquere scit, & ad infi-
 mum se ponere.

CAP. XII.

De regia via sanctæ Crucis.

I DVRS multis, videtur hic ser- *Mat. 26*
 mo: Abnega temetipsum, tolle
 crucem tuam, & sequere Iesum. Sed
 multo durius erit, audire illud extre-
 mum verbum: Discedite à me male- *Mat. 25*
 dicti, in ignem æternum. Qui enim
 modò libenter audiunt, & sequuntur
 verbum crucis; tunc non timebunt *Pf. III.*
 ab auditione æternæ damnationis.
 Hoc signum crucis erit in cælo, cùm
 Dominus ad iudicandum venerit.
 Tunc omnes serui crucis, qui se Cru-
 cifixo conformauerunt in vita, acce-
 dent ad Christum iudicem, cum ma-
 gna fiducia.

2 Quid

2 Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? In cruce salus, in cruce vita, in cruce protectio ab hostibus; in cruce infusio supernæ suauitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium spiritus; in cruce summa virtutis, in cruce perfectio sanctitatis. Non est salus animæ, nec spes æternæ vitæ, nisi in cruce. Tolle ergo crucem tuam, & sequere Iesum, & ibis in vitam æternam. Præcessit ille baiulans sibi crucem, & mortuus est pro te in cruce: vt & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce. Quia si commortuus fueris, etiam cum illo pariter viues. Et si socius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

Luc. 14.

Ioan. 19

2. Cor. 1

3 Ecce in cruce totum constat, & in moriendo totum iacet: & non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, nisi via sanctę crucis, & quotidianę mortificationis. Ambula vbi vis, quære quodcumque volueris: & non inuenies altiore[m] viam supra, nec securiorem viam infra, nisi viam sanctę crucis. Dispone & ordina omnia, secundum tuum velle & videre: & non inuenies, nisi semper aliquid
pati

pati debere, aut sponte, aut inuitè: & ita crucem semper inuenies. Aut enim in corpore dolorem senties, aut in anima spiritus tribulationem sustinebis.

4 Interdum à Deo relinquêris, interdum à proximo exercitaberis, & quod amplius est, sæpè tibimetipsi grauis eris; nec tamen aliquo remedio vel solatio, liberari seu alleuiari poteris: sed donec Deus voluerit, oportet vt sustineas. Vult enim Deus, vt tribulationem sine consolatione, pati discas, & vt illi totaliter te subiicias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter sentit passionem Christi, sicut is, cui contigerit similia pati. Crux ergo semper parata est, & vbiq; te expectat. Non potes effugere, vbi- cumque cucurreris: quia quocumque iueris, teipsum tecum portas, & semper teipsum inuenies. Conuerte te supra, conuerte te infra: conuerte te extra, conuerte te intra: & in his omnibus, inuenies crucem: & necesse est te vbiq; tenere patientiam, si internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam.

§ Si

5 Si libenter crucem portas, portabit te, & ducet te ad desideratum finem, vbi scilicet finis patiendi erit, quamuis hîc non erit. Si inuitè portas, onus tibi facis, & teipsum magis grauas: & tamen oportet, vt sustineas. Si abiicis vnâ crucem, aliam proculdubiò inuenies, & forsitan grauiorem.

6 Credis tu euadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis sanctorum in mundo, sine cruce & tribulatione fuit? Nec enim Iesus Christus, Dominus noster, vna hora sine dolore passionis fuit, quamdiu vixit. Oportebat (ait) Christum pati, & resurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam suam. Et quomodo tu aliam viam quæris, quàm hanc regiam viam, quæ est via sanctæ crucis?

7 Tota vita Christi, crux fuit & martyrium: & tu tibi quæris requiem & gaudium? Erras, erras, si aliud quæris, quàm pati tribulationes: quia tota ista vita mortalis, plena est mileriis, & circumsignata crucibus. Et quantò altius quis in spiritu profecerit, tantò grauiores sæpè cruces inuenit: quia exi-

lij sui pœna, magis ex amore crescit.

8 Sed tamen, iste sic multipliciter afflictus, non est sine leuamine consolationis : quia fructum maximum sibi sentit accrescere, ex sufferentia suæ crucis. Nam dum sponte se illi subiicit, omne onus tribulationis, in fiduciam diuinæ consolationis conuertitur. Et quantò caro magis per afflictionem atteritur, tanto spiritus amplius per internam gratiam roboratur. Et nonnumquam in tantum confortatur, ex affectu tribulationis & aduersitatis, ob amorem conformitatis crucis Christi, vt se sine dolore & tribulatione esse non vellet : quoniam tantò se acceptiorem Deo credit, quantò plura & grauiora, pro eo perferre potuerit. Non est istud hominis virtus, sed gratia Christi, quæ tanta potest & agit in carne fragili: vt quod naturaliter semper abhorret & fugit, hoc feruore spiritus aggrediatur & diligat.

2 Co. II

c. 2.

9 Non est secundùm hominem crucem portare, crucem amare, corpus castigare & serui u i subiicere: honores fugere, contumelias libenter sustinere, seipsum despiciere & despici op-

E

tare:

2. Cor. 3 tare: aduersa queque cum damnis perpeti, & nihil prosperitatis in hoc mundo desiderare. Si ad te ipsum respicis, nihil huiusmodi ex te poteris. Sed si in Domino confidis, dabitur tibi fortitudo de cælo, & subiicientur ditioni tuæ, mundus & caro. Sed nec inimicum diabolum timebis, si fueris fide armatus, & cruce Christi signatus.

10 Pone te ergo, sicut bonus & fidelis seruus Christi, ad portandam viriliter crucem Domini tui, pro te ex amore crucifixi. Præpara te, ad toleranda multa aduersa & varia incommoda, in hac misera vita: quia sic tecum erit, vbicumque fueris: & sic reuera inuenies, vbicumque latueris. Oportet ita esse: & non est remedium euadendi à tribulatione malorum & dolore, quàm vt te patiaris. Calicem Domini affectanter bibe, si amicus eius esse, & partem cum eo habere desideras. Consolationes Deo committe: faciat ipse cum talibus, sicut sibi magis placuerit. Tu verò, pone te ad sustinendum tribulationes, & reputa eas maximas consolationes: quia non sunt condignæ passionis huius temporis, ad futuram

Mat. 10
10ã. 18.

turam

turam gloriam promerendam, etiam si solus omnes posses sustinere.

11 Quando ad hoc veneris, quòd tribulatio tibi dulcis est, & sapit pro Christo: tunc benè tecum esse æstima, quia inuenisti paradisum in terra. Quamdiu pati graue tibi est, & fugere quæris; tamdiu malè habebis, & sequetur te vbique fuga tribulationis. *Rom. 8. Gal. 6.*

12 Si ponis te, ad quod esse debes, videlicet ad patiendum & moriendum, fiet citò meliùs, & pacem inuenies. Etiam si raptus fueris, vsque ad tertium celum cum Paulo, non es propterea securatus, de nullo contrario patiundo. Ego (inquit Iesus) ostendam illi, quanta oporteat eum, pro nomine meo pati. Pati ergo tibi remanet, si Iesum diligere, & perpetuò illi seruire placet. *2. Cor. 12. Act. 9.*

13 Utinam dignus esses, aliquid pro nomine Iesu pati: quàm magna gloria remaneret tibi, quanta exultatio omnibus Sanctis Dei, quanta quoque ædificatio esset proximi? Nam patientiam omnes recommendant, quamuis pauci tamen pati velint. Meritò deberes libenter, modicum pati pro Chri-

sto, cum multi grauiora patiuntur pro mundo.

Psal. 43 14 Scias pro certo, quia morientem te oportet ducere vitam. Et quanto quisque plus sibi moritur, tanto magis Deo viuere incipit. Nemo aptus est ad comprehendendum caelestia, nisi se submiserit ad portandum pro Christo aduersa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi salubrius in mundo isto, quam libenter pati pro Christo. Et si eligendum tibi esset, magis optare deberes, pro Christo aduersa pati, quam multis consolationibus recreari: quia Christo similiior esses, & omnibus Sanctis magis conformior. Non enim stat meritum nostrum, & profectus status nostri, in multis suauitatibus & consolationibus: sed potius in magnis grauitatibus, & tribulationibus perferendis.

15 Si quidem aliquid melius & utilius saluti hominum, quam pati fuisset, Christus utique verbo & exemplo ostendisset. Nam & sequentes se discipulos, omnesque eum sequi cupientes, manifestè ad crucem portandam hortatur, & dicit:

Si

Si quis vult venire post me, abneget *Luc. 9.*
 semetipsum, & tollat crucem suam,
 & sequatur me. Omnibus ergo per-
 lectis & scrutatis, sit hæc conclusio
 finalis: Quoniam per multas tribu- *Act. 14*
 lationes, oportet nos intrare in re-
 gnum Dei.

LIBRARIIS

E 3 THO-

THOMÆ A KEMPIS

CANONICI REGVLARIS

•Ordinis S. AVGVSTINI

DE IMITATIONE

CHRISTI

LIBER TERTIVS.

De interna consolatione.

CAPVT I.

*De interna Christi locutione, ad
animam fidelem.**Psal. 84**1 Reg. 3**Mat. 13*

VDIAM, quid loquatur
in me Dominus Deus.
Beata anima, quę Dominũ
in se loquentem audit: &
de ore eius, consolationis verbum ac-
cipit. Beatę aures, quę venas diuini
susurri suscipiunt, & de mundi huius
susurrationibus nihil aduertunt. Beatę
planę aures, quę non vocem foris so-
nantem, sed intus auscultant veritatem
docentem. Beati oculi, qui exteriori-
bus

DE IMIT. CHRISTI LIB. III. 103
bus clausi, interioribus autem sunt in-
tenti. Beati, qui interna penetrant, &
ad capienda arcana cælestia, magis ac
magis, per quotidiana exercitia, se stu-
dent præparare. Beati, qui Deo vacare
gestiunt, & ab omni impedimento sæ-
culi, se excutiunt.

2 Animaduerte hæc anima mea, &
claude sensualitatis tuæ ostia: vt possis *Ps. 84.*
audire, quid in te loquatur Dominus
Deus tuus. Hæc dicit dilectus tuus:
Salus tua ego sum, pax tua, & vita tua. *Ps. 34.*
Serua te apud me, & pacem inuenies.
Dimitte omnia transitoria, quære eter-
na. Quid sunt omnia temporalia, nisi
seductoria? Et quid iuuant omnes
creaturæ, si fueris à creatore deserta?
Omnibus ergo abdicatis, creatori tuo
te redde placitam ac fidelem, vt veram
valeas apprehendere beatitudinem.

C A P. II.

*Quòd veritas intùs loquitur sine
strepitu verborum.*

L O Q U E R E Domine, quia audit *1. Reg.*
seruus tuus. Seruus tuus sum *Ps. 111.*
ego, da mihi intellectù, vt sciam testi-

E 4 monia

monia tua. Inclina cor meum in verba
oris tui; fluat vt ros eloquium tuum.

Exo. 26 Dicebant olim filij Israel ad Moysen:
Loquere tu nobis, & audiemus: non

loquatur nobis Dominus, ne fortè
moriatur. Non sic Domine, non sic
oro: sed magis cum Samuele prophe-
ta, humiliter ac desideranter obsecro:

Reg. 3 Loquere Domine, quia audit seruus
tuus. Non loquatur mihi Moyses, aut

aliquis ex Prophetis: sed tu potiùs lo-
quere Domine Deus, inspirator & il-
luminator omnium Prophetarũ: quia
tu solus sine eis, potes me perfectè im-
buere; illi autè sine te, nihil proficient.

2 Possunt quidem verba sonare, sed
spiritum non conferunt. Pulchrer
dicunt, sed te tacente, cor non accen-
dunt. Literas tradunt, sed tu sensum
aperis. Mysteria proferunt, sed tu re-
feras intellectum signatorum. Māda-
ta edicunt, sed tu iuuas ad perficien-
dum. Viam ostendunt, sed tu confor-
tas ad ambulandum. Illi foris tantùm
agunt, sed tu corda instruis & illumi-
nas. Illi exteriùs rigant, sed tu fœcun-
ditatem donas. Illi clamant verbis, sed
tu auditui intelligentiam tribuis.

3 Non

3 Non ergo loquatur mihi Moyſes,
 ſed tu Domine Deus meus æterna ve-
 ritas: ne fortè moriar, & ſine fructu
 efficiar, ſi fuero tantùm foris admoni-
 tus, & intus non accenſus: ne ſit mihi
 ad iudicium, verbum auditum, & non
 factum: cognitum, nec amatum: credi-
 tum, & non ſeruatum. Loquere igitur ^{1 Reg. 3.}
 Domine, quia audit ſeruus tuus, ver-
 ba enim vitæ æternæ habes. Loquere ^{Ioan. 6.}
 mihi, ad qualemcumque animæ meæ
 conſolationem, & ad totius vitæ meæ
 emendationem: tibi autem, ad laudem
 & gloriam, & perpetuum honorem.

CAP. III.

*Quod verba Dei, cum humilitate ſunt
 audienda: & quòd multi ea
 non ponderant.*

Audi fili verba mea, verba ſua-
 viſſima, omnem Philoſopho-
 rum & Sapientium huius mudi ſcien-
 tiam excedentia. Verba mea ſpiritus ^{Ioan. 6.}
 & vita ſunt, nec humano ſenſu pen-
 ſanda. Non ſunt ad vanam compla-
 centiam trahenda, ſed in ſilentio au-
 dien-

dienda, & cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda. Et
Psal. 93 dixi: Beatus, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum: ut mitiges ei à diebus malis, & non desoletur in terra.

2 Ego, inquit Dominus; docui
Heb. 1. Prophetas ab initio, & usque nunc non cesso omnibus loqui: sed multi, ad vocem meam surdi sunt, & duri. Plures mundum libentiùs audiunt, quàm Deum: faciliùs sequuntur carnis suæ appetitum, quàm Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia & parua, & seruitur ei auuiditate magna: ego promitto summa, & æterna, & torpescunt mortaliu corda. Quis tanta cura, mihi in omnibus seruit & obedit, sicut mundo & dominis eius seruitur? Erubescit Sidon, ait mare. Et si causam quæris, audi quare. Pro modica præbenda, longa via curritur: pro æterna vita, à multis vix pes semel à terra leuatur. Vile pretium quæritur: pro vno numismate interdum turpiter litigatur: pro vana re & parua promissione, die noctuque fatigari non timetur.

3 Sed

3 Sed pro dolor, pro bono incommutabili, pro præmio inæstimabili, pro summo honore & gloria interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubescere ergo serue piger & querulose, quòd illi paratiores inveniuntur ad perditionem, quàm tu ad vitam. Gaudent illi amplius ad vanitatem quàm tu ad veritatem. Equidem à spe sua nonnumquam frustrantur, *Rom. 1.* sed promissio mea neminem fallit, nec *Mat. 24* confidentem mihi dimittit inanem. Quod promisi, dabo; quod dixi, implebo; si tamen vsque in finem, fidelis in dilectione mea quis permanserit. Ego remunerator sum omnium bonorum, & fortis probator omnium deuotorum. *Apoc. 2.*
Mat. 5.
Et 25.

4 Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis, valdè necessaria. Quod non intelligis cùm legis, cognosces in die visitationis. Dupliciter soleo electos meos visitare, tentatione scilicet & consolatione. Et duas lectiones eis quotidie lego, vnã increpando eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum incrementa. Qui

108 DE IMITATIONE
habet verba mea, & spernit ea, habet
qui iudicet eum in nouissimo die.

*Oratio, ad implorandam deuotionis
gratiam.*

*Gen. 18
& Reg
18.* **D**omine Deus meus, omnia bo-
na mea tu es. Et quis ego sum,
vt audeam ad te loqui? Ego sum pau-
perrimus seruulus tuus, & abiectus
vermiculus: multò pauperior & con-
temptibilior, quàm scio, & dicere au-
deo. Memento tamen Domine, quia
nihil sum, nihil habeo, nihilque valeo.
Tu solus bonus, iustus & sanctus; tu
omnia potes, omnia præstas, omnia
imples, solum peccatorem inanem re-
linquens. Reminiscere miserationum
tuarum, & imple cor meum gratia tua,
qui non vis esse vacua opera tua.

Psal. 68. **6** Quomodo possum me tolerare,
in hac misera vita: nisi me confortaue-
rit misericordia, & gratia tua? Noli
auertere faciem tuam à me: noli visi-
tationem tuam prolongare: noli con-
solationem tuam abstrahere, ne fiat
anima mea, sicut terra sine aqua tibi.
Psal. 142 Domine, doce me facere voluntatem
tuam; doce me coram te dignè & hu-
militer

militer conuersari : quia sapientia mea
tu es, qui in veritate me cognoscis, &
cognouisti antequam fieret mundus,
& antequam natus essem in mundo.

CAP. IIII.

*Quòd in veritate & humilitate, co-
ram Deo conuersandum est.*

FILI, ambula coram me in veri-
tate; & in simplicitate cordis tui,
quære me semper. Qui ambulat co-
ram me in veritate, tutabitur ab incur-
sibus malis, & veritas liberabit eum à
seductoribus & detractionibus ini-
quorum. Si veritas te liberauerit, verè
liber eris, & non curabis de vanis ho-
minum verbis. Domine verum est.
Sicut dicis, ita quæso, mecum fiat. Ver-
itas tua me doceat; ipsa me custodiat,
& vsque ad salutarem finem conser-
uet. Ipsa me liberet ab omni affectio-
ne mala, & inordinata dilectione : &
ambulabo tecum, in magna cordis
libertate. *Gen. 17
Sap. 1.
Ioan. 8.*
Ego te docebo (ait Veritas) quæ
recta sunt, & placita coram me. Cogi-
ta peccata tua, cum displicentia magna

& mœrore : & numquam reputes te aliquid esse, propter opera bona. Reuerà peccator es, & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper ad nihil tendis; citò laberis, citò vinceris; citò turbaris, citò dissolueris.

1. Cor. 4. Non habes quidquam, vnde possis gloriari, sed multa, vnde te debeas vilificare: quia multo infirmior es, quàm vales comprehendere.

3 Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus, quæ agis. Nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum : nil altum, nihil verè laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est. Placeat tibi super omnia æterna Veritas, displiceat tibi semper tua maxima vilitas. Nil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua: quæ magis displicere debent, quàm quælibet rerum damna. *Eccli. 3.* Quidam non sincerè *Eccli. 3.* coram me ambulant, sed quadam *Eccli. 3.* curiositate & arrogantia ducti, volunt secreta mea scire, & alta Dei intelligere, se & suam salutem negligentes. *Eccli. 3.* Hi sæpè in magnas tentationes & peccata, propter suam superbiam & curiosi-

riofitaté, me eis aduerfante, labuntur.

4 Time iudicia Dei, expauesce iram omnipotentis. Noli autem discutere ópera Altissimi, sed tuas iniquitates perferutare, in quantis deliquisti, & quàm multa bona neglexisti. Quidam solùm portant suam deuotionem in libris, quidam in imaginibus, quidam autem in signis exterioribus & figuris. Quidam habent me in ore, sed *Isai 29.* modicum est in corde. Sunt alij, qui intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna semper anhelant: de terrenis grauius audiunt, necessitatibus naturæ dolenter inseruiunt: & hi sentiunt, quid spiritus veritatis loquitur *Psal. 24* in eis. Quia docet eos terrena despicere, & amare cælestia: mundum negligere, & cælum tota die ac nocte *Psal. 1.* desiderare.

CAP. V.

De mirabili effectū diuini amoris.

BENEDICO te pater cælestis, pater Domini mei Iesu Christi, quia mei pauperis dignatus es recordari. *2. Cor. 1*
O pater misericordiarum, & Deus
totius

totius consolationis, gratias tibi, qui me indignum omni cōsolatione, quandoque tua recreas consolatione. Benedico te semper & glorifico, cum vnigenito Filio tuo & Spiritu sancto paraclito in sæcula sæculorum. Eia Domine Deus amator sancte meus, cum tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea & exultatio cordis mei. Tu spes mea & refugium meum, in die tribulationis meæ;

*Psal. 32.
Psal. 31*

2 Sed quia adhuc debilis sum in amore, & imperfectus in virtute; ideo necesse habeo à te confortari & consolari: propterea visita me sæpius, & instrue disciplinis sanctis. Libera me à passionibus malis, & sana cor meum, ab omnibus affectionibus inordinatis: vt intus sanatus & benè purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, stabilis ad perseuerandum.

*Mat. 11
1. 10*

3 Magna res est amor, magnum omnino bonum, quod solum leue facit omne onerosum, & fiet æqualiter omne inæquale. Nam onus sine onere portat, & omne amarum dulce ac sapi-

sapidum efficit. Amor Iesu nobilis, ad magna operanda impellit, & ad desideranda semper perfectiora excitat. Amor vult esse sursum, nec vllis infimis rebus retineri. Amor vult esse liber, & ab omni mundana affectione alienus, ne internus eius impediatur aspectus: ne per aliquod commodum temporale implicationes sustineat, aut per incommodum succumbat. Nihil dulcius est amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil iucundius, nihil plenius nec melius in cælo & in terra: quia amor ex DEO natus est, nec potest, nisi in Deo, super omnia creata quiescere.

4 Amans volat, currit, & lætatur; liber est, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in vno summo super omnia quiescit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non respicit ad dona, sed ad donantem se conuertit super omnia bona. Amor modum sæpè nescit, sed super omnem modum feruescit. Amor onus non sentit, labores non reputat; plus affectat, quàm valet: de
im-

impossibilitate non causatur, quia cuncta sibi posse & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia, & multa implet, & effectui mancipat, vbi non amans deficit & iacet.

om. 8.

5 Amor vigilat, & dormiens non dormitat. Fatigatus, non lassatur: arctatus, non coarctatur: territus, non conturbatur: sed sicut viuax flamma & ardens facula, sursum erumpit, secureque pertransit. Si quis amat, nouit, quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei est, ipse ardens affectus animæ, quæ dicit: Deus meus, amor meus: tu totus meus, & ego totus tuus.

6 Dilata me in amore, vt discam interiori cordis ore degustare, quàm suaue sit amare, & in amore liquefieri & natare. Tenear amore, vadens supra me, præ nimio feruore & stupore. Cantem amoris canticum, sequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea, iubilans ex amore. Amem te, plusquam me, nec me, nisi propter te: & omnes in te, qui verè amant te, sicut iubet lex amoris lucens ex te.

7 Est

7 Est amor velox, sincerus, pius, iu- ^{1. Cor. 13.}
 cundus & amœnus: fortis, patiens,
 fidelis, prudens, longanimis, virilis, &
 seipsum numquam querens. Vbi enim
 seipsum aliquis quærit, ibi ab amore ^{1. Cor. 10.}
 cadit. Est amor circumspectus, hu- ^{Phil. 2.}
 milis & rectus: non mollis, non leuis,
 nec vanis intendens rebus; sobrius,
 castus, stabilis, quietus, & in cunctis
 sensibus custoditus. Est amor subie-
 ctus, & obediens prælatis, sibi vilis &
 despectus, Deo deuotus & gratificus,
 fidens & sperans semper in eo, etiam
 cum sibi non sapit Deus: quia sine
 dolore, non viuatur in amore.

8 Qui non est paratus omnia pati,
 & ad voluntatem stare dilecti, non
 est dignus amator appellari. Opor- ^{Rom. 8.}
 ter amantem, omnia dura & ama-
 ra, propter dilectum libenter ample-
 cti; nec ob contraria accidentia, ab
 eo deflecti.

CAP. VI.

De probatione veri amatoris.

1 **F**lli, non es adhuc fortis & prudēs
 amator. Quare Domine? Quia
 propter

propter modicam contrarietatem deficiis à cœptis, & nimis auidè consolationem quæris. Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici. Sicut ei in prosperis placeo, ita nec in aduersis displiceo.

Phil. 8.

2 Prudens amator, non tam donum amantis considerat, quàm dantis amorem. Affectum potiùs attendit, quàm censum: & infra dilectum, omnia data ponit. Nobilis amator, non quiescit in dono, sed in me super omne donum. Non est ideò totum perditum, si quandoque minùs benè de me, vel de Sanctis meis sentis, quàm velles. Affectus ille bonus & dulcis, quem interdum percipis, effectus gratiæ præsentis est, & quidam prægustus patriæ cælestis: super quo nō nimiùm innitendum, quia vadit, & venit. Certare autem aduersus incidentes malos motus animi, suggestionemque spernere diaboli, insigne est virtutis, & magni meriti.

Mat. 4.

3 Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quacumque materia ingestæ. Forte serua propositum, & intentione-

entionem rectam ad Deum. Nec est illusio, quòd aliquando in excessum subito raperis, & statim ad solitas ineptias cordis reuerteris. Illas enim inuitè magis pateris, quàm agis: & quàm diu displicent & reniteris, meritum est & non perditio.

4 Scito, quòd antiquus inimicus, omnino nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni deuoto exercitio euacuare: à Sanctorum scilicet cultu, à pia passionis meæ memoria, à peccatorum utili recordatione, à proprii cordis custodia, & à firmo proposito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, vt tædium tibi faciat & horrorem: vt ab oratione reuocet, & sacra lectione. Displicet sibi humilis confessio, & (si posset) à Communionem cessare faceret. Non credas ei, neque cures illum, licet sæpiùs tibi deceptionis tetenderit laqueos. Sibi imputa, cum mala inferit, & immunda. Dicit illi: Vade immunde spiritus, erubescet miser, valdè immundus es tu, qui talia inferis auribus meis. Discede à me seductor pessime, non habebis in me partem vllam: sed

Mat. 4.
et 16.

sed IESVS mecum erit, tamquam bel-
lator fortis, & tu stabis confusus.
Malo mori, & omnem pœnam subire,
quàm tibi consentire. Tace & obmu-
tesce, non audiam te ampliùs, licet plu-
res mihi moliris molestias. Dominus
illuminatio mea & salus mea, quem ti-
mebo? Si consistant aduersum me ca-
stra, non timebit cor meum. Dominus
adiutor meus, & redemptor meus.

Pf. 26.

Pf. 26.

& 1.

Tim. 6.

5 Certa tamquam miles bonus: &
si interdum ex fragilitate corruis, re-
sume vires fortiores prioribus, confi-
dens de ampliori gratia mea: & multũ
præcaue, à vana complacentia & su-
perbia. Propter hoc multi in errorem
ducuntur, & in cæcitatem panè incu-
rabilem quandoque labuntur. Sit ti-
bi in cautelam, & perpetuam humili-
tatem, ruina hac superborum, de se
stultè præsumentium.

C A P. VII.

*De occultanda gratia, sub humili-
tatis custodia.*

FILI, utiliùs est tibi & securiùs,
deuotionis gratiam abicondere,
nec

nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neque multum ponderare: sed magis temetipsum despiciere, & tamquam indigno datam timere. Non est huic affectioni tenaciùs inhærendum, quæ citiùs potest mutari in contrarium. Cogita in gratia, quàm miser & inops esse soles sine gratia. Nec est in eo tantùm spiritualis vitæ profectus, cùm consolationis habueris gratiam: sed quum humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris eius subtractionem: ita, quòd tunc ab orationis studio non torpeas, nec reliqua opera tua ex usu facienda, omnino dilabi permittas: sed sicut melius potueris & intellexeris, libenter quod in te est, facias: nec propter ariditatem, seu anxietatem mentis quam sentis, te totaliter negligas.

2 Multi enim sunt, qui cùm non benè eis successerit, statim impatientes fiunt aut desides. Nō enim semper est in potestate hominis via eius, sed Dei est dare, & consolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, sicut sibi placuerit, & non amplius. Quidam incauti, propter deuotionis gratiam, seipfos

*Iere. 10.
& Ro. 9*

seipfos destruxerunt: quia plus agere voluerunt, quàm potuerunt, non penſantes ſuæ paruitatis menſuram, ſed magis cordis affectû ſequentes, quàm rationis iudicium. Et quia maiora præſumpſerunt, quàm Deo placitum fuit, idcirco gratiam citò perdiderunt.

Iſai. 14. Facti ſunt inopes, & viles relictî, qui in cælum poſuerunt nidum ſibi: vt humiliati & depauperati, diſcant non in alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare. Qui adhuc noui ſunt, & imperiti, in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, faciliter decipi poſſunt & elidi.

3 Quod ſi ſuum ſentire magis ſequi, quàm aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculoſus exitus, ſi tamen retrahi à proprio conceptu noluerint. Rarò ſibiipſis ſapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius eſt, ſapere modicum cum humilitate, & parua intelligentia, quàm magni ſcientiarum theſauri, cum vana complacentia. Melius eſt tibi minus habere, quàm nihil, unde poſſes ſuperbire. Non ſatis diſcretè agit, qui ſe totum lætitiæ tradit, obliuſcens
priti-

Pſ. 115
16.

pristinæ inopiæ suæ, & casti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Nec etiam satis virtuosè sapit, qui tempore aduersitatis, & cuiusque grauitatis, nimis desperatè se gerit, & minùs fidenter de me quàm oportet, recogitat ac sentit.

4 Qui tempore pacis, nimis securus esse voluerit: sæpè tempore belli, nimis deiectus & formidolosus reperiatur. Si scires semper humilis & modicus in te permanere, nec non spiritum tuum benè moderare & regere, non incideres tam citò in periculum, & offensam. Consilium bonum est, vt feruoris spiritu concepto, mediteris, quid futurum sit abscedente lumine. Quod dum contigerit, recoga, & denuò lucem posse reuerti, quam ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus subtraxi. *1 Thes 5. Job 7.*

5 Vtilior est sæpè talis probatio, quàm si semper prospera, pro tua haberes voluntate. Nam merita non sunt ex hoc existimanda, si quis plures visiones aut consolationes habeat; vel si peritus sit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu: sed si vera

F fue-

fuerit humilitate fundatus, & diuina
 charitate repletus: si Dei honorem
 purè & integrè semper quærat: si se-
 ipsum nihil reputet, & in veritate
 Ps. 83. despiciat, atque ab aliis etiam despici
 & humiliari magis gaudeat, quàm
 honorari.

CAP. VIII.

*De vili æstimatione sui ipsius,
 in oculis Dei.*

Gen. 18. **L** O Q V A R ad Dominum meum,
 cum sim puluis & cinis? Si me
 amplius reputauero, ecce tu stas con-
 tra me: & dicunt testimonium verum
 iniquitates meæ, nec possum contra-
 dicere. Si autem me vilificauero, &
 ad nihilum redegero, & ab omni pro-
 pria reputatione defecero, atq; (sicut
 sum) puluerisauero, erit mihi propi-
 tia gratia tua, & vicina cordi meo lux
 tua: & omnis æstimatio, quantula-
 cumque minima, in valle nihilitatis
 meæ submergetur, & peribit in eter-
 num. Ibi ostendis me mihi, quid
 sum, quid fui, & quò deueni: quia
 nihil sum, & nesciui. Si mihi ipsi re-
 linquor,

linquor, ecce nihil, & tota infirmitas. Si autem subito me respexeris, statim fortis efficior, & nouo repleor gaudio. Et mirum valdè, quòd sic repente subleuor, & tam benignè à te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2 Facit hoc amor tuus, gratis præueniens me, & in tam multis subueniens necessitatibus, à grauibus quoque custodiens me periculis, & ab innumeris (vt verè dicam) eripiens malis. Me *Ioan. 12* siquidem malè amando, me perdidisti: & te solum quærendo, & purè amando, me & te pariter inueni, atque ex amore profundius ad nihilum me redegi. Quia tu, ô dulcissime, facis mecum supra meritum omne, & supra id, quàm audeo sperare vel rogare.

3 Benedictus sis Deus meus; quia licet ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas, numquam cessat benefacere etiam *Mat. 5.* ingratis, & longè à te auersis. Conuertere nos ad te, vt simus grati, humiles, & deuoti: quia salus nostra tu es, virtus, & fortitudo nostra.

CAP. IX.

*Quòd omnia ad Deum, sicut ad finem
ultimum sunt referenda.*

97

FILI, ego debeo esse finis tuus
supremus & ultimus, si verè
desideras esse beatus. Ex hac inten-
tione purificabitur affectus tuus, sæ-
piùs ad seipsum & ad creaturas, malè
incuruatus. Nam si teipsum in ali-
quo quæris, statim in te deficis & a-
rescis. Omnia ergo ad me principa-
liter referas, quia ego sum, qui omnia
Eccle. I. dedi. Sic singula considera, sicut ex
summo bono manantia: & ideò ad
me, tamquam ad suam originem,
cuncta sunt reducenda.

Ioan. 4. 2 Ex me pusillus & magnus, pau-
per & diues, tamquam ex fonte viuo,
aquam viuam hauriunt: & qui mihi
spontè, & liberè deseruiunt, gratiam
1 Cor. I. pro gratia accipient. Qui autem ex-
tra me voluerit gloriari, vel in ali-
quo priuato bono delectari, non sta-
bilietur in vero gaudio, neque in
corde suo dilatabitur, sed multiplici-
ter impediatur & angustiabitur. Nihil
ergo

ergo tibi de bono adscribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas: sed totum da Deo, sine quo nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum habere volo: & cum magna districtione, gratiarum actiones requiro. 1 Cor. 4

3 Hæc est veritas, qua fugatur gloriæ vanitas. Et si intraverit cælestis gratia, & vera charitas, non erit aliqua inuidia, nec contractio cordis, neque priuatus amor occupabit. Vincit enim omnia diuina charitas, & dilatat omnes animæ vires. Si rectè sapias, in me solo gaudebis, in me solo sperabis: quia nemo bonus, nisi solus Deus, qui est super omnia laudandus, & in omnibus benedicendus. Mat. 19
& Luc. 18.

CAP. X.

*Quòd spreto mundo, dulce
est seruire Deo.*

NVNC iterum loquar Domine, & non filebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & Regis mei, qui est in excelfo. O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abscondisti timentibus te! Sed ps. 30.

F 3 quid

quid es amantibus? quid toto corde tibi seruientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maximè
Gen. 1. ostendisti mihi dulcedinem charitatis
Pf. 118 tuæ, quia cùm non essem, fecisti me:
Mat. 15. cùm errarem longè à te, reduxisti me, vt seruirem tibi: & præcepisti, vt diligam te.

2 O fons amoris perpetui, quid dicam de te? Quomodo potero tui obliuisci, qui mei dignatus es recordari, etiam postquam contabui & perij? Fecisti vltra omnem spem, misericordiam cum seruo tuo: & vltra omne meritum, gratiam & amicitiam exhibuisti. Quid retribuam tibi, pro gratia ista? Non enim omnibus datum est, vt omnibus abdicatis, sæculo renuntient, & monasticam vitam assument. Numquid magnum est, vt tibi seruiam, cui omnis creatura seruire tenetur? Non magnum mihi videri debet seruire tibi: sed hoc potiùs magnum mihi, & mirandum apparet, quòd tam pauperem & indignum, dignaris in seruum recipere, & dilectis seruis tuis adunare.

3 Ecce

3 Ecce omnia tua sunt, quæ habeo, *1 Cor. 4*
 & vnde tibi seruiio. Verumtamen vice versa, tu magis mihi seruis, quàm ego tibi. Ecce, cælum & terra, quæ in ministerium hominis creasti, præstò sunt, & faciunt quotidie quæcumque mandasti: Et hoc parum est, quin *Psal. 90*
 etiam Angelos, in ministerium hominis ordinasti. Transcendit autem hæc *& Heb. 1.*
 omnia, quòd tu ipse homini seruire dignatus es, & teipsum daturum ei promisisti.

4 Quid dabo tibi, pro omnibus istis millibus bonis? Utinam possem tibi seruire cunctis diebus vitæ meæ! Utinam vel vno die, dignum seruitium exhibere sufficerem! Verè tu es dignus omni seruitio, omni honore, & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pauper seruus tuus, qui totis viribus teneor tibi seruire, nec vniquam in laudibus tuis debeo fastidire. Sic volo, sic desidero: & quidquid mihi deest, tu digneris supplere.

5 Magnus honor, magna gloria tibi seruire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam

Mat. 19 magnam, qui spontè se subiecerint tuæ sanctissimæ seruituti. Inuenient suauissimam Spiritus sancti consolationem, qui pro amore tuo, omnem carnalem abiecerint delectationem.

Mat. 7 Consequentur magnam mentis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediuntur viam, & omnem mundanam neglexerint curam.

Mat. 11 6 O grata & iucunda Dei seruitus,
Eccl. 1. qua homo veraciter efficitur liber &
Ioan. 5. sanctus! O sacer status religiosi famulatus, qui hominem Angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem! O amplectendum, & semper optandum seruitium, quo summum promeretur bonum, & gaudium acquiritur, sine fine mansurum!

CAP. XI.

Quòd desideria cordis examinanda sunt, & moderanda.

FILI, oportet te adhuc multa addiscere, quæ necdum benè didicisti. Quæ sunt hæc Domine? Vt desiderium tuum, ponas totaliter secundum

dum beneplacitum meum : & tuiip- *6. Mat.*
 sius amatot non sis, sed meæ volunta-
 tatis cupidus æmulator. Desideria te
 sæpè accendunt, & vehementer im-
 pellunt: sed considera, an propter ho-
 norem meum, an propter tuum com-
 modum magis mouearis. Si ego sum
 in causa, benè contentus eris, quomo-
 documque ordinauero : si autem de *Phil. 2.*
 proprio quæsitu aliquid latet, ecce hoc
 est, quod te impedit & grauat.

2. Caue ergo, ne nimiùm innitaris
 super desiderio præconcepto, me non
 consulto: ne fortè postea pœniteat, aut
 displiceat, quod primò placuit, &
 quasi pro meliore zelaisti. Non enim
 omnis affectio, quæ videtur bona, sta-
 tim est sequenda : sed neque omnis
 contraria affectio ad primum fugien-
 da. Expedit interdum refrenatione
 uti, etiam in bonis studiis & desideriis:
 ne per importunitatem, mentis distra-
 ctionem incurras ; ne aliis per indisci-
 plinationem, scandalum generes ; vel
 etiam per resistantiam aliorum, subitò
 turberis & corruas.

3 Interdum verò oportet violentia *Phil. 2.*
 uti, & viriliter appetitui sensitiuo cõ-

Rō. 8. & traire, nec aduertere quid velit caro, &
 2. Cor. 4 quid non velit: sed hoc magis fatagere,
 2. Cor. vt subiecta sit etiam nolens spiritui. Et
 10
 1. Cor. 9 tamdiu castigari debet, & cogi serui-
 tuti subesse, donec parata sit ad om-
 nia, paucisque contentari discat, &
 simplicibus delectari, nec contra ali-
 quod inconueniens mustitare.

CAP. XII.

*De informatione patientia, & lucta-
mine aduersus concupiscentias.*

Heb. 10 **I**DOMINE Deus, vt video, pa-
 tientia est mihi valdè necessa-
 ria: multa enim in hac vita, accidunt
 contraria. Nam qualitercumque or-
 dinauero de pace mea, non potest esse
 1ob 7. sine bello & dolore, vita mea. Ita est
 fili. Sed volo te, non talem quærere
 pacem, quæ tentationibus careat, aut
 contraria non sentiat: sed tunc etiam
 1ac. 1. æstima te pacem inuenisse, cùm fue-
 ris variis tribulationibus exercita-
 tus, & in multis contrarietatibus pro-
 batus.

2 Si dixeris, te non posse multa pa-
 ti, quomodo tunc sustinebis ignem
 pur-

purgatorij? De duobus malis, minus est semper eligendum. Vt ergo æterna futura supplicia possis euadere, mala præsentia studeas pro Deo æquanimiter tolerare. An putas quòd homines sæculi huius, nihil vel parum patiantur? Nec hoc inuenies, etiamsi delicatissimos quæsieris. Sed habent, inquis, multas delectationes, & proprias sequuntur voluntates: ideoque parum ponderant suas tribulationes. Esto, ita sit, vt habeant quidquid voluerint: sed quamdiu putas, durabit?

3 Ecce, quemadmodum fumus *Ps. 67.* deficient abundantes in sæculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed & cum adhuc viuunt, non sine amaritudine & tædio ac timore, in eis quiescunt. Ex eadem namque re, vnde sibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Iustè illis fit: vt, quia inordinatè delectationes quærunt & sequuntur, non sine confusione & amaritudine, eas expleant.

4 O quàm breues, quàm falsæ, quàm inordinatæ & turpes omnes sunt?

Ecclesi.

18.

Pf. 36.

Verumtamen, præ ebrietate & cæcitate non intelligunt: sed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt. Tu ergo fili, post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui.

5 Etenim si veraciter vis delectari, & abundantius à me consolari: ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abscissione omnium infimarum delectationum, erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio. Et quantò te plus ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tantò in me suauiores & potentiores cõsolationes inuenies. Sed primò, non sine quadam tristitia & labore certaminis, ad has pertinges. Obsistet inolita consuetudo, sed meliori consuetudine deuincetur. Remurmurabit caro: sed feruore spiritus frenabitur. Instigabit & exacerbabit te serpens antiquus, sed oratione fugabitur: insuper & labore vtili, aditus ei magnus obstruetur.

CAP.

CAP. XIII.

*De obedientia humilis subditi, ad
exemplum IESV Christi.*

FILI, qui se subtrahere nititur
ab obedientia, ipse se subtrahit à
gratia. Et qui quærit habere priuata,
amittit communia. Qui non libenter *Mat. 16*
& sponte, suo superiori se subdit, si-
gnum est, quòd caro sua necdum per-
fectè sibi obedit, sed sæpè recalcitrat
& remurmurat. Disce ergo celeriter
superiori tuo te submittere, si carnem
propriam optas subiugare. Citiùs
namque exterior vincitur inimicus, si
interior homo non fuerit deuastatus.
Non est molestior & peior animæ ho-
stis, quàm tu ipse tibi, non benè con-
cordans spiritui. Oportet omnino,
verum te assumere tui ipsius contem-
ptum, si vis præualere aduersus car-
nem & sanguinem.

2 Quia adhuc nimis inordinatè te
diligis, ideò plenè te resignare aliorū
voluntati trepidas. Sed quid magnum, *Luce 2.*
si tu, qui puluis es & nihil, propter *& Ioã.*
Deum te homini subdis: quando ego *12.*

omnipotens & altissimus, qui cuncta creauit ex nihilo, me homini propter te humiliter subieci? Factus sum omnium humillimus & infimus, ut tuam superbiam mea humilitate vinceret. Disce obtemperare puluis. Disce te humiliare terra & limus, & sub omnium pedibus incuruare. Disce voluntates tuas frangere, & ad omnem subiectionem te dare.

3 Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te viuere: sed ita subiectum & paruulum te exhibe, ut omnes super te ambulare possint, & sicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid sordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti, & infernum multoties meruisti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo: ut cognosceres dilectionem meam, & gratus semper beneficiis meis existeres: & ut ad veram subiectionem & humilitatem, te iugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAP.

CAP. XIII.

*De occultis Dei iudiciis consideran-
dis, ne extollamur in bonis.*

INTONAS super me iudicia tua Domine, & timore ac tremore concutis omnia ossa mea, & expauescit anima mea valdè. Sto attonitus, & considero; quia cæli non sunt mundi, in conspectu tuo. Si in angelis reperisti prauitatem, nec tamen pepercisti, quid fiet de me? Ceciderunt stellæ de cælo, & ego puluis quid presumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima: & qui comedebant panem Angelorum, vidi siliquis delectari porcorum.

2 Nulla est ergo sanctitas, si manum tuam Domine subtrahas. Nulla prodest sapientia, si gubernare defistas. Nulla iuuat fortitudo, si conseruare desinas. Nulla secunda castitas, si eam non protegas. Nulla propria prodest custodia, si non adsit tua sacra vigilantia. Nam relictus, mergimur & perimus: visitati verò, erigimur & viuimus. Instabiles quippe
su-

sumus, sed per te confirmamur: tepescimus, sed à te accendimur.

3 O quàm humiliter, & abiectè mihi de meipso sentiendum est: quàm nihili pendendum, si quid boni videar habere! O quàm profundè submittere me debeo, sub abyssalibus iudiciis tuis Domine: vbi nihil aliud me esse inuenio, quàm nihil & nihil! O pondus immensum! ô pelagus intransnabile: vbi nihil de me reperio, quàm in toto nihil! Vbi est ergo latebra gloriæ? vbi confidentia de virtute concepta? Absorpta est omnis gloriatio vana, in profunditate iudiciorum tuorum super me.

Eccle.
23. &
Isa. 29.

4 Quid est omnis caro, in conspectu tuo? Numquid gloriabitur lutum, cōtra formantem se? Quomodo potest erigi vaniloquio, cuius cor in veritate subiectum est Deo? Non eum totus mundus eriget, quem veritas sibi subiecit; nec omnium laudantium ore mouebitur, qui totam spem suam in Deo firmavit. Nam & ipsi, qui loquuntur, ecce omnes nihil, deficient enim cum sonitu verborum: Veritas autem Domini manet in æternum.

Pf. 115

CAP.

CAP. XV.

*Qualiter standum sit & dicendum,
in omni re desiderabili.*

FILI, sic dicas in omni re: Domine, si tibi placitū fuerit, fiat hoc ita. Domine, si fuerit honor tuus, fiat hoc in nomine tuo. Domine, si mihi videris expedire, & vtile esse probaueris; tunc dona mihi hoc vti, ad honorem tuum. Sed si mihi nociuum fore cognoueris, nec animæ meæ saluti prodesse, aufer à me tale desiderium. Non enim omne desiderium est à Spiritu sancto, etiam si homini videatur rectum & bonum. Difficile est pro vero iudicare, vtrū spiritus bonus, an alienus te impellat, ad desiderandum hoc vel illud: an etiam ex proprio mouearis spiritu. Multi in fine sunt decepti, qui primò bono spiritu videbantur inducti.

2 Igitur semper cum timore Dei & cordis humilitate, desiderandum est & petendum, quidquid desiderabile menti occurrit: maximeque cum propria resignatione, mihi totum committenden-

mittendum est, atque dicendum: Domine, tu scis qualiter melius est: fiat hoc vel illud, sicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum, sicut scis, & sicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me, vbi vis, & liberè age mecum in omnibus. In manu tua sum, gyra & reuerfa me per circuitum. En seruus tuus ego, paratus ad omnia: quoniam non desidero mihi viuere, sed tibi: vtinam dignè & perfectè.

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

Sap. 9. 3 **C**ONCEDE mihi benignissime Iesu gratiam tuam, vt mecum sit, & mecum laboret, mecumque in finem vsque perseueret. Da mihi, hoc semper desiderare & velle, quod tibi magis acceptum est, & chariùs placet. Tua voluntas, mea sit: & mea voluntas, tuam semper sequatur, & optimè ei concordet. Sit mihi vnum velle & nolle tecum: nec aliud posse velle aut nolle, nisi quod tu vis & nolis.

4 Da mihi omnibus mori, quæ in mundo

mundo sunt: & propter te amare con-
 temni, & nesciri in hoc sæculo. Da
 mihi super omnia desiderata in te re-
 quiescere, & cor meum in te pacifica-
 re. Tu vera pax cordis, tu sola requies:
 extra te, dura sunt omnia & inquieta.
 In hac pace, in idipsum: hoc est, in te *Psal. 4.*
 vno summo æterno bono, dormiam
 & requiescam. Amen.

CAP. XVI.

*Quòd verum solatium, in solo Deo
 est querendum.*

QUID QUID desiderare possum,
 vel cogitare ad solatium meum,
 non hinc exspecto, sed in posterum.
 Quòd si omnia solatia mundi solus *Mat. 16*
 haberem, & omnibus delitiis frui pos-
 sem: certum est, quòd diu durare
 non possent. Vnde non poteris ani- *Pf. 76.*
 ma mea plenè consolari, nec perfe-
 ctè recreari: nisi in Deo consolato-
 re pauperum, ac susceptore humi-
 lium. Expecta modicum anima mea,
 expecta diuinum promissum, & ha-
 bebis abundantiam omnium bono-
 rum in celo. Si nimis inordinatè
 ista

ista appetis præsentia, perdes æterna & cælestia. Sint temporalia in vsu, æterna in desiderio. Non potes aliquo bono temporali satiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

- 2 Etiam si omnia creata bona haberes, non posses esse felix & beata: sed in Deo, qui cuncta creauit, tota beatitudo tua & felicitas consistit: non qualis videtur & laudatur, à stultis mundi amatoribus: sed qualem expectant boni Christi fideles, & prægustant interdum spirituales ac mundicordes,
- Sap. 2.*
3. quorum conuersatio est in cælis. Vanum est & breue, omne humanum solatium. Beatum & verum solatium, quod intus à veritate percipitur. Deuotus homo, vbique secum fert consolatorem suum Iesum, & dicit ad eum. Adesto mihi Domine Iesu, in omni loco & tempore. Hæc mihi sit consolatio, libenter velle carere omni humano solatio. Et si tua defuerit consolatio, sit mihi tua voluntas & iusta probatio, pro summo solatio. Non enim in perpetuum irascêris, neque in æternum comminaberis.
- Phil. 3.*
- Pf. 102*

CAP.

CAP. XVII.

*Quòd omnis sollicitudo, in Deo
statuenda sit.*

FILI, sine me tecum agere, quod
volo: ego scio, quid expedit ti-
bi. Tu cogitas, vt homo: Tu sentis in
multis, sicut humanus suadet affectus.
Domine, verum est quod dicis. Ma- *Mat. 6.*
ior est sollicitudo tua, pro me, quàm *et loã. 6*
omnis cura, quam ego gerere possum
pro me. Nimis enim casualiter stat,
qui non proiicit omnem sollicitudi-
nem suam in te. Domine, dummodò
voluntas mea recta & firma ad te per-
maneat, fac de me, quidquid tibi pla-
cuerit. Non enim potest esse nisi bo-
num, quidquid de me feceris.

2 Si me vis esse in tenebris, sis be-
nedictus: & si me vis esse in luce, sis
iterùm benedictus. Si me dignaris
consolari, sis benedictus: & si me vis
tribulari, sis æquè semper benedictus.
Fili, sic oportet te stare, si mecum de-
sideras ambulare. Ita promptus esse
debes ad patiendum, sicut ad gau-
dendum. Ita libenter debes esse inops
&

& pauper, sicut plenus & diues.

Iob 2. 3 Domine, libenter patiar pro te, quidquid volueris venire super me. Indifferenter volo de manu tua, bonum & malum, dulce & amarum, lætum & triste suscipere: & pro omnibus mihi contingentibus, gratias agere. *Pf. 22.* Custodi me ab omni peccato, & non timebo mortem nec infernum; Dummodò in eternum me non proicias, nec deleas de libro vitæ: non mihi nocebit, quidquid venerit tribulationis super me.

CAP. XVIII.

Quòd temporales miseria, exemplo Christi, equanimiter sunt ferendæ.

Ioan. 3. *Isa. 53.* **F**ILI, ego descendi de celo, pro tua salute: suscepi tuas miseras, non necessitate, sed charitate trahente: vt patientiam disceres, & temporales miseras non indignanter ferres. *Luce 2.* Nam ab hora ortus mei, vsque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris. Defectum rerum temporalium, magnum habui: multas querimonias

monias de me frequenter audiui: confusiones & opprobria benignè sustinui: pro beneficiis ingratitude[m] recepi: pro miraculis blasphemias, pro doctrina reprehensiones.

2 Domine, quia tu patiens fuisti *Ioan. 5.*
 in vita tua, in hoc maximè, implendo præceptum Patris tui: dignum est, ut ego misellus peccator, secundùm voluntatem tuam patienter me sustineam: & donec ipse volueris, onus corruptibilis vitæ, pro salute mea portem. Nam etsi onerosa sentitur præsens vita, facta est tamen iam per gratiam tuam, valdè meritoria: atque exemplo tuo, & Sanctorum tuorum vestigiis, infirmis tolerabilior & clarior. Sed & multò magis consolatoria, quàm olim in Lege vetere fuerat, quum porta cæli clausa persisteret: & obscurior etiam via ad cælum *Mat. 7.*
 videbatur, quando tam pauci regnum cælorum quærere curabant. Sed neque qui tunc iusti erant & saluandi, ante passionem tuam, & sacræ mortis debitum, cæleste regnum poterant introire.

3 O quantas tibi gratias teneor refer-

referre, quòd viam rectam & bonam dignatus es mihi & cunctis fidelibus, ad æternum regnum tuum ostendere? Nam vita tua, via nostra: & per sanctam patientiam, ambulamus ad te; qui es corona nostra. Nisi tu nos præcessisses & docuisses, quis sequi curaret? Heu, quanti longè retroque manerent, nisi tua præclara exempla inspicerent. Ecce, adhuc tepescimus, auditis tot signis tuis & doctrinis: *Heb. 12.* quid fieret, si tantum lumen, ad sequendum te, non haberemus?

CAP. XIX.

De tolerantia iniuriarum, & quis verus patiens probetur.

Heb. 12. **Q**UID est, quod loqueris fili? Cessa conqueri, considerata mea & aliorum Sanctorum passione. Nondum vsque ad sanguinem restitisti. Parum, est, quod tu pateris, in *Heb. 12.* comparatione eorum, qui tam multa passi sunt, tam fortiter tētati, tam grauius tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. Oportet te igitur aliorum grauiora, ad mentem reducere, vt

re, vt leuiùs feras tua minima. Et si tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia. Siue tamen parua, siue magna sint, stude cuncta patienter sufferre.

2 Quanto meliùs ad patiendum te disponis, tanto sapientiùs agis, & ampliùs promereris: feres quoque leuiùs animo & vsu ad hoc non segniter paratis. Nec dicas: Non valeo hæc ab homine tali pati, nec huiuscemodi mihi patienda sunt: graue enim intulit damnum, & impropereat mihi, quæ numquam cogitaueram: sed ab alio libenter patiar, & sicut patienda videro. Insipiens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat, nec à quo coronanda erit, sed magis personas & offensas sibi illatas perpendit.

3 Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit, & à quo sibi placuerit. Verus autem patiens, non attendit à quo homine, vtrùm à Prælato suo, an ab aliquo æquali, aut inferiori: vtrùm à bono & sancto viro, vel à peruerso & indigno exerceatur. Sed indifferen-

G ter

ter ab omni creatura, quantumcumque, & quotiescumque ei aliquid aduersi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter accipit, & ingens lucrum reputat: quia nil apud Deum, quantumlibet paruum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

2. *Tim.* 2. 4. Estoque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam. Sine certamine, non potes venire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recusas coronari. Si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter. Sine labore, non tenditur ad requiem: nec sine pugna, peruenitur ad victoriam. Fiat Domine mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam. Tu scis, quod modicum possum pati, & quod citò deiicior, leui exurgente aduersitate. Efficiatur mihi qualibet exercitatio tribulationis, pro nomine tuo amabilis & optabilis: nam pati, & vexari pro te, valdè salubre est animæ meæ.

CAP.

CAP. XX.

*De confessione proprie infirmitatis,
& huius vitæ miseris.*

1 **C**ONFITEBOR aduersum me *Ps. 31.*
Ciniustitiam meam : confitebor
tibi Domine infirmitatem meam. Sæ-
pè parua res est, quæ me deiicit &
contristat. Propono me fortiter actu-
rum, sed quum modica tentatio ve-
nerit, magna mihi angustia fit. Valdè
vilis quandoque res est, vnde grauis
tentatio prouenit. Et dum puto me
aliquantulum tutum, cum non sentio,
inuenio me nonnumquam penè deui-
ctum ex leui flatu.

2 Vide ergo Domine humilitatem *Ps. 24.*
meam, & fragilitatem tibi vndique
notam. Miserere, & eripe me de lu- *Ps. 68.*
to, vt non infigar, non permaneam
deiectus vsquequaque. Hoc est,
quod me frequenter reuerberat, &
coram te confundit ; quòd tam la-
bilis sum, & infirmus ad resistendum
passionibus. Et si non omnino ad
consensionem, tamen mihi etiam mo-
lesta & grauis est earum infectio,

G 2 & ræ-

& tædet valdè sic quotidie viuere in lite. Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea: quia multò faciliùs irruunt abominandæ semper phantasiæ, quàm discedunt.

3 Vtinam fortissime Deus Israel, zelator animarum fidelium, respicias serui tui laborem & dolorem, assistasque illi in omnibus, ad quæcumque perrexerit. Robora me cælesti fortitudine, ne vetus homo, misera caro spiritui necdum plenè sub acta, præualeat dominari: aduersus quam certare oportebit, quamdiu spiratur in hac vita miserrima. Heu, qualis est hæc vita, vbi non desunt tribulationes & miseriæ: vbi plena laqueis & hostibus sunt omnia? Nam vna tribulatione seu tentatione recedente, alia accedit: sed & priore adhuc durante conflictu, alij plures superueniunt, & insperatè.

4 Et quomodo potest amari vita, tantas habens amaritudines, tot subiecta calamitatibus & miseriis? Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & pestes? Et tamen amatur, & delectari in ea à multis quæritur.

ritur. Reprehéditur frequenter mundus, quòd fallax sit & vanus, nec tamen facilè relinquitur, quia concupiscentiæ carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi, desiderium carnis, desiderium oculorum, & superbia vitæ: sed pœnæ ac miseriæ iustè sequentes ea, odium mundi pariunt & tædium. I Ioã. 2.

5 Sed vincit, proh dolor, delectatio praua mentem mundo deditam, & esse sub sentibus delicias reputat: quia Iob 30. Dei suauitatem, & internam virtutis amœnitatem, nec vidit, nec gustauit. Qui autem mundum perfectè contemnunt, & Deo viuere sub sancta disciplina student, isti diuinam dulcedinem veris abrenuntiatoribus promissam, non ignorant, & quam grauius mundus errat, & variè fallitur, clariùs vident.

G 3

CAP.

CAP. XXI.

Quòd in Deo, super omnia bona & dona, requiescendum est.

I S V P E R omnia & in omnibus, re-
 quiesces anima mea in Domino
 semper, quia ipse Sanctorum æterna
 Rom. 8. requies. Da mihi, dulcissime & aman-
 tissime Iesu, in te super omnem crea-
 turam requiescere; super omnem sa-
 lutem & pulchritudinem; super om-
 nem gloriam & honorem; super om-
 nem potentiam & dignitatem; super
 omnem scientiam & subtilitatem; su-
 per omnes diuitias & artes; super om-
 nem lætitiã & exultationem; su-
 per omnem famam & laudem; su-
 per omnem suauitatem & consolatio-
 nem; super omnem spem & promif-
 sionem; super omne meritum & de-
 siderium; super omnia dona & mu-
 nera, quæ potes dare & infundere:
 super omne gaudium & iubilationem,
 quam potest mens capere & sentire:
 denique super Angelos & Archang-
 gelos, & super omnem exercitum cæ-
 li: super omnia visibilia & inuisibi-
 lia:

lia : & super omne quod tu Deus meus non es.

2 Quia tu Domine Deus meus super omnia optimus es: tu solus altissimus: tu solus potentissimus: tu solus sufficientissimus & plenissimus, tu solus suauissimus & solatiofissimus: tu solus pulcherrimus & amantissimus: tu solus nobilissimus & gloriosissimus super omnia: in quo cuncta bona simul & perfectè sunt, & semper fuerunt & erunt: atque ideò minus est & insufficiens, quidquid præter te ipsum mihi donas, aut de te ipso reuelas, vel promittis, te non viso, nec plenè adepto: Quoniam quidem non potest cor meum veraciter requiescere, nec totaliter contentari, nisi in te requiescat, & omnia dona omnemque creaturam transcendat.

3 O mi dilectissime sponse IESU Christe, amator purissime, dominator vniuersæ creaturæ: quis mihi det *Pf. 53.* pennas veræ libertatis, ad volandum & pausandum in te? O quando ad plenum dabitur mihi vacare & videre, quàm suavis es Domi-

ne Deus meus? Quando ad plenum me recolligam in te, vt præ amore tuo, non sentiam me: sed te solum, supra omnem sensum & modum, in modo
Dan. 13 non omnibus noto? Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto. Quia multa mala, in hac valle miseriarum occurrunt, quæ me sæpiùs conturbant, contristant, & obnubilant: sæpiùs impediunt & distrahunt, alliciunt & implicant, ne liberum habeam accessum ad te, & ne iucundis fruam amplexibus, præstò semper beatis spiritibus. Moueat te suspirium meum, & desolatio multiplex in terra.

4 O Iesu, splendor æternæ gloriæ, solamen peregrinantis animæ: apud te est os meum sine voce, & silentium meum loquitur tibi. Usquequò tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum suum, & lætum faciat. Mittat manum suam, & miserum eripiat de omni angustia. Veni, veni: quia sine te, nulla erit læta dies aut hora, quia tu lætitia mea: & sine te, vacua est mensa mea. Miser sum, & quodammodo incarceratus, &
 com-

compedibus grauatus : donec luce
 præsentia tua me reficias, ac liberta-
 ti dones, vultumque amicabilem de-
 monstres.

15 Quærant alij pro te aliud, quod-
 cumque libuerit : mihi aliud inte-
 rim nil placet, nec placebit, nisi tu
 Deus meus, spes mea, salus æter-
 na. Non reticebo, nec deprecari ces-
 sabo : donec gratia tua reuertatur,
 mihi que tu intus loquaris : Ecce ad-
 sum : Ecce ego ad te, quia inuocasti
 me. lacrymæ tuæ, & desiderium ani-
 mæ tuæ, humiliatio tua & contritio
 cordis, inclinauerunt me & adduxe-
 runt ad te. Et dixi : Domine, vo-
 caui te, & desideravi frui te, para-
 tus omnia respuere propter te. Tu
 enim prior excitasti me, vt quærerem
 te. Sis ergo benedictus Domine, qui
 fecisti hanc bonitatem cum seruo tuo,
 secundum multitudinem misericor-
 diæ tuæ.

16 Quid habet vltra dicere seruus
 tuus coram te, nisi vt humiliet se val-
 dè ante te, memor semper propriæ
 iniquitatis & vilitatis? Non enim est *Psal. 85*
 similis tui, in cunctis mirabilibus cæli

154 DE IMITATIONE
& terræ. Sunt opera tua bona valdè,
iudicia vera, & prouidentia tua regun-
tur vniuersa. Laus ergo tibi & glo-
ria, ô Patris Sapia: te laudet & be-
nedicat os meum, anima mea, & cun-
cta creata simul.

C A P. XXII.

*De recordatione multiplicium
beneficiorum Dei.*

Ps. 118. ¹ **A**PERI Domine cor meum in
lege tua, & in præceptis tuis
doce me ambulare. Da mihi intellige-
re voluntatem tuam, & cum magna
reuerentia ac diligenti consideratio-
ne, beneficia tua, tam in generali
quàm in speciali memorari: vt dignè
tibi ex hinc, valeam gratias refer-
re. Verùm scio & confiteor, nec pro
minimo puncto, me posse debitas
gratiarum laudes persoluere. Minor
ego sum, omnibus bonis mihi præ-
stitis: & cùm tuam nobilitatem at-
tendo, deficit præ magnitudine spi-
ritus meus.

2 Omnia, quæ in anima habemus
& corpore, & quæcumque exterius
vel

vel interiùs , naturaliter vel supernaturaliter possidemus , tua sunt beneficia , & te beneficum , pium ac bonum commendant , à quo bona cuncta accepimus. Etsi alius plura , alius pauciora accepit , omnia tamen tua sunt : & sine te , nec minimum potest haberi. Ille , qui maiora accepit , non potest merito suo gloriari , neque super alios extolli , nec minori insultare : quia ille maior & melior , qui sibi minùs adscribit , & in regratiando humilior est , atque deuotior. Et qui omnibus viliorem se existimat , & indigniorem se iudicat , aptior est ad percipienda maiora.

3 Qui autem pauciora accepit , contristari non debet ; nec indignanter ferre , neque ditiori inuidere : sed te potiùs attendere , & tuam bonitatem maximè laudare , quòd tam affluenter , tam gratis & libenter , sine personarum acceptione tua munera largiris. Omnia ex te , & ideò in omnibus es laudandus. Tu scis , quid unicuique donari expediat : & cur iste minus , & ille amplius habeat , non nostrum sed tuum est hoc dis-

cernere, apud quem singulorum definita sunt merita.

4. Vnde Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio, non multa habere, vnde exterius & secundum homines, laus & gloria apparet: ita vt considerata quis paupertate & vilitate personæ suæ, non modò grauitatem, aut tristitiam, vel deiectionem inde concipiat, sed potiùs consolationem & hilaritatem magnam: quia

1 Cor. 1. tu Deus pauperes & humiles, atque huic mundo despectos, tibi elegisti

Psal. 44 in familiares & domesticos. Testes sunt ipsi Apostoli tui, quos principes super omnem terram constituisti.

1 Thes. 2. Fuerunt tamen sine querela conuersati in mundo, tam humiles & simplices, sine omni malitia & dolo, vt

Act. 5. etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo: & quæ mundus abhorret, ipsi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuam, & cognitorem beneficiorum tuorum, ita lætificare debet, sicut voluntas tua in eo, & beneplacitum eternæ dispositionis tuæ: de qua tantum contentari debet & consolari, vt ita libenter velit esse

esse minimus, sicut aliquis optaret esse maximus: & ita pacificus & contentus in nouissimo, sicut in loco primo: atque ita libenter despicabilis & abiectus, nullius quoque nominis & famæ, sicut ceteris honorabilior & maior in mundo. Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet: & plus eum consolari, magisque placere, quàm omnia beneficia sibi data vel danda.

CAP. XXIII.

*De quatuor, magnam importan-
tibus pacem.*

FILI, nunc docebo te viam pa-
cis, & veræ libertatis. Fac Do-
mine, quod dicis, quia hoc mihi gra-
tum est audire. Stude fili, alterius po-
tiùs facere voluntatem, quàm tuam.
Elige semper minùs, quàm plus ha-
bere. Quære semper inferiorem lo-
cum, & omnibus subesse. Opta sem-
per & ora, vt voluntas Dei integrè in
te fiat. Ecce talis homo ingreditur fi-
nes pacis & quietis.

2. Domine, sermo tuus iste breuis, *Matt. 5*

G 7 mul-

Matt.

26. &

Ioan. 5.

& 6.

1. Cor.

10.

Luc. 14

Matt. 6

158 DE IMITATIONE
multum in se continet perfectionis.
Paruus est dictu, sed plenus sensu, &
vber in fructu. Nam si posset à me fi-
deliter custodiri, non deberet tam fa-
cilis in me turbatio oriri. Nam quo-
ties me impacatum sentio & grauatum,
ab hac doctrina me recessisse in-
uenio. Sed tu, qui omnia potes, & ani-
mæ profectum semper diligis, adauge
maiolem gratiam: vt possim tuum
complexe sermonem, & meam perficere
salutem.

Oratio contra cogitationes malas.

Pf. 70. 3 **D**OMINE Deus meus, ne elon-
geris à me: Deus meus in auxi-
lium meum respice: quoniam insur-
rexerunt in me variæ cogitationes, &
timores magni, affligentes animam
meam. Quomodo pertransibo illæ-
sus? quomodo perfringam eas? Ego,
Isa. 45. inquit, ante te ibo, & gloriosos terræ
humiliabo. Aperiam ianuas carceris,
& arcana secretorum reuelabo tibi.
Fac Domine, vt loqueris: & fugiant
à facie tua, omnes iniquæ cogitatio-
nes. Hæc spes, & vnica consolatio
mea, ad te in omni tribulatione con-
fuge-

fugere, tibi confidere, te ex intimo inuocare, & patienter consolationem tuam exspectare.

Oratio, pro illuminatione mentis.

4 **C**LARIFICA me, Iesu bone, claritate interni luminis: & educa de habitaculo cordis mei, tenebras vniuersas. Cohibe euagationes multas, & vim facientes elide tentationes. Pugna fortiter pro me, & expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas: vt fiat pax in virtute tua, & abundantia laudis tuæ, resonet in aula sancta, hoc est, in conscientia pura. Impera ventis & Mat. 8. tempestatibus: dic mari, Quiesce; & Aquiloni, Ne flaueris, & erit tranquillitas magna.

5 Emitte lucem tuam & veritatem, Ps. 42. vt luceant super terram: quia terra sum inanis & vacua, donec illumines me. Effunde gratiam de super: perfunde cor meum rore caelesti: ministra deuotionis aquas, ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum. Eleua mentem pressam mole peccatorum,

rum,

160 DE IMITATIONE
rum, & ad cælestia totum deside-
rium meum suspende: vt gustata sua-
uitate supernæ felicitatis, pigeat de
terrenis cogitare.

6 Rape me, & eripe ab omni crea-
turarum indurabili consolatione: quia
nulla res creata, appetitum meum va-
let plenariè quietare & consolari.
Iunge me tibi, inseparabili dilectio-
nis vinculo: quoniam tu solus suffi-
cis amanti, & absque te friuola sunt
vniuersa.

C A P. XXIV.

*De evitacione curiosa inquisitionis,
super alterius vita.*

Eccle. 3. 1 **F**ILI, noli esse curiosus, nec va-
Et 1. cuas gerere sollicitudines. Quid
Tim. 5. hoc, vel illud ad te? tu me sequere.
Ioã. 21. Quid enim ad te, vtrùm ille sit talis
Gal. 6. vel talis, aut iste sic & sic agit vel lo-
quitur? Tu non indiges respondere
pro aliis, sed pro te ipso rationem red-
des. Quid ergo te implicas? Ecce,
ego omnes cognosco: & cuncta, quæ
sub sole fiunt, video: & scio, quali-
ter cumvnoquoque sit, quid cogitet,
quid

quid velit, & ad quem finem tendat eius intentio. Mihi igitur omnia committenda sunt: tu verò serua te in bona pace, & dimitte agitantem agitare, quantum voluerit. Veniet super eum, quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non potest.

2. Non sit tibi curæ de magni nominis vmbra, non de multorum familiaritate, nec de priuata hominum dilectione. Ista enim generant distractiones, & magnas in corde obscuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, & abscondita reuelarem, si aduentum meum diligenter obseruares, & ostium cordis mihi aperires. Esto prouidus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

C A P. XXV.

In quibus firma pax cordis, & verus profectus consistit.

FILI, ego locutus sum: Pacem Ioan. 14
relinquo vobis, pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes desiderant, sed quæ ad veram pacem pertinent,

tinent, non omnes curant. Pax mea,
 cum humilibus & mansuetis corde.
 Pax tua erit, in multa patientia. Si me
 audieris, & vocem meam sequutus
 fueris, poteris multa pace frui. Quid
 igitur faciam? In omni re attende ti-
 bi, quid facias, & quid dicas: & om-
 nem intentionem tuam ad hoc dirige,
 vt mihi soli placeas, & extra me nihil
 cupias vel quæras. Sed & de aliorum
 dictis vel factis, nil temerè iudices:
 nec cum rebus, tibi non commissis, te
 implices; & poterit fieri, vt parum
 vel rarò turberis.

2 Numquam autem sentire ali-
 quam turbationem, nec aliquam pati
 cordis vel corporis molestiam, non
 est præsentis temporis, sed status eter-
 næ quietis. Non ergo æstimes te ve-
 ram pacem inuenisse, si nullam sense-
 ris grauitatem: nec tunc totum esse
 bonum, si neminem pateris aduersa-
 rium: nec hoc esse perfectum, si cun-
 cta fiant secundum tuum affectum.
 Neque tunc aliquid magni te reputes,
 aut specialiter dilectum existimes, si in
 magna fueris deuotione atque dulce-
 dine: quia in istis, non cognoscitur
 verus

verus amator virtutis : nec in istis, consistit profectus & perfectio hominis.

3 In quo ergo Domine? In offe-
rendo te ex toto corde tuo voluntati
diuinæ, non quærendo quæ tua sunt,
nec in paruo nec in magno, nec in
tempore, nec in æternitate : ita vt vna
æquali facie, in gratiarum actione
permaneas, inter prospera & contra-
ria, omnia æqua lance pensando. Si
fueris tam fortis & longanimus in
spe, vt subtracta interiori consolatio-
ne, etiam ad ampliora sustinenda cor
tuum præparaueris, nec te iustificaue-
ris, quasi hæc, tantaque pati non debe-
res: sed me in omnibus dispositioni-
bus iustificaueris, & sanctum lauda-
ueris: tunc in vera & recta via pacis
ambulas, & spes indubitata erit, quòd
rursus in iubilo faciem meam sis vi-
surus. Quòd si ad plenum tui ipsius
contemptum perueneris, scito quòd
tunc abundantia pacis perfruêris, se-
cundùm possibilitatem tui incolatus.

CAP.

CAP. XXVI.

*De eminentia liberæ mentis, quam
supplex oratio magis mere-
tur, quàm lectio.*

DOMINE, hoc opus est perfecti viri, numquam ab intentione cælestium animum relaxare: & inter multas curas, quasi sine cura transire: non more torpentis, sed prærogatiua quadam liberæ mentis, nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo.

2 Obsecro te, piissime Deus meus, præserua me à curis huius vitæ, ne nimis implicer; à multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab vniuersis animæ obstaculis, ne molestiis fractus deiiciar. Non dico ab his rebus, quas toto affectu ambit vanitas mundana: sed ab his miseriis, quæ animam serui tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter grauant & retardant: ne in libertatem spiritus, quoties libuerit, valeat introire.

Gen 3.
& Rom.
7.

3 O Deus meus, dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem,
om-

omnem consolationem carnalem, ab æternorum amore me abstrahentem: & ad se, intuitu cuiusdam boni delectabilis præsentis, malè allicientem. Non me vincat, Deus meus, non me vincat caro & sanguis: non me decipiat mundus, & brevis gloria eius: non me supplantet diabolus, & astutia illius. Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam tolerandi, constantiam perseuerandi. Da pro omnibus mundi consolationibus, suauissimam spiritus tui vnctionem: & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4 Ecce cibus, potus, vestis, ac cetera utensilia, ad corporis sustentaculum pertinentia, feruenti spiritui sunt onerosa. Tribue talibus fomētis temperatè vti, non desiderio nimio implicari. Abiicere omnia non licet, quia natura sustentanda est: requirere autem superflua, & quæ magis delectant, lex sancta prohibet: nam aliàs caro aduersus spiritum insolesceret. Inter hæc, quæso, manus tua me regat & doceat, ne quid nimium fiat.

CAP.

CAP. XXVII.

*Quòd priuatus amor, à summo bono,
maximè retardat.*

FILI, oportet te dare totum pro toto, & nihil tuiipfius esse. Scito, quòd amor tuiipfius, magis nocet tibi, quàm aliqua res mundi. Secundùm amorem & affectum, quem geris, quælibet res plus vel minùs adhæret. Si fuerit amor tuus purus, simplex, & benè ordinatus, eris sine captiuitate rerum. Noli concupiscere, quod non licet habere. Noli habere, quod te potest impedire, & libertate interiori priuare. Mirum, quòd non ex toto fundo cordis, te ipsum mihi committis, cum omnibus quæ desiderare potes vel habere.

Exodi 2 Quare vano mœrore consume-
8. & ris? Cur superfluis curis fatigaris?
Mich. 4 Sta ad beneplacitum meum, & nul-
lum patieris detrimentum. Si quæris hoc vel illud, & volueris esse ibi vel ibi, propter tuum commodum, & proprium beneplacitum magis habendum: numquam eris in quietudine,

dine, nec liber à sollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus, & in omni loco erit qui aduersetur.

3 Iuuat igitur, non quælibet res adepta, vel multiplicata exteriùs: sed potiùs contempta, & decisa ex corde radicitus. Quòd non tantùm de censu æris & diuitiarum intelligas, sed de honoris etiam ambitu, ac vanæ laudationis desiderio, quæ omnia transeunt cum mundo. Munit parum locus, si deest spiritus feruoris: nec diu stabit *Isa. 41.* pax illa quæ sita forinsecus, si vacat à vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me; permutare te potes, sed non meliorare. Nam occasione orta & accepta, inuenies quod fugisti, & amplius.

Oratio pro purgatione cordis, & celesti sapientia.

4 **C**ONFIRMA me Deus, per gratiam sancti Spiritus. Da virtutem corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili sollicitudine & angore euacuare, nec variis desideriis trahi cuiuscumque rei

Psal. 50

Eph. 3.

Matt. 6

Eccle. 1.
2. rei vilis aut pretiosæ: sed omnia inspi-
 cere sicut transeuntia, & me pariter
 cum illis transiturum: quia nihil per-
 manens sub sole, vbi omnia vanitas, &
 afflictio spiritus. O quàm sapiens,
 qui ita considerat!

Sap. 9. 5 Da mihi Domine cælestem sa-
 pientiam, vt discam te super omnia
 quærere & inuenire, super omnia sa-
 pere & diligere: & cetera, secundùm
 ordinem sapientiæ tuæ, prout sunt, in-
Eph. 4. telligere. Da prudèter declinare blan-
 dientem, & patienter ferre aduersan-
 tem: quia hæc magna sapientia, non
 moueri omni vento verborum, nec
 aurem malè blandienti præbere Sire-
 næ: sic enim incepta pergitur via se-
 curè.

C A P. XXVIII.

Contra linguas obtreñtatorum.

I Cor. 4. **F**ILI, non agrè feras, si quidam
 de te malè senserint: & dixerint,
 quod non libenter audias. Tu deterio-
 ra de teipso sentire debes, & neminem
 infirmiozem te credere. Si ambulas ab
 intra, non multùm ponderabis vo-
 lantia

lantia verba. Est non parua prudentia, silere in tempore malo, & introrsus ad me conuerti, nec humano iudicio disturbari.

2 Non sit pax tua in ore hominum. Siue enim benè, siue malè interpretati fuerint, non es ideò alter homo. Vbi est vera pax, & vera gloria? N'onne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec timet displicere, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore, oritur omnis inquietudo cordis, & distractio sensuum. I
I

CAP. XXIX.

Qualiter instante tribulatione, Deus inuocandus est, & benedicendus.

SIT nomen tuum (Domine) benedictum in sæcula: qui voluisti hanc tentationem & tribulationem, venire super me. Non possum eam effugere, sed necesse habeo ad te confugere: vt me adiuues, & in bonum mihi conuertas. Domine, modò sum in tribulatione, & non est cordi meo benè, sed multùm vexor à præsenti Iob 1.
& Psal.
112.

H pas-

Mat. 26 passione. Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias. Saluifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, ut tu clarificeris, cum fuero valide humiliatus, & per te liberatus. *Pf. 36.* Complaceat tibi Domine, ut eruas me: nam ego pauper, quid agere possum, & quò ibo sine te? Da patientiam Domine, etià hac vice. Adiuua me Deus meus, & non timebo quantumcumque grauiatus fuero.

2 Et nunc inter hæc, quid dicam? *Mat. 6.* Domine, fiat voluntas tua. Ego benè merui tribulari, & grauari. Oportet utique, ut sustineam: & utinam patienter, donec transeat tempestas, & melius fiat! Potens est autem omnipotens manus tua, etiam hanc tentationem à me auferre, & eius impetum mitigare: ne penitus succumbam, quemadmodum & priùs sapiùs egisti mecum, Deus meus, misericordia mea. Et quantò mihi difficilius, tantò tibi facilius est hæc mutatio dexteræ excelsi.

CAP.

CAP. XXX.

De diuino petendo auxilio, & confidentia recuperanda gratia.

FILI, ego Dominus, confortans
 in die tribulationis. Venias ad *Nahū I*
 me, cum tibi non fuerit bene. Hoc *Mat. I I*
 est, quod maximè consolationem im-
 pedit caelestem, quia tardiùs te con-
 uertis ad orationem. Nam antequam
 me intentè roges, multa interim so-
 lacia quaris, & recreas te in externis.
 Ideoque fit, vt parum omnia profint,
 donec aduertas, quia ego sum, qui
 eruo sperantes in me: nec est extra
 me valens auxilium, neque vtile con-
 silium, sed neque durabile remedium.
 Sed iam resumpto spiritu post tem-
 pestatem, reconualesce in luce mise-
 rationum mearum: quia propè sum,
 (dicit Dominus) vt restaurem vni-
 uersa, non solùm integrè, sed & abun-
 danter ac cumulatè.

2 Numquid mihi quidquam est *Matth.*
 difficile, aut ero similis dicenti & non *23.*
 facienti? Vbi est fides tua? Sta fir-
 miter, & perseueranter. Esto longa-

H 2 nimis

nimis & vir fortis, veniet tibi con-
 solatio in tempore suo. Exspecta me,
 exspecta: veniam, & curabo te. Ten-
 tatio est, quæ te vexat: & formido va-
 na, quæ te exterret. Quid importat
 sollicitudo de futuris contingentibus,
 nisi vt tristitiam super tristitiam ha-
Mat. 6. beas? Sufficit diei malitia sua. Va-
 num est & inutile, de futuris contur-
 bari vel gratulari, quæ fortè num-
 quam euenient.

3 Sed humanum est, huiusmodi
 imaginationibus illudi: & parui ad-
 huc animi signum, tam leuiter trahi
 ad suggestionem inimici. Ipse enim
 non curat, vtrùm veris an falsis illu-
 dat & decipiat: vtrùm præsentium
 amore, aut futurorum formidine,
 prosternat. Non ergo turbetur cor
 tuum, neque formidet. Crede in me,
 & in misericordia mea habeto fidu-
Pf. 90. ciam. Quando tu putas te elongatum
 à me, sæpè sum propinquior. Quan-
 do tu æstimas panè totum perditum,
 tunc sæpè maius merendi instat lu-
 crum. Non est totum perditum, quan-
 do res accidit in contrarium. Non de-
 bes iudicare secundùm præsens senti-
 re:

re: nec sic grauitati alicui, vndecum-
que venienti, inhærerere & accipere,
tamquam omnis spes sit ablata emer-
gendi.

4. Noli putare te relictum ex to-
to, quamuis ad tempus tibi miserim
aliquam tribulationem, vel etiam
optatam subtraxerim consolationem:
sic enim transitur ad regnum cælo-
rum. Et hoc sine dubio magis expe-
dit tibi, & ceteris seruis meis: vt
exercitemini aduersis, quàm si cun-
cta ad libitum haberetis. Ego noui
cogitationes absconditas: quia mul-
tùm expedit pro salute tua, vt inter-
dum sine sapore relinquaris: ne fortè
eleueris in bono successu, & tibi ipsi
placere velis in eo, quod nõ es. Quod
dedi, auferre possum: & restituere,
cùm mihi placuerit.

5. Cùm dederò, meum est: cùm re-
traxero, tuum non tuli: quia meum *lac. I.*
est omne datum bonum, & omne do-
num perfectum. Si tibi admiserò gra-
uitatem, aut quamlibet contrarieta-
tem, ne indigneris, neque concidat
cor tuum: ego citò subleuare possum,
& omne onus in gaudium transmu-

H 3 tare.

tare. Verumtamen iustus sum, & commendabilis multum, quum sic facio totum.

6 Si rectè sapis, & in veritate aspicias, numquam debes propter aduersam tam deiectè contristari, sed magis gaudere, & gratias agere: imò hoc vnicum reputare gaudium, quòd affligens te doloribus, non parco tibi.

Ioñ. 16. Sicut dilexit me Pater, & ego vos diligo, dixi dilectis discipulis meis: quos vtrique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina: non ad honores, sed ad despectiones: non ad otium, sed ad labores: non ad requiem, sed ad afferendum fructum multum, inpatientia. Horum memento, filii mi, verborum.

C A P. XXXI.

De neglectu omnis creaturae, vt creator possit inueniri.

DOMINE, benè indigeo adhuc maiori gratia, si debeam illuc peruenire, vbi me nemo poterit, nec vlla creatura impedire. Nam, quàm diu res aliqua me retinet, non possum libe-

liberè ad te volare. Cupiebat liberè
 volare, qui dicebat : Quis dabit mihi *Pf. 54.*
 pennas sicut columbæ, & volabo, &
 requiescam ? Quid simplici oculo *Mat. 6.*
 quietius ? Et quid liberius, nil desi-
 derante in terris ? Oportet igitur om-
 nem supertransire creaturam, & seip-
 sum perfectè deserere, ac in excessu
 mentis stare, & videre, te omnium cõ-
 ditorem cum creaturis nil simile ha-
 bere. Et nisi quis ab omnibus crea-
 turis fuerit expeditus, non poterit li-
 berè intendere diuinis. Ideò enim
 pauci inueniuntur cõtemplatiui, quia
 pauci sciunt se à perituris & creaturis,
 ad plenum sequestrari.

2 Ad hoc magna requiritur gratia,
 quæ animam leuet, & suprâ semetip-
 sam rapiat. Et nisi homo sit in spiritu
 eleuatus, & ab omnibus creaturis li-
 beratus, ac Deo totus vnitus : quid-
 quid scit, quidquid etiam habet, non
 est magni ponderis. Diu paruus erit,
 & infrâ iacebit, qui aliquid ma-
 gnum æstimat, nisi solum vnum im-
 mensum, æternum bonum. Et quid-
 quid Deus non est, nihil est, & pro
 nihilo computari debet. Est magna

differentia, sapientia illuminati & deuoti viri, & scientia literati atque studiosi clerici. Multò nobilior est illa doctrina, quæ de sursum ex diuina influentia manat: quàm quæ laboriosè, humano acquiritur ingenio.

3 Plures reperiuntur contemplationem desiderare, sed quæ ad eam requiruntur, non student exercere. Est magnum impedimentum, quia in signis & sensibilibus rebus statur, & parum de perfecta mortificatione habetur. Nescio quid est, quo spiritu ducimur, & quid prærendimus, qui spirituales dici videmur: quòd tantum laborem, & ampliorem sollicitudinem, pro transitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus nostris vix rarò, plenè recollectis sensibus, cogitamus.

4 Proh dolor, statim post modicam recollectionem foras erumpimus: nec opera nostra, districta examinatione trutinamus. Vbi iacent affectus nostri, non attendimus: & quàm impura sint omnia, non deploramus.

Gen. 6. Omnis quippe caro corruerat viam
 & 7. suam,

suam, & idè sequebatur diluuium magnum. Cùm ergo interior affectus noster multùm corruptus sit, necesse est, vt actio sequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde, procedit fructus bonæ vitæ.

Quantum quis fecerit, quæritur: sed ex quanta virtute agit, non tam studiosè pensatur. Si fuerit fortis, diues, pulcher, habilis, vel bonus scriptor, bonus cantor, bonus laborator, inuestigatur: quàm pauper sit spiritu: quàm patiens & mitis: quàm deuotus & internus, à multis taceretur. Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se conuertit. Illa frequenter fallitur, ista in Deo sperat, vt non decipiatur.

CAP. XXXII.

*De abnegatione sui, & abdicatione
omnis cupiditatis.*

FILI, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges te ipsum. Compediti sunt omnes proprietarij, & sui ipsius amatores,

Matt.
16. &
19.

tores, cupidi, curiosi, gyrouagi, quærentes semper mollia, non quæ Iesu Christi, sed hoc sæpè fingentes & componentes, quod non stabit. Peribit enim totum, quod non est ex Deo ortum. Tene breue & consummatum verbum: Dimitte omnia, & inuenies omnia. Relinque cupidinem, & reperies requiem. Hoc mente pertracta: & quum impleueris, intelliges omnia.

2 Domine, hoc non est opus vnus diei, nec ludus paruulorum: imò in hoc breui, includitur omnis perfectio Religiosorum. Fili, non debes auerti, nec statim deici, audita via perfectorum; sed magis ad sublimiora prouocari, & ad minus ad hæc ex desiderio suspirare. Utinam sic tecum esset, & ad hoc peruenisses, ut tui ipsius amator non esses, sed ad nuntium meum purè stares, & eius quem tibi præposui Patris: tunc mihi valde placeres, & tota vita tua in gaudio & pace transiret. Adhuc multa habes ad relinquendum: quæ nisi mihi ex integro resignaueris, non acquires, quod postulas. Suadeo tibi emere à

re à me aurum ignitum, vt locuples fias, id est, cælestem sapientiam, omnia infima conculcantem. Postpone terrenam sapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

3 Dixi, viliora tibi emenda pro pretiosis & altis, in rebus humanis. Nam valdè vilis & parua, ac pænè obliuioni tradita videtur, vera cælestis sapientia: non sapiens alta de se, nec magnificari quærens in terra, quam multi ore tenus prædicant, sed vita longè dissentiunt: ipsa tamen est pretiosa margarita, à multis abscondita. Matth.
13.

CAP. XXXIII.

De instabilitate cordis, & de intentione finali, ad Deum habenda.

FILI, noli credere affectui tuo: qui nunc est, citò mutabitur in aliud. Iob 14. Quamdiu vixeris, mutabilitati subiectus es, etiam nolens: vt modò lætus, modò tristis: modò pacatus, modò turbatus: nunc deuotus, nunc indeuotus: nunc studiosus, nunc acediosus: nunc grauis, nunc

H 6 leuis

leuis inueniaris. Sed stat super hæc mutabilia sapiens, & benè doctus in spiritu, non attendens, quid in se sentiat, vel qua parte flet ventus instabilitatis: sed vt tota intentio mentis eius, ad debitum & optimum proficiat finem. Nam sic poterit vnus & idem, inconcussusque permanere, simplici intentionis oculo, per tot varios euentus, ad me imprætermisè directo.

- Mat. 6.* 2. Quantò autem purior fuerit intentionis oculus, tantò constantius inter diuersas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: respicitur enim citò in aliquod delectabile, quod occurrit. Nam & rarò totus liber quis inuenitur, à næuo propriæ exquisionis. Sic Iudæi olim venerant in Bethaniam, ad Martham & Mariam: non propter Iesum tantùm, sed & vt Lazarum viderent. Mundandus est ergo intentionis oculus, vt sit simplex & rectus, atque vltra omnia varia media ad me dirigendus.

CAP.

CAP. XXXIII.

Quòd amanti, sapit Deus super omnia, & in omnibus.

ECCE Deus meus, & omnia, Quid volo amplius, & quid felicius desiderare possum? O sapidum & dulce verbum! sed amanti verbum, non mundum, nec ea quæ in mundo sunt. Deus meus, & omnia. Intelligenti, satis dictum est: & sæpè repetere, iucundum est amanti. Te siquidem præsentem, iucunda sunt omnia: te autem absente, fastidiunt cuncta. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam, lætitiàmque festivam. Tu facis benè sentire de omnibus, & in omnibus te laudare: nec potest aliquid sine te diu placere, sed si debet gratum esse & benè sapere, oportet gratiam tuam adesse, & condimento tuæ sapientiæ condiri.

2 Cui tu sapis, quid ei rectè non sapiet? Et cui tu non sapis, quid ei ad iucunditatem esse poterit? Sed deficiunt in sapientia tua mundi sapientes, & qui carnem sapiunt: quia ibi

I Cor.
Rom.
& I.
Ioan.

plurima vanitas, & hîc mors inuenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum, & carnis mortificationem sequuntur, verè sapientes esse cognoscuntur: quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur. Istis sapit Deus: & quidquid boni inuenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui conditoris. Dissimilis tamen, & multùm dissimilis sapor creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ, & lucis illuminatæ.

3 O lux perpetua, cuncta creata transcendēs lumina, fulgura coruscationem de sublimi penetrantem omnia cordis mei intima. Purifica, lætifica, clarifica, & viuifica spiritum meum, cum suis potentiis, ad inhærendum tibi iubilosis excessibus.

O quando veniet hæc beata & desiderabilis hora, vt tua me facies præsentia, & sis mihi omnia in omnibus.

Quamdiu hoc datum non fuerit, nec
Rom. 7. plenum gaudium erit. Adhuc, proh dolor, viuit in me vetus homo, non est totus crucifixus, non est perfectè mortuus. Adhuc concupiscit fortiter
 contra

contra spiritum, bella mouet intestina, nec regnum animæ patitur esse quietum.

4 Sed tu, qui dominaris potestatis maris, & motum fluctuum eius mitigas, exurge, adiuua me. Dissipa gentes, quæ bella volunt: contere eas in virtute tua: ostende quæso magnalia tua, & glorificetur dextera tua: quia non est spes alia, nec refugium mihi, nisi in te Domine Deus meus.

Ps. 88.

Ps. 72.

Ps. 30.

CAP. XXXV.

Quòd non est securitas à tentatione, in hac vita.

FILI, numquam securus es in hac vita, sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria. Inter hostes versaris, & à dextris & à sinistris impugnaris. Si ergo non vteris vndique scuto patientiæ, non eris diu sine vulnere. Insuper, si non ponis cor tuum fixè in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere, nec ad palmam pertinere

Iob 7.

2 Cor. 6

gere

gere beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu vti aduersus obiecta. Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miseria.

2 Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc peruenies ad æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam. Quare veram pacem, non in terris, sed in cælis: non in hominibus nec in ceteris creaturis, sed in Deo solo. Pro amore Dei, debes omnia libenter subire, labores scilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, necessitates, infirmitates, iniurias, oblocutiones, reprehensiones, humiliaciones, confusiones, correctiones & despectiones. Hæc iuuant ad virtutem: hæc probant Christi tyronem: hæc fabricant cælestem coronam. Ego reddam mercedem æternam pro breui labore, & infinitam gloriam, pro transitoria confusione.

3 Putas tu, quòd sèper habebis pro tua voluntate consolationes spirituales? Sancti mei non semper habuerunt tales, sed multas grauitates, & tenta-

nones varias, magnasq; defolationes. Sed patienter sustinuerunt se in omnibus, & magis confisi sunt Deo, quàm sibi: scientes, quia non sunt condignæ *Rom. 8.* passiones huius temporis, ad futuram gloriam promerendam. Vis tu statim habere, quod multi post multas lacrymas & magnos labores, vix obtinuerunt? *Ps. 26.* Exspecta Dominum, viriliter age, & confortare: noli diffidere, noli discedere: sed corpus & animam expose constanter, pro gloria Dei. Ego reddam plenissimè: ego tecum ero, in omni tribulatione.

CAP. XXXVI.

Contra vana hominum iudicia.

FILI, iacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas iudicium, vbi te conscientia pium reddit & insontem. Bonum est & beatum taliter pati, nec hoc erit graue humili cordi, & Deo magis, quàm sibi ipsi confidenti. Multi multa loquuntur, & idè parua fides est adhibenda. Sed & omnibus satis esse, non est possibile. Et si Paulus omnibus studuit *1 Cor. 9.*
in

2 *Cor.* 4 in Domino placere, & omnibus omnia factus est: tamen etiam pro minimo duxit, quòd ab humano die iudicatus fuerit.

1 *Coloss.* 1 Egit satis pro aliorum ædificatione & salute, quantum in se erat & poterat: sed ne ab aliis aliquando iudicaretur, vel non despiceretur, cohibere non potuit. Ideò totum Deo commisit, qui totum nouerat: & patientia ac humilitate, contra ora loquentium iniqua, aut etiam vana ac mendosa cogitantium, atque pro libitu suo quæque iactantium, se defendit. Respondit tamen interdum, ne infirmis, ex sua taciturnitate generaretur scandalum.

3 Quis tu, vt timeas à mortali homine? Hodie est, & cras non compareret. Deum time, & hominum terrores non expauesces. Quid potest aliquis in te verbis, aut iniuriis? Sibi potius nocet, quàm tibi: nec poterit iudicium Dei effugere, quicumque est ille. Tu habe Deum præ oculis, & noli contendere verbis querulosis. Quòd si ad præsens tu vidêris succumbi, & confusionem pati, quam non me-

Act. 26
Phil. 1.

2. *Mac.*
2.

Rom. 2.
Cor. 1.
Cor. 11

meruisti: ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam: sed ad me potiùs respice in cælum, qui potens sum eripere, ab omni confusione & iniuria, & vnicuique reddere secundùm opera sua. *Heb. 12*

CAP. XXXVII.

*De pura & integra resignatione sui,
ad obtinendam cordis libertatem.*

FILI, relinque te, & inuenies me. Sta sine electione & omni proprietate, & lucraberis semper. Nam & adiiçietur tibi amplior gratia, statim vt te resignaueris, nec resumpseris. Domine, quoties me resignabo, & in quibus me relinquam? Semper, & omni hora: sicut in paruo, sic & in magno. Nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inueniri volo. Alioquin, quomodo poteris esse meus, & ego tuus: nisi fueris ab omni propria voluntate, intus & foris spoliatus? Quantò celerius hoc agis, tantò melius habebis: & quantò plenius & sincerius, tantò mihi plus placebis, & amplius lucraberis. *Mat. 16*

2. Qui-

2 Quidam se resignant, sed cum aliqua exceptione: non enim plenè Deo confidunt, ideò sibi prouidere fatagunt. Quidam etiam primò totum offerunt, sed postea tentatione pulsati, ad propria redeunt, ideò minimè in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem, & iucundæ familiaritatis meæ gratiam, non pertingent: nisi integra resignatione, & quotidiana sui immolatione priùs facta: sine qua non stat, nec stabit vnio fructiua.

3 Dixi tibi sæpissimè, & nūc iterum dico. *Mat. 16* Relinque te, resigna te, & fruêris magna interna pace. Da totum pro toto: nil exquire, nil repete: sta purè & inhesitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non cõculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera: vt ab omni proprietate possis exspoliari, & nudus nudum Iesum sequi: tibi mori, & mihi æternaliter viuere. Tunc deficient omnes vanæ phantasiæ, conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

CAP.

CAP. XXXVIII.

*De bono regimine in externis, & re-
cursu ad Deum, in periculis.*

FILI, ad istud diligenter tendere debes, vt in omni loco & actione, seu occupatione externa, sis intimus liber, & tui ipsius potens, & sint omnia sub te, & tu non sub eis: vt sis Dominus actionum tuarum & rector, nō seruus nec emptitiuus: sed magis exemptus verusque Hebræus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei: qui stant super præsentia, & speculantur æterna: qui transitoria sinistro intuentur oculo, & dextro cælestia: quos temporalia non trahunt ad inhærendum, sed trahunt ipsi magis ea ad benè seruiendum: prout ordinata sunt à Deo, & instituta à summo opifice, qui nil inordinatum in sua reliquit creatura.

2. Si etiam in omni euentu stas, non in apparentia externa, nec oculo carnali lustras visa vel audita: sed mox in qualibet causa, intras cum Moyse in Exo. 33 tabernaculum, ad consulendum Dominum:

minum:

2
6
Mat. 6. Ios. 9.
A
2.
R
C
C
 minum : audies nonnumquam diu-
 num responsum, & redies instructus
 de multis præsetibus & futuris. Sem-
 per enim Moyfes, recursum habuit
 ad tabernaculum, pro dubiis & quæ-
 stionibus soluendis: fugitque ad ora-
 tionis adiutorium, pro periculis &
 improbitatibus hominum subleuan-
 dis. Sic & tu confugere debes, in cor-
 dis tui secretarium, diuinum inten-
 tius implorando suffragium. Propter
 eà namque Iosue & filij Israel, à Ga-
 baonitis leguntur decepti: quia os
 Domini prius non interrogauerunt,
 sed nimum creduli dulcibus sermo-
 nibus, falsa pietate delusi sunt.

CAP. XXXIX.

2.
 Quod homo non sit importunus,
 in negotiis.

C
 FILII, committe mihi semper
 causam tuam, ego benè dispo-
 nam in tempore suo. Expecta ordi-
 nationem meam, & senties inde pro-
 fectum. Domine, satis libenter tibi
 omnes res committo; quia parum po-
 test

test cogitatio mea proficere. Vtinam
 nō multū adhærerem futuris euen-
 tibus, sed ad beneplacitum tuum in-
 cunctanter me offerrem!

2 Fili, sæpè homo rem aliquam
 vehementer agit, quam desiderat:
 sed cū ad eam peruenerit, aliter sen-
 tire incipit: quia affectiones circa
 idem, non sunt durabiles: sed magis
 de vno ad aliud impellunt. Non est
 ergo minimum, etiam in minimis, se-
 ipsum relinquere.

3 Verus profectus hominis, est
 abnegatio sui ipsius: & homo abne-
 gatus, valdè liber est & securus. Sed *1 Pet. 5*
 antiquus hostis, omnibus bonis ad-
 uersans, à tentatione non cessat: sed
 die noctuque graues molitur insidias,
 si fortè in laqueum deceptionis possit
 præcipitare incautum. Vigilare & ora- *Mat. 26*
 te, dicit Dominus, vt non intretis in
 tentationem.

CAP.

CAP. XL.

Quòd homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest.

Psal. 8. 1 **D**OMINE, quid est homo, quòd memor es eius: aut filius hominis, quia visitas eum? Quid promeruit homo, vt dares illi gratiam tuam? Domine, quid possum conqueri, si me deseris? aut quid iustè obtendere possum, si quod peto, non feceris? Certè hoc in veritate cogitare possum, & dicere: Domine nihil sum, nihil possum, nihil boni ex me habeo; sed in omnibus deficio, & ad nihil semper tendo. Et nisi à te fuero adiutus, & interiùs informatus, totus efficior tepidus & dissolutus.

Pf. 101 2 Tu autem Domine, semper idem ipse es, & permanes in eternum semper bonus, iustus & sanctus, benè, iustè, ac sanctè agens omnia, & disponens in sapientia. Sed ego, qui ad defectum sum magis pronus quàm ad profectum, non sum semper in vno statu perdurans: quia septem tempora mutantur super me. Verumtamen

men citò melius fit, cùm tibi placue-
rit, & manum porrexeris adiutricem:
quia tu solus sine humano suffragio
poteris auxiliari, & in tantum confir-
mare, vt vultus meus ampliùs in di-
uersa non mutetur, sed in te vno cor
meum conuertatur, & quiescat.

3 Vnde, si benè scirem omnem hu-
manam consolationem abiicere, siue
propter deuotionem adipiscendam,
siue propter necessitatem, qua com-
pellor te quærere, quia non est homo,
qui me consoletur: tunc possem me-
ritò de gratia tua sperare, & de dono
nouæ consolationis exultare.

4 Gratias tibi, vnde totum venit,
quotiescumque mihi benè succedit.
Ego autem vanitas & nihilum ante te,
inconstans homo & infirmus. Vnde
ergo possum gloriari, aut cur appeto
reputari? Numquid de nihilo? &
hoc vanissimum est. Verè inanis glo-
ria, mala pestis, vanitas maxima: quia
à vera trahit gloria, & cælesti spoliat
gratia. Dum enim homo complacet
sibi, displicet tibi: dum inhiat lau-
dibus humanis, priuatur veris virtu-
tibus.

Haba. 3. 5 Est autem vera gloria & exultatio sancta, gloriari in te, & non in se: gaudere in nomine tuo, non in propria virtute, nec in aliqua creatura delectari, nisi propter te. Laudetur nomen tuum, non meum: magnificetur opus tuum, non meum: benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei: In te gloriabor & exultabo tota die, pro me autem nihil, nisi in infirmitatibus meis.

Ioan. 5. 6 Quærant Iudæi gloriam, quæ ab inuicem est: ego hanc requiram, quæ à solo Deo est. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas est & stultitia. O veritas mea & misericordia mea, Deus meus, Trinitas beata, tibi soli laus, honor, virtus, & gloria, per infinita sæculorum sæcula.

CAP.

CAP. XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

FILI, noli tibi attrahere, si videas alios honorari & eleuari, te autem despici & humiliari. Erige cor tuum ad me in cælum, & non conturbabit te contemptus hominum in terris. Domine, in cæcitate sumus, & vanitate citò seducimur. Si rectè me inspicio, numquam mihi facta est iniuria ab aliqua creatura, vnde nec iustè habeo conqueri aduersum te.

2 Quia autem frequenter & grauius peccaui tibi, meritò armatur cõtra me omnis creatura. Mihi igitur iustè debetur confusio & contemptus; tibi autem laus, honor & gloria. Et nisi me ad hoc præparauero, quòd velim libenter ab omni creatura despici & relinqui, atque penitus nihil videri, non possum interiùs pacificari & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plenè tibi vniri.

CAP. XLII.

*Quòd pax non est ponenda
in hominibus.*

FILI, si ponis pacem tuam cum aliqua persona, propter tuum sentire & conuiuere, instabilis eris & implicatus. Sed si recursum habes, ad semper viuentem & manentem veritatem, non contristabit amicus recedens aut moriens. In me debet amici dilectio stare: & propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est, & multum charus in hac vita. Sine me non valet, nec durabit amicitia: nec est vera & munda dilectio, quam ego non copulo. Ita mortuus debes esse, talibus affectionibus dilectorum hominum, vt (quantum ad te pertinet) sine omni humano optares esse consortio. Tantò homo Deo magis appropinquat, quantò ab omni solatio terreno longiùs recedit. Tantò etiam altiùs ad Deum ascendit, quantò profundiùs in se descendit, & plus sibi ipsi vilescit.

2 Qui autem sibi aliquid boni attri-

tri-

tribuit, gratiam Dei in se venire impedit: quia gratia Spiritus sancti, cor ^{1. Pet. 5} humile semper quærit. Si scires te perfectè annihilare, atque ab omni creato amore euacuare, tunc deberem in te cū magna gratia emanare. Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi adspectus creatoris. Disce te in omnibus, propter creatorem vincere, tunc ad diuinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcumque modicum sit, si inordinatè diligitur & respicitur, retardat à summo, & vitiat.

CAP. XLIII

Contra vanam & secularem sciētiam.

FILI, non te moueant pulchra & subtilia hominum dicta. Non enim est regnum Dei in sermone, sed ^{1. Cor. 4} in virtute. Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant: inducunt compunctionem, & variam ingerunt consolationē. Numquam ad hoc legas verbum, vt doctior aut sapientior possis videri. Stude mortificationi vitiorum, quia hoc

ampliùs tibi proderit, quàm notitia multarum difficilium quæstionum.

2 Quum multa legeris & cognoveris, ad vnum semper oportet redire principium. Ego sum, qui doceo hominem scientiam: & clariorem intelligentiam paruulis tribuo, quàm ab homine possit doceri. Cui ego loquor, citò sapiens erit, & multùm in spiritu proficiet. Væ eis, qui multa curiosa ab hominibus inquirunt, & de via mihi seruiendi parùm curant. Veniet tempus, quando apparebit Magister magistrorum Christus, Dominus Angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc est singulorum examinaturus conscientias. Et tunc scrutabitur Ierusalem in lucernis, & manifesta erunt abscondita tenebrarum, tacebuntque argumenta linguarum.

3 Ego sum, qui humilem in puncto eleuo mentem: vt plures eternæ veritatis capiat rationes, quàm si quis decem annis studuisset in scholis. Ego doceo sine strepitu verborum, sine confusione opinionum, sine fastu honoris, sine pugnatione argumentorum.

rum. Ego sum, qui doceo terrena despiciere, præsentia fastidire, æterna quærere, æterna sapere: honores fugere, scandala sufferre, omnem spem in me ponere, extra me nil cupere, & super omnia me ardentè amare.

4 Nam quidam amando me intimè, didicit diuina, & loquebatur mirabilia. Plus profecit in relinquendo omnia, quàm in studendo subtilia. Sed aliis loquor communia, aliis specialia: aliquibus in signis & figuris dulciter appareo, quibusdam verò in multo lumine reuelo mysteria. Vna vox librorum, sed non omnes æquè informat: quia intus sum doctor veritas, scrutator cordis, cogitationum intellectus, actionum promotor, distribuens singulis, sicut dignum iudicauero.

CAP. XLIIII.

De non attrahendo sibi res exteriores.

FILI, in multis oportet te esse inscium, & æstimare te tamquam mortuum super terram, & cui totus

Gal. 6.

I 4 mun-

mundus crucifixus sit. Multa etiam oportet surda aure pertransire, & quæ tuæ pacis sunt magis cogitare. Vtilius est oculos à rebus displicentibus auertere, & vnicuique suum sentire relinquere, quàm contentiosis sermonibus deseruire. Si benè steteris cum Deo, & eius iudicium adspexeris, faciliùs te victum portabis.

3 O Domine, quousque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæstu laboratur & curritur, & spirituale detrimentum in obliuionem transit, & vix serò reditur. Quod parum vel nihil prodest attenditur, & quod summè necessarium est, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit, & nisi citò resipiscat, libens in exterioribus iacet.

CAP. XLV.

Quòd omnibus non est credendum: & de facili lapsu verborum.

Pf. 59. **D**A mihi auxilium Domine de tribulatione, quia vana salus hominis. Quàm sæpè ibi non inueni fidem,

fidem, vbi me habere putavi? Quoties etiam ibi reperi, vbi minùs præsumpsi? Vana ergo spes in hominibus, salus autem iustorum, in te Deus. Benedictus sis Domine Deus meus in omnibus, quæ accidunt nobis. Infirmi sumus & instabiles, citò fallimur & permutamur.

2 Quis est homo, qui ita cautè & circumspectè in omnibus se custodire valet, vt aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te Domine confidit, *Pro. 10* ac simplici ex corde quærit, non tam facilè labitur. Et si inciderit aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citiùs per te eruetur, aut à te consolabitur: quia tu non desereres in te sperantem vsque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis amici perseuerans pressuris. Tu Domine, tu solus es fidelissimus in omnibus, & præter te non est alter talis.

3 O quàm benè sapuit sancta illa anima, quæ dixit: Mens mea solidata est, & in Christo fundata. Si ita *In vita S. Agathe.* mecum foret, non tam facilè timor humanus me sollicitaret, nec verbo-

rum iacula mouerent. Quis omnia prouidere, quis præcauere futura mala sufficit? Si præuisa sæpè etiam lædunt, quid improuisa nisi grauiter feriunt? Sed quare mihi misero non melius prouidi? Cur etiam tam facile aliis credidi? Sed homines sumus, nec aliud quàm fragiles homines sumus, etiamsi angeli à multis æstimamur & dicimur. Cui credam Domine? cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursum, omnis homo mendax, infirmus, instabilis, & labilis maximè in verbis: ita ut statim vix credi debeat, quod rectum in facie sonare videtur.

Mich, 7 4 Quàm prudenter præmonuisti, cauendum ab hominibus: & quia inimici hominis, domestici eius: nec credendum, si quis dixerit: Ecce hîc, aut ecce illic. Doctus sum damno meo, & utinam ad cautelam maiorem, & non ad insipientiam mihi. Cautus esto (ait quidam) cautus esto, serua apud te quod dico. Et dum ego filio, & absconditum credo, nec ille filere potest, quod silendum petiit, sed statim prodit me & se, & abiit.

Ab

Ab huiusmodi fabulis & incautis hominibus protege me Domine, ne in manus eorum incidam, nec umquam talia committam. Verbum verum & stabile da in os meum, & linguam callidam fac à me. Quod pati nolo, omnimodè cauere debeo.

5 O quàm bonum & pacificum de aliis silere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulterius effari: paucis seipsum reuelare, te semper inspectorem cordis quærere: nec omni vento verborum circumferri, sed omnia intima & externa, secundùm placitum tuæ voluntatis, optare perfici. Quàm tutum, pro conseruatione cælestis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere: sed ea, tota sedulitate sectari, quæ vitæ emendationem dant & feruorem.

6 Quàm multis nocuit virtus scita, ac præproperè laudata? Quàm sanè profuit gratia silentio seruata in hac fragili vita, quæ tota tentatio fertur & militia?

Pro. 25
& Isa.
24.

CAP. XLVI.

De confidentia in Deo habenda, quando insurgunt verborum iacula.

Ps. 36. **F**ILI, sta firmiter, & spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba? Per aërem volant, sed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita quòd libenter emendare te velis. Si nihil tibi conscius es, pensa quòd velis libenter pro Deo hoc sustinere. Parum factis est, vt vel verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parua tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es, & homines magis quàm oportet attendis? Nam quia despici metuis, reprehendi pro excessibus non vis, & excusationum vmbracula quæris.

2 Sed inspicere te meliùs, & agnosces, quia viuunt adhuc in te mūdus, & vanus amor placēdi hominibus. Cùm enim bassari refugis, & confundi pro defectibus, constat vtique, quòd nec verus humilis sis, nec verè mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus.

Sed

Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum. Ecce, si cuncta contra te dicerentur, quæ fingi malitiosissimè possent: quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres, nec plusquam festucam perpenderes? Numquid vel vnum capillum tibi extrahere possent?

*Mat 10
& Lucæ
11.*

3 Sed qui cor intus non habet, nec Deum præ oculis, faciliter verbo mouetur vituperationis. Qui autem in me confidit, nec proprio iudicio stare appetit, absque humano terrore erit. Ego enim sum iudex, & cognitor omnium secretorum: ego scio, qualiter res acta est, ego iniuriantem noui & sustinentem. A me exiit verbum istud, me permittente hoc accidit, vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum & innocentem iudicabo, sed occulto iudicio vtrumque antè probare volui.

Psal. 7.

Lucæ 2.

4 Testimonium hominum sæpè fallit: meum iudicium verum est, stabit, & non subuertetur. Latet plerumque, & paucis ad singula patet: numquam tamen errat, nec errare potest, etiamsi oculis insipientium non

rectum videatur. Ad me ergo cur-
rendum est in omni iudicio, nec pro-
Pro. 12 prio innitendum arbitrio. Iustus e-
nim non conturbabitur, quidquid
à Deo ei acciderit. Etiam si iniuste ali-
quid contra eum prolatum fuerit,
non multum curabit. Sed nec vanè
exultabit, si per alios rationabili-
Psal 7. ter excusetur. Pensat namque, quia
& A- ego sum scrutans corda & renes, qui
pocal. 2. non iudico secundum faciem & hu-
manam apparentiam. Nam sæpè in
oculis meis reperitur culpabile, quod
hominum iudicio creditur lauda-
bile.

5 Domine Deus, iudex iuste, for-
tis & patiens, qui hominum nosti
fragilitatem & prauitatem, esto ro-
bur meum, & tota fiducia mea, non
enim mihi sufficit conscientia mea.
Tu nosti, quod ego non noui: & ideò
in omni reprehensione humiliare me
debui, & mansuetè sustinere. Ignosce
quoque mihi propitius, quoties sic
non egi, & dona iterum gratiam am-
plioris sufferentiæ. Melior est enim
mihi tua copiosa misericordia, ad
consequutionem indulgentiæ: quàm
mea

mea opinata iustitia, pro defensione
 latentis conscientiae. Et si nihil mihi 1 Cor. 4
 conscius sum, tamen in hoc iustifica-
 re me non possum: quia remota mi-
 sericordia tua, non iustificabitur in
 conspectu tuo omnis viuens. Ps. 142

CAP. XLVII.

*Quod omnia graua, pro aeterna
 vita sunt toleranda.*

FILI, non te frangant labores,
 quos assumpsisti propter me, nec
 tribulationes te deiiciant vsquequa-
 que; sed mea promissio, in omni euen-
 tu te roboret & consoletur. Ego suffi-
 ciens sum, ad reddendum supra om-
 nem modum & mensuram. Non diu
 hic laborabis, nec semper grauabe-
 ris doloribus. Expecta paulisper, &
 videbis celerem finem malorum. Ve-
 niet vna hora, quando cessabit omnis
 labor & tumultus. Modicum est &
 breue, omne quod transit cum tem-
 pore.

2 Age, quod agis: fideliter labo- M. 1. 20
 ra in vinea mea, ego ero merces tua.

Scri-

Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sustine viriliter contraria: digna est his omnibus & maioribus præliis, vita æterna. Veniet pax in die vna, quæ nota est Domino; & erit, non dies neque nox huius scilicet temporis, sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies secura. Non dices tunc:

Rom. 7. Quis me liberabit de corpore mortis huius? Neque clamabis: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est? quoniam præcipitabitur mors, & salus erit indefectiua; anxietas nulla, iucunditas beata, societas dulcis & decora.

Sap. 3.
& 5. 3 O si vidisses Sanctorum in cælo coronas perpetuas, quanta quoque nunc exultant gloria, (qui huic mundo olim contemptibiles, & quasi vita ipsa indigni putabantur) profectò te statim humiliare vsque ad terram, & affectares potiùs omnibus subesse, quàm vni præesse: nec huius vitæ lætos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes: & pro nihilo inter homines computari, maximum lucrum duceres.

4 O si tibi hæc saperent, & profundè

fundè ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri? Nónne pro vita æterna, cuncta laboriosa sunt toleranda? Non est paruum quid, perdere aut lucrari regnum Dei. Leua igitur faciem tuam in cælum. Ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc sæculo magnum habuère certamen, modò gaudent, modò consolantur, modò secuti sunt, modò requiescunt, & sine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

CAP. XLVIII.

De die æternitatis, & huius vite angustii.

O Supernæ ciuitatis mansio beatissima! *Apo. 21* O dies æternitatis clarissima: quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat, dies semper læta, semper secura, & nunquam statum mutans in contraria. O utinam dies illa illuxisset, & cuncta hæc temporalia finem accepissent! Lucet quidem Sanctis perpetua claritate splendida, sed non nisi à longè

gè & per speculum peregrinantibus
in terra.

Job 7. 2 Norunt cæli ciues, quàm gaudiosa
sit illa: gemunt exules filij Eux, quòd
amara & tædiofa sit ista. Dies huius
temporis parui & mali, pleni dolori-
bus & angustiiis: vbi homo multis
peccatis inquinatur, multis passioni-
bus irretitur, multis timoribus strin-
gitur, multis curis distenditur, mul-
tis curiositatibus distrahiur, multis
vanitatibus implicatur, multis er-
roribus circumfunditur, multis labo-
ribus atteritur, tentationibus gra-
uatur, deliciis eneruatur, egestate
cruciatur.

Rom. 7. 3 O quando finis horum malorum:
Ps. 70. quando liberabor à misera seruitute
vitiatorum? quando memorabor Do-
mine tui solius? quando ad plenum
lætabor in te? Quando ero sine omni
impedimento in vera libertate, sine
omni grauamine mentis & corporis?
Quãdo erit pax solida, pax impertur-
babilis & secura, pax intus & foris,
pax ex omni parte firma? Iesu bone,
quando stabo ad videndum te? quan-
do contemplantur gloriam regni tui?
quan-

quando eris mihi omnia in omnibus?
 O quando ero tecum in regno tuo,
 quod præparasti dilectis tuis ab æter-
 no? Relictus sum pauper & exul in
 terra hostili, vbi bella quotidiana, &
 infortunia maxima.

4 Confolare exilium meum, mitiga
 dolorem meum, quia ad te suspirat
 omne desiderium meum. Nam onus
 mihi totum est, quidquid hic mundus
 offert ad solatium. Desidero te intimè
 frui, sed nequeo apprehendere. Opto
 inhærere cælestibus, sed deprimunt
 res temporales, & immortificatæ pas-
 siones. Mente omnibus rebus super-
 esse volo, carne autem inuitè subesse
 cogor. Sic ego homo infelix mecum *Rom. 7.*
 pugno, & factus sum mihi metipſi *et 8.*
 grauis, dum spiritus sursum, & caro
 quærit esse deorsum.

5 O quid intus patior, dum mente
 cælestia tracto, & mox carnalium tur-
 ba occurrit oranti! Deus meus, ne e- *Psal. 70*
 longeris à me, neque declines in ira à
 seruo tuo. Fulgura coruscationem
 tuam, & dissipa eas: emitte sagittas
 tuas, & conturbentur omnes phanta-
 siæ inimici. Recollige sensus meos ad
 te:

te: fac me obliuisci omnium mundanorum: da citò abiicere, & contemnere phantasmata vitiorum. Succurre mihi æterna Veritas, vt nulla me moueat vanitas. Adueni cælestis suauitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas. Ignosce quoque mihi, & misericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione reuoluo. Confiteor etenim verè, quia valdè distractè me habere consueui. Nam ibi multoties non sum, vbi corporaliter sto aut sedeo: sed ibi magis sum, quò cogitationibus feror. Ibi sum, vbi cogitatio mea est. Ibi est frequenter cogitatio mea, vbi est quod amo. Hoc mihi citò occurrit quod naturaliter delectat, aut ex vsu placet.

Mat. 6. 6 Vnde tu Veritas apertè dixisti: Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Si cælum diligo, libenter de cælestibus penso. Si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo, & de aduersitatibus eius tristor. Si carnem diligo, quæ carnis sunt sæpè imaginor. Si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. Quæcumque enim diligo, de his libenter loquor, & audio,

dio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit: qui naturæ vim facit, & concupiscentias carnis feruore spiritus crucifigit: vt serenata conscientia, puram tibi orationem offerat, dignusque sit angelicis interesse choris, omnibus terrenis foris & intus exclusis. Matth. 19.

CAP. XLIX.

De desiderio æternæ vitæ, & quanta sint certantibus bona promissa.

FILI, cùm tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis, vt claritatem meam sine vicissitudinis vmbra contemplari possis: dilata cor tuum, & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe. Redde amplissimas supernæ bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardentem excitat,

cit,

citat, potenter subleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, sed sola dignatione supernæ gratiæ & diuini ad spectus: quatenus in virtutibus & maiori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihi que toto cordis affectu adhærere, ac feruenti voluntate studeas deseruire.

2 Fili, sæpè ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit. Sic & aliquorum desideria ad cælestia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non sunt. Idcirco nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est & tuum sæpè desiderium, quod insinuasti fore tam importunum. Non enim est hoc purum & perfectum, quod propria commoditate est infectum.

3 Pete, non quod tibi est delectabile & commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum: quia si rectè iudicas, meam ordinationem, tuo desiderio & omni desiderato, præferre debes ac sequi. Noui desiderium
tuum,

tuum, & frequentes gemitus audiui. Iam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei: iam te delectat domus æterna & cælestis patria gaudio plena, sed nondum venit hora ista: sed est *Iob 7.* adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris & probationis. Optas summo repleti bono, sed non potes hoc assequi modò. Ego sum: expecta me (dicit Dominus) donec veniat regnum Dei.

4 Probandus es adhuc in terris, & in multis exercitandus. Consolatio tibi interdum dabitur, sed copiosa satietas non concedetur. Confortare igitur, & *Iosue 1.* esto robustus, tam in agendo quàm in patiendò naturæ contraria. Oportet te *Eph. 4.* nouum induere hominem, & in alterum virum mutari. Oportet te sæpè agere, quod non vis: & quod vis, oportet relinquere. Quod aliis placet, processum habebit: quod tibi placet, vltra non proficiet. Quod alij dicunt, audietur: quod tu dicis, pro nihilo computabitur. Petent alij, & accipient; tu petes, nec impetrabis.

5 Erunt alij magni in ore hominum,
de te

de te autem tacebitur. Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil vtile iudicaberis. Propter hoc natura quandoque contristabitur, & magnum, si filens portaueris. In his & similibus multis, probari solet fidelis Domini seruus: qualiter se abnegare, & in omnibus frangere quierit. Vix est aliquid tale, in quo tantumdem mori indiges, sicut videre & pati, quæ voluntati tuæ aduersa sunt: maximè autem, cùm disconuenientia, & quæ minùs vtilia tibi apparent, fieri iubentur. Et quia non audes resistere altiori potestati, sub dominio constitutus: ideò durum tibi videtur, ad nutum alterius ambulare, & omne proprium sentire, omittere.

6 Sed pensa fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum: & non habebis inde grauamen, sed fortissimum patientiæ tuæ solamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc sponte deseris, habebis semper voluntatem tuam in cælis. Ibi quippe inuenies omne, quod volueris: omne,
quod

quod desiderare poteris. Ibi aderit tibi totius facultas boni, sine timore amittendi. Ibi voluntas tua vna semper tecum, nil cupiet extraneum vel priuatum. Ibi nullus resistet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obuiabit: sed cuncta desiderata simul erunt presentia, totumque affectum tuum reficient, & adimplebunt usque ad summum. Ibi reddam gloriam, pro contumelia perpeffa: pallium laudis, pro mœrore: pro loco nouissimo, sedem regni in secula. Ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis subiectio coronabitur gloriosè.

7 Nunc ergo inclina te humiliter, sub omnium manibus: nec sit tibi curæ, quis hoc dixerit vel iusserit. Sed hoc magnoperè curato, vt siue prælatus, seu iunior, aut æqualis, aliquid à te exposcerit vel innuerit, pro bono totum accipias, & sincera voluntate studeas adimplere. Quærat alius hoc, alius illud: gloriatur ille in illo, & iste in isto, laudeturque millies mille: tu autem nec in isto, nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, & in

K

mei

mei solius beneplacito ac honore. Hoc optandum est tibi, vt siue per vitam, siue per mortem, Deus semper in te glorificetur.

CAP. L.

Qualiter homo desolatus, se debet in manus Dei offerre.

IDOMINE Deus sancte Pater, sis nunc & in æternum benedictus: quia sicut vis, sic factum est: & quod facis, bonum est. Lætetur in te seruus tuus, non in se, nec in aliquo alio: quia tu solus lætitia vera, tu spes mea & corona mea, tu gaudium meum & honor meus, Domine. Quid habet
 I. Co. 4. seruus tuus, nisi quod à te accepit, etiam sine merito suo? Tua sunt omnia, quæ dedisti & quæ fecisti. Pauper sum, & in laboribus meis à iuuentute mea: & contristatur anima mea nonnumquam vsque ad lachrymas: quandoque etiam conturbatur ad se, propter imminentes passiones.

Psal. 87

2 Desidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis à te pascuntur. Si
 das

das pacem, si gaudium sanctum infundis, erit anima serui tui plena modulatione, & deuota in laude tua. Sed si te subtraxeris, sicut sæpissimè soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum: sed magis ad tundendum pectus genua eius incuruantur, quia non est illi sicut heri & nudius tertius, quando splendebat lucerna tua super caput eius, & sub vmbra alarum tuarum protegebatur à tentationibus irruentibus.

3 Pater iuste & semper laudande, venit hora vt probetur seruus tuus. Pater amande, dignum est, vt hac hora patiatur pro te aliquid seruus tuus. Pater perpetuè venerande, venit hora, quam ab æterno præsciebas affuturam: vt ad modicum tempus succumbat foris seruus tuus, viuat verò semper apud te intus. Paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, passionibus conteratur & languoribus: vt iterùm tecum in auro-ra nouæ lucis resurgat, & in cælestibus clarificetur. Pater sancte, tu sic ordinasti, & sic voluisti: & hoc factum est, quod ipse præcepisti.

K 2

4 Hæc

4 Hæc est enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo pro amore tuo, quotiescumque, & à quocumque id permiseris fieri. Sine consilio & prouidentia tua, & sine causa, nihil fit in terra. Bonum mihi, Domine, quòd humiliasti me: vt discam iustificationes tuas, & omnes elationes cordis, atque præsumptiones abiciam. Vtile mihi, quòd confusio cooperuit faciem meam: vt te potiùs, quàm homines, ad consolandum requiram. Didici etiam ex hoc, inscrutabile iudicium tuum expauescere: qui affligis iustum cum impio, sed non sine æquitate & iustitia.

5 Gratias tibi ago, quia non percisti malis meis, sed attriuiisti me verberibus amaris, infligens dolores, & immittens angustias foris & intus. Non est, qui me consoletur ex omnibus, quæ sub cælo sunt, nisi tu Domine Deus meus, cælestis medicus animarum: qui percutis & fanas, deducis ad inferos & reducis. Disciplina tua super me, & virga tua ipsa me docebit.

*Tob. 13.
Ps. 17.*

6 Ecce Pater dilecte, in manibus tuis sum

sum ego, sub virga correctionis tuæ me inclino: percute dorsum meum, & collum meum, vt incuruem ad voluntatem tuam, tortuositatem meam. Fac me pium & humilem discipulum, sicut benè facere consueuisti, vt ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me, & omnia mea, ad corrigendum commendo: melius est hîc corripî, quàm in futuro. Tu scis omnia & singula, & nil te latet in humana conscientia. Antequam fiant, nosti ventura; & non opus est tibi, vt quis te doceat, aut admoneat de his quæ geruntur in terra. Tu scis, quid expedit ad profectum meum, & quantum deseruit tribulatio, ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum desideratum beneplacitum tuum, & ne despicias peccaminosam vitam meam, nulli meliùs nec clariùs, quàm tibi soli notam.

7 Da mihi Domine scire, quod sciendum est: hoc amare, quod amandum est: hoc laudare, quod tibi summè placet: hoc reputare, quod tibi pretiosum apparet: hoc vituperare, quòd oculis tuis sordescit. Non me

finas secundùm visionem oculorum exteriorum iudicare, neque secundùm auditum aurium hominum imperitorum sententiare: sed in iudicio vero, de visibilibus & spiritualibus discernere, atque super omnia voluntatem beneplaciti tui, semper inquirere.

8 Falluntur sæpè hominum sensus in iudicando: falluntur & amatores sæculi, visibilia tantummodò amando. Quid est homo inde melior, quia reputatur ab homine maior? Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum, decipit dum exaltat: & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat. Nam quantum vnusquisque est in oculis tuis, tantum est, & non amplius, ait humilis sanctus Franciscus.

Bonau.
in vita
eius,
cap. 6.

CAP. LI.

Quòd humilibus insistendum est operibus, cum deficitur à summis.

FILI, non vales semper in feruentiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis
confi-

consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora descendere: & onus corruptibilis vitæ, etiam inuitè, & cum tædio, portare. Quamdiu mortale corpus geris, tædium senties, & grauamen cordis. Oportet ergo sapè in carne, de carnis onere gemere: eò quòd non vales spiritualibus studiis, & diuinæ contemplationi indefinenter inhærere.

2 Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare: aduentum meum & supernam visitationem, firma confidentia expectare: exilium tuum, & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterùm à me visiteris, & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum obliuisci, & interna quiete perfrui. Expandam coram te prata Scripturarum, vt dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum. Et dices: Non sunt condignæ passiones huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis.

C A P. L I I.

Quòd homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum.

I D O M I N E, non sum dignus consolatione tua, nec aliqua spiritali visitatione: & ideò iustè mecum agis, quando me inopem & desolatum relinquis. Si enim ad instar maris lachrymas fundere possem, adhuc consolatione tua dignus non essem. Vnde nihil dignus sum, quàm flagellari & puniri: quia grauitè & sæpè te offendi, & in multis valdè deliqui. Ergo vera pensata ratione, nec minima sum dignus consolatione. Sed tu clemens & misericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum diuitias bonitatis tuæ in vasa misericordiæ, etiam præter omne proprium meritum, dignaris consolari seruum tuum supra humanum modum. Tuæ enim consolationes, non sunt sicut humanæ confabulationes.

2 Quid egi Domine, vt mihi cōferres aliquam cælestem consolationem?

Ego

Ego nihil boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronum, & ad emendationem pigrum fuisse. Verum est, & negare non possum. Si aliter dicerem, *Iob 9.* tu stares contra me, & non esset qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum, & ignem æternum? In veritate confiteor, quoniam dignus sum omni ludibrio & contemptu, nec decet me inter tuos deuotos commemorari. Et licet hoc ægrè audiam, tamen aduersum me, pro veritate, peccata mea arguam, vt faciliùs misericordiam tuã merear impetrare.

§ Quid dicam reus, & omni confusione plenus? Non habeo os loquendi, nisi hoc tantùm verbum: Peccaui *Psal. 50* Domine, peccaui: miserere mei, ignosce mihi. Sine me paululùm, vt *Iob 10.* plangam dolorem meum, antequam vadam ad terram tenebrosam, & opertam mortis caligine. Quid tam maximè à reo & misero peccatore requiris, nisi vt conteratur, & humiliet se pro delictis suis? In vera contritione & cordis humiliatione, nascitur spes veniæ, reconciliatur perturbata conscientia, reparatur gratia perdita,

K § tue-

tuetur homo à futura ira, & occurrunt sibi mutuò in osculo sancto, Deus & pœnitens anima.

Pf. 50. 4 Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi est Domine sacrificium, longè suaviùs odorans in conspectu tuo, quàm thuris incensum.

Luce 7. Hæc est gratum etiam vnguentum, quod sacris pedibus tuis infundi vo-

Pf. 50. luisti: quia cor contritum & humiliatum, numquã despexisti. Ibi est locus refugij, à facie iræ inimici. Ibi emendatur & abluitur, quidquid aliunde contractum est & inquinatum.

CAP. LIII.

Quòd gratia Dei, non miscetur terrena sapientibus.

FILI, pretiosa est gratia mea, non patitur se misceri extraneis rebus, nec consolationibus terrenis. Abiicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, si optas eius infusionem suscipere. Pete secretum tibi, ama solus habitare tecum, nullius require confabulationem: sed magis ad Deum deuotam effunde precem, vt
 compun-

compunctam teneas mentem, & puram conscientiam. Totum mundum nihil æstima: Dei vacationem, omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in transitoriis pariter delectari. A notis & *Mat. 19* à charis oportet elongari, & ab omni temporali solatio mentem tenere priuatam. Sic obsecrat B. Apostolus *1. Pet. 2* Petrus, vt tamquam aduenas & peregrinos in hoc mundo se contineant Christi fideles.

2 O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mūdo. Sed sic segregatum cor habere ab omnibus, æger necdum capit animus, nec animalis homo nouit interni hominis libertatem. Attamen si verè velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quàm propinquis: & à nemine magis cauere, quàm à seipso. Si temetipsum perfectè viceris, cetera faciliùs subiugabis. Perfecta victoria est, de semetipso triumphare. Qui enim semetipsum subiectum tenet, vt sensualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi, hic verè victor est sui, & dominus mundi.

3 Si ad hunc apicem scādere gliscis, oportet viriliter incipere, & securim ad radicem ponere, vt euellas & destruas occultam inordinatam inclinationem ad teipsum, & ad omne priuatum & materiale bonum. Ex hoc vitio, quòd homo semetipsum nimis inordinatè diligit, pænè totum pendet, quidquid radicaliter vincendum est. Quo deuicto & subacto malo, pax magna, & tranquillitas erit continuò. Sed quia pauci sibiipsis perfectè mori laborant, nec plenè extra se tendunt, propterea in se implicati remanent, nec supra se in spiritu eleuari possunt. Qui autem liberè mecum ambulare desiderat, necesse est, vt omnes prauas & inordinatas affectiones suas mortificet, atque nulli creaturæ, priuato amore, concupiscenter inhæreat.

CAP. LIV.

*De diuersis motibus naturæ,
& gratiæ.*

FILI, diligenter aduerte motus naturæ & gratiæ, quia valdè contrariè & subtiliter mouentur: & vix, nisi

nisi à spirituali & intimo illuminato homine, discernuntur. Omnes quidem bonum appetunt, & aliquid boni in suis dictis vel factis prætendunt, ideò sub specie boni multi falluntur. Natura callida est, & multos trahit, illaqueat, & decipit, & se semper pro fine habet. Sed gratia simpliciter ambulat, & ab omni specie mala declinat: fallacias non prætendit, & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requiescit.

2 Natura inuitè vult mori, nec premi, nec superari, nec subesse, nec spontè subiugari. Gratia verò studet mortificationi propriè, resistit sensuallitati, quærit subiici, appetit vinci, nec propria vult libertate fungi: sub disciplina amat teneri, nec alicui cupit dominari, sed sub Deo semper viuere, stare, & esse: atque propter Deum, omni humanæ creaturæ humiliter parata est inclinari. Natura pro suo commodo laborat, & quid lucri ex alio sibi proueniat, attendit. Gratia autem, non quid sibi vtile & commodum sit, sed quod multis proficiat magis considerat. Natura libenter

honorem & reuerentiam accipit: Gratia verò omnem honorem & gloriam, Deo fideliter attribuit.

3 Natura confusionem timet & contemptum: Gratia autem gaudet pro nomine Iesu pati contumeliam. Natura otium amat, & quietem corporalem: Gratia verò vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem. Natura querit habere curiosa & pulchra, abhorret vilia & grossa: Gratia verò, simplicibus delectatur & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur leui iniuriæ verbo: Sed gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur: quia thesaurum suum & gaudium in cælo, vbi nil perit, constituit.

4 Natura cupida est, & libentiùs accipit, quàm donat, amat propria & priuata: Gratia autem pia est & communis, vitat singularia, contentatur paucis, beatius dare iudicat quàm accipere. Natura inclinatur ad
crea-

creaturas, ad carnem propriam, ad vanitates & discursus : Sed gratia trahit ad Deum & ad virtutes : renuntiat creaturis , fugit mundum, odit carnis desideria, restringit euagationes, erubescit in publico apparere. Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum: Sed gratia, in solo Deo quærit consolari, & in summo bono super omnia visibilia delectari.

5 Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere potest, sed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel fauorem pro benefactis consequi sperat : & multum ponderari sua gesta & dona concupiscit : Gratia verò, nil temporale quærit, nec aliud præmium quàm Deum solum, pro mercede postulat: nec amplius de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantum hæc sibi ad assequutionem æternorum valeant deseruire.

6 Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco, & ortu generis: arridet potentibus, blāditur diuitibus, applaudit sibi
 simi-

similibus. Gratia autem, & inimicos diligit, nec de amicorum turba extollitur; nec locum, nec ortum natalium reputat, nisi virtus maior ibi fuerit: fauet magis pauperi quàm diuiti, compatitur plus innocenti quàm potenti, congaudet veraci non fallaci: exhortatur semper bonos, meliora charismata æmulari, & filio Dei per virtutes assimilari. Natura de defectu & molestia citò conqueritur: Gratia constanter fert inopiam.

7 Natura omnia ad se reflectit, pro se certat & arguit. Gratia autem ad Deum cuncta reducit, vnde originaliter emanant: nihil boni sibi adscribit, nec arroganter præsumit; non contendit, nec suam sententiam aliis præfert: sed in omni sensu & intellectu, æternæ sapientiæ ac diuino examini, se submittit. Natura appetit scire secreta, & noua audire: vult exterius apparere, & multa per sensus experiri: desiderat agnosci & agere, vnde laus & admiratio procedit. Sed gratia non curat noua, nec curiosa percipere: quia totum hoc de vetustate corruptionis est ortum, cùm nihil nouum & dura-

& durable sit super terram. Docet itaque sensus restringere, vanam complacentiam & ostentationem deuitare, laudanda & dignè miranda, humiliter abscondere, & de omni re, & in omni scientia, vtilitatis fructum, atque Dei laudem & honorem quærere. Non vult se nec sua prædicari, sed Deum in donis suis optat benedici, qui cuncta ex mera charitate largitur.

8 Hæc gratia supernaturale lumen, & quoddam Dei speciale donum est, & propriè electorum signaculum, & pignus salutis æternæ: quæ hominem de terrenis ad cælestia amanda sustollit, & de carnali spirituales efficit. Quantò igitur natura ampliùs premitur & vincitur, tantò maior gratia infunditur, & quotidie nouis visitationibus interior homo, secundùm imaginem Dei, reformatur.

CAP.

CAP. LV

De corruptione natura, & efficacia gratia diuina.

Gen. 1. **I**DOMINE Deus meus, qui me creasti ad imaginem & similitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam, quam ostendisti tam magnam, & necessariam ad salutem: vt vincam pessimam naturam meam, trahentem ad peccata & in perditionem.

Rom. 7. Sentio enim in carne mea legem peccati, contradicentem legi mentis meæ, & captiuam me ducentem ad obediendum sensualitati in multis: nec possum resistere passionibus eius, nisi assistat tua sanctissima gratia, cordi meo ardentem infusa.

Gen. 8. 2 Opus est gratia tua, & magna gratia: vt vincatur natura, ad malum semper prona ab adolescentia sua. Nam per primum hominem Adam lapsa, & vitiata per peccatum, in omnes homines pœna huius maculæ descendit: vt ipsa natura, quæ benè & recta à te condita fuit, pro vitio iam, & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eò quòd

quòd motus eius sibi relictus, ad malum & inferiora trahat. Nam modica vis, quæ remansit, est tamquam scintilla quædam latens in cinere. Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magna caligine, adhuc iudicium habens boni & mali, veri falsiq; distantiam, licet impotens sit adimplere omne quod approbat, nec pleno iam lumine veritatis, nec sanitate affectionum suarum potiatur.

3 Hinc est Deus meus, quòd con- *Rom. 7.*
delector legi tuæ secundum interio-
rem hominem, sciens mandatum
tuum fore bonum, iustum & san-
ctum, arguens etiam omne malum,
& peccatum fugiendum. Carne au-
tem seruo legi peccati, dum magis
sensualitati obedio, quàm rationi.
Hinc est, quòd velle bonum mihi ad-
iacet, perficere autem non inuenio.
Hinc sæpè multa bona propono, sed
quia gratia deest ad adiuuandum in-
firmitatem meam, ex leui resistentia
resilio & deficio. Hinc accidit, quòd
viam perfectionis agnosco, & quali-
ter agere debeam, clarè fatis video:
sed propriæ corruptionis pondere
pressus,

pressus, ad perfectiora non assurgo.

4 O quàm maximè est mihi necessaria, Domine, tua gratia, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & *Ioan. 15.* ad perficiendum. Nam sine ea nihil possum facere: omnia autem possum in te, confortante me gratia. O verè cælestis gratia, sine qua nulla sunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda! Nihil artes, nihil diuitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo: nihil ingenium vel eloquentia, valent apud te Domine sine gratia. Nam dona naturæ, bonis & malis sunt communia: electorum autem proprium donum est gratia siue dilectio, qua insigniti, digni habentur vita æterna. Tantum eminet hæc gratia, vt nec donum prophetiæ, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio, aliquid æstimetur sine ea. Sed neque fides, neque spes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ sunt sine charitate & gratia. *1. Cor. 13.*

5 O beatissima gratia, quæ pauperem spiritu, virtutibus diuitem facis: & diuitem multis bonis, humilem corde reddis. Veni descende ad me,
reple

reple me manè consolatione tua, ne deficiat præ lassitudine & ariditate mentis anima mea. Obsecro Domine, vt inueniam gratiam in oculis tuis: sufficit enim mihi gratia tua, ceteris non obtentis, quæ desiderat natura. Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit gratia tua. Ipsa fortitudo mea, ipsa consilium confert & auxilium. Cunctis hostibus potentior est, & sapientior vniuersis sapientibus. *Ps. 22.*

6 Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ, lumen cordis, solamen presuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timoris, nutrix deuotionis, productrix lacrymarum. Quid sum sine ea, nisi aridum lignum, & stips inutilis ad eiciendum? Tua ergo me Domine gratia semper præueniat, & sequatur, ac bonis operibus iugiter præstet esse intentum, per Iesum Christum filium tuum. Amen.

CAP. LVI.

Quòd nos ipsos abnegare, & Christum imitari, debemus per crucem.

FILI, quantum à te vales exire, tantum in me poteris transire. Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit; sic se interiùs relinquere, Deo coniungit. Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate mea, sine contradictione & querela. Sequere me: Ego sum via, veritas, & vita. Sine via, non itur; sine veritate, non cognoscitur; sine vita, non viuitur. Ego sum via, quam sequi debes; veritas, cui credere debes; vita, quam sperare debes. Ego sum via inuiolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego sum via rectissima, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manseris in via mea, cognosces veritatem, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam.

Mat. 19 2 Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Si vis veritatem cognoscere, crede mihi. Si vi perfectus esse, vende omnia.

Ibid.

omnia. Si vis esse discipulus meus, ab- *Luc. 9.*
 nega te metipsum. Si vis beatam vi-
 tam possidere, præsentem vitam con-
 temne. Si vis exaltari in cælo, humilia *Ioan. 12.*
 te in mundo. Si vis regnare mecum, *Luc. 14.*
 porta crucem mecum. Soli enim serui
 crucis inueniunt viam beatitudinis, &
 veræ lucis.

3 Domine Iesu, quia arcta est vita
 tua, & mundo despecta, dona mihi te
 cum mundi despectu imitari. Non *Mat. 7.*
 enim maior est seruus domino suo, *Luc. 6.*
 nec discipulus supra magistrum. Exer-
 ceatur seruus tuus in vita tua, quia ibi
 est salus mea, & sanctitas vera. Quid-
 quid extra eam lego, vel audio, non
 me recreat, nec delectat plenè.

4 Fili, quia hæc scis, & legisti omnia;
 beatus eris, si feceris ea. Qui habet *Ioan. 14*
 mandata mea, & seruat ea, ipse est, qui
 diligit me: & ego diligam eum, &
 manifestabo ei meipsum: & faciam
 eum confedere mecum in regno Pa-
 tris mei. Domine I E S U, sicut dixi-
 sti & promisisti, sic utique fiat, & mihi
 promereri contingat. Suscepi, suscepi
 de manu tua crucem, portabo, & por-
 tabo eam vsque ad mortem, sicut im-
 posui-

posui-

posuisti mihi. Verè vita boni monachi, crux est, & dux paradisi. Inceptum est, retrò abire non licet, nec relinquere oportet.

§ Eia fratres, pergamus simul, Iesus erit nobiscum: propter Iesum suscepimus hanc crucem: propter Iesum perseueremus in cruce. Erit adiutor noster, qui est dux noster, & præcessor. En, rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores; simus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ nostræ, vt fugiamus à cruce.

CAP. LVII.

*Quòd homo non sit nimis deiectus,
quando in aliquos labitur
defectus.*

FILI, magis placent mihi patientia & humilitas in aduersis, quàm multa consolatio & deuotio in prosperis. Vt quid te contristat, paruum factum contra te dictum? Si amplius fuisset, commoueri non debuisses. Sed nunc permitte transire: non est primum,

mum, nec nouum, nec vltimum erit, si diu vixeris. Satis virilis es, quamdiu nil obuiat aduersi: Benè etiam cõsulis, & alios nosti roborare verbis: sed cùm ad ianuam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam sæpiùs experiris in modicis obiectis: tamen pro salute tua ista fiunt, cùm hæc & similia contingunt.

2 Pone, vt melius nosti ex corde: & si te tetigit, non tamen deiiciat, nec diu implicet. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter. Etiam si minus libenter audis, & indignationem sentis: reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, vnde paruuli scandalizentur. Citò conquiescet commotio excitata, & dolor internus reuertente dulcorabitur gratia. Adhuc viuo ego (dicit Dominus) *Is. 49.* iuuare te paratus, & solito amplius consolari; si confisus fueris mihi, & deuotè inuocaueris.

3 Anima quior esto, & ad maiorem sustinētiam accingere. Non est totum frustratum, si te sæpiùs percipis tribulatum, vel grauiter tentatum. Homo

L es,

es, & non Deus: caro es, non Angelus. Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit angelo in cælo, & primo homini in paradiso? Ego sum, qui mœren-
Genes. 3 res erigo sospitate: & suam cogno-
 scentes infirmitatem, ad meam pro-
 ueho diuinitatem.

Pf. 118. 4 Domine, benedictum sit verbum
 tuum, dulce super mel & fauim,
 ori meo. Quid facerem in tantis tri-
 bulationibus & angustiis meis, nisi
 me confortares tuis sanctis sermo-
 nibus? Dummodò tandem ad portum
 salutis perueniam, quid curæ est,
 quæ & quanta passus fuero? Da finem
 bonum: da felicem ex hoc mundo
 transitum. Memento mei Deus meus,
 & dirige me recto itinere, in regnum
 tuum. Amen.

CAP. LVIII.

*De alioribus rebus, & occultis iudi-
 ciis Dei, non scrutandis.*

FILI, caueas disputare de altis ma-
 teriis, & de occultis Dei iudiciis:
 cur iste sic relinquatur, & ille ad tan-
 tam

tam gratiam assumitur. Cur etiam iste tantum affligitur, & ille tam eximie exaltatur. Ista omnem humanam facultatem excedunt: nec ad inuestigandum iudicium diuinum, vlla ratio præualet, vel disputatio. Quando ergo hæc tibi suggerit inimicus, vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, responde illud Prophetæ: Iustus es Domine, & rectum *Pf 118.*
iudicium tuum. Et illud: Iudicia Do- *Psal. 118.*
mini vera, iustificata in semetipsa. Iudicia mea metuenda sunt, non discutienda, quia humano intellectui sunt incomprehensibilia.

2 Noli etiam inquirere, nec disputare de meritis Sanctorum, quis alio sit sanctior, aut quis maior fuerit in regno cælorum. Talia generant sæpè *2 Tim.*
lites & contentiones inutiles, nutriunt *2.*
quoq; superbiam & vanam gloriam: vnde oriuntur inuidiæ & dissensiones, dum iste illum Sanctum, & alius alium conatur superbè præferre. Talia autem velle scire & inuestigare, nullum fructum afferunt, sed magis Sanctis displicent: quia non sum Deus dissensionis, sed pacis, quæ pax magis

in humilitate vera, quàm in propria exaltatione consistit.

3 Quidam zelo dilectionis, trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potiùs quàm diuino. Ego sum, qui cunctos condidi Sãctos, ego donavi gratiam: ego præstiti gloriam. Ego noui singulorum merita; ego præueni eos in benedictionibus dulcedinis meæ. Ego præsciui dilectos ante sæcula; ego eos elegi de mundo, non ipsi me præelegerunt. Ego vocaui per gratiam, attraxi per misericordiam: ego perduxi eos per tentationes varias. Ego infudi consolationes magnificas; ego dedi perseuerantiam: ego coronavi eorum patientiam.

4 Ego primum & nouissimum agnosco; ego omnes inæstimabili dilectione amplector. Ego laudandus sum in omnibus Sanctis meis; ego super omnia benedicendus sum, & honorandus in singulis, quos sic gloriosè magnificauit & prædestinaui, sine vllis præcedentibus propriis meritis. Qui ergo vnum de minimis meis contempserit, nec magnum honorat; quia pusillum & magnum ego feci. Et qui dero-

Ioc. 15.

Iac. 2.

Sap. 6.

derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi, & ceteris omnibus in regno cælorum. Omnes vnum sunt per charitatis vinculum: idem sentiunt, idem volunt, & omnes in vnum se diligunt.

5 Adhuc autem (quod multo altius est) plus me, quam se & sua merita, diligunt. Nam supra se rapti, & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruiuè quiescunt. Nihil est, quod eos auertere possit aut deprimere: quippe qui æterna veritate pleni, igne ardescunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales & animales homines, de Sanctorum statu differere, qui non norunt nisi priuata gaudia diligere. Demunt & addunt, pro sua inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6 In multis est ignorantia, eorum maximè, qui parum illuminati, rarò aliquem perfecta dilectione spiritali diligere norunt. Multum adhuc naturali affectu & humana amicitia, ad hos vel ad illos trahuntur: & sicut in inferioribus se habent, ita &

de caelestibus imaginantur. Sed est distantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per reuelationem supernam speculantur.

Eceli. 3.

7 Caue ergo fili, de istis curiosè tractare, quæ tuam scientiam excedunt: sed hoc magis satage & intende, vt vel minimus in regno Dei queas inueniri. Etsi quispiam sciret, quis alio sanctior esset, vel maior haberetur in regno caelorum: quid ei hæc notitia prodesset, nisi se ex hac cognitione coram me humiliaret, & in maiorem nominis mei laudem exurgeret? Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum suorum magnitudine, & virtutum suarum paruitate cogitat, & quàm longè à perfectione Sanctorum distat; quàm is, qui de eorum maiori- tate vel paruitate disputat. Melius est Sanctos deuotis precibus & lachrymis exorare, & eorum gloriosa suffragia humili mente implorare; quàm eorum secreta, vana inquisitione perscrutari.

8 Illi benè & optimè contentantur, si homines scirent contentari, & vana
niloquia

niloquia sua compescere. Non gloriantur de propriis meritis, quippe qui sibi nihil bonitatis adscribunt, sed totum mihi, quoniam ipsis cuncta ex infinita charitate mea donavi. Tanto amore diuinitatis, & gaudio superfluenti replentur; ut nihil eis desit gloriæ, nihilque possit deesse felicitatis. Omnes Sancti, quanto altiores in gloria, tanto humiliores in seipsis, & mihi viciniore & dilectiores existunt. Ideoque habes scriptum, quia mittebant coronas suas ante Deum, *Apor. 4.* & ceciderunt in facies suas coram Agno, & adorauerunt Viuentem in sæcula sæculorum.

9 Multi quærent, quis maior sit in regno Dei: qui ignorant, an cum minimis erunt digni computari. Magnum est, vel minimum esse in cælo, ubi omnes magni sunt: quia omnes filij Dei vocabuntur & erunt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. Cùm enim quærent discipuli, quis maior esset in regno cælorum? tale audierunt responsum: Nisi conuersi fueritis, & efficiamini sicut paruuli, non intrabitis

in regnum cælorum. Quicumque ergo humiliauerit se, sicut paruulus iste, hic maior est in regno cælorum.

Mat. 6. 10 Væ eis, qui cum paruulis humiliare se sponte dedignantur: quoniam humilis ianua regni cælestis, eos non admittet intrare. Væ etiam diuitibus, qui habent hîc consolationes suas: quia pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipsi stabunt foris eiulantes. Gaudete humiles, & exultate pauperes, quia vestrum est regnum Dei, si tamen in veritate ambulatis.

Mat. 5.

CAP. LIX.

Quòd omnis spes & fiducia, in solo Deo est figenda.

DOMINE, quæ est fiducia mea, quam in hac vita habeo? aut quod maius solatium meum, ex omnibus apparentibus sub cælo? Nonne tu, Domine Deus meus, cuius misericordiæ non est numerus? Vbi mihi benè fuit, sine te? Aut quando malè esse potuit, præsentem te? Malo pauper esse propter te, quàm diues sine te. Eligo potius tecum in terra pere-

peregrinari, quàm sine te cælum possidere. Vbi tu, ibi cælum: atque ibi mors & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in desiderio es: & ideò post te gemere, clamare, & exorare necesse est. In nullo denique possum plenè confidere, qui in necessitatibus auxilietur opportuniùs, nisi in te solo Deo meo. Tu es spes mea, & fiducia mea; tu consolator meus, & fidelissimus in omnibus.

2 Omnes, quæ sua sunt, quærunt: tu *Phil. 2.* salutem meam, & profectum meum solummodò prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam si variis tentationibus & aduersitatibus exponas, hoc totum ad vtilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare consueuisti. In qua probatione, non minùs diligere debes & laudari, quàm si cælestibus consolationibus me repleres.

3 In te ergo, Domine Deus, pono totam spem meam & refugium: in te omnem tribulationem & angustiam meam constituo, quia totum infirmum & instabile inuenio, quidquid extra te conspicio. Non enim prode-

L s runt

runt multi amici, neque fortes auxiliarij adiuuare poterunt, nec prudentes consiliarij responsum vtile dare, neque libri doctorum consolari, nec aliqua pretiosa substantia liberare, nec locus aliquis secretus & amœnus conrutari: si tu ipse non assistas, iuues, confortes, consolers, instruas, & eustodias.

4 Omnia namque, quæ ad pacem videntur esse, & felicitatem habendam, te absente nihil sunt, nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es: & in te super omnia sperare, fortissimum solatium seruatorum tuorum. Ad te sunt oculi mei, in te confido, Deus meus misericordiarum Pater. Benedic & sanctifica animam meam benedictione cælesti, vt fiat habitatio sancta tua, & sedes æternæ gloriæ tuæ: nihilque in templo tuæ dignitatis inueniatur, quod oculos tuæ maiestatis offendat. Secundum magnitudinem bonitatis tuæ, & multitudinem miserationum tuarum respice in me, & exaudi orationem pauperis

peris serui tui, longè exulantis in re-
gione vmbrae mortis. Protege & con-
serua animam seruuli tui, inter tot
discrimina vitæ corruptibilis, ac co-
mitante gratia tua, dirige per viam
pacis, ad patriam perpetuæ claritatis.
Amen.

FINIS.

L 6 THO-

THOMÆ A KEMPIS

CANONICI REGVLARIS

Ordinis S. AVGVSTINI

DE IMITATIONE

CHRISTI

LIBER QVARTVS.

*De Sacramento.**Deuota exhortatio, ad sacram
Communione[m].*

VOX CHRISTI.

*Mat. II**Ioan. 6.**Mat. 26**Co¹.**Cor. II.**Io. n. 6.*

ENITE ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos, dicit Dominus. Panis, quem ego dabo, caro mea est, pro mundi vita. Accipite & comedite, hoc est Corpus meum, quod pro vobis tradetur: Hoc facite in meam commemorationem. Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me

me manet, & ego in illo. Verba, quæ
ego locutus sum vobis, spiritus &
vita sunt.

CAP. I.

*Cum quanta reuerentia, Christus
sit suscipiendus.*

VOX DISCIPULI.

HÆc sunt verba tua Christe,
veritas æterna, quamuis non
vno tempore prolata, nec vno in lo-
co conscripta. Quia ergo tua sunt,
& vera, gratanter mihi & fideliter,
cuncta sunt accipienda. Tua sunt, &
tu ea protulisti: & mea quoque sunt,
quia pro salute mea ea edidisti. Li-
benter suscipio ea ex ore tuo, vt ar-
ctius inserantur cordi meo. Excitant
me verba tantæ pietatis, plena dulce-
dinis & dilectionis. Sed terrent me
delicta propria: & ad capienda tanta
mysteria, me reuerberat impura con-
scientia. Prouocat me dulcedo verbo-
rum tuorum, sed onerat me multitu-
do vitiorum meorum.

2 Iubes, vt fiducialiter ad te acce-
dam, si tecum velim habere partem:

L 7 & vt

& vt immortalitatis accipiam alimonia-
 niam, si æternam cupiam obtinere
 vitam & gloriam. Venite, inquis, ad
 me omnes qui laboratis & onerati
 estis, & ego reficiam vos. O dulce &
 amicabile verbum in aure peccatoris,
 quòd tu, Domine Deus meus, ege-
 num & pauperem inuitas, ad Com-
 munionem tui sanctissimi Corporis.
 Sed quis ego sum Domine, vt ad te
 præsumam accedere? Ecce, cæli celo-
 rum te non capiunt, & tu dicis, Venite
 ad me omnes.

Mat. II.
 Ibid.

3 Quid sibi vult ista piissima digna-
 tio, & tam amicabilis inuitatio? Quo-
 modo ausus ero venire, qui nihil bo-
 ni mihi conscius sum, vnde possim
 præsumere? Quomodo te introdu-
 cam in domum meam, qui sæpiùs
 offendi benignissimam faciem tuam?
 Reuerentur Angeli & Archangeli,
 metuunt Sancti & iusti, & tu dicis:
 Venite ad me omnes? Nisi tu Domi-
 ne hoc diceres, quis verum esse crede-
 ret? Et nisi tu iuberes, quis accedere
 attentaret? Ecce, Noë vir iustus in ar-
 cæ fabrica centam annis laborauit, vt
 cum paucis saluaretur: & ego quo-
 modo

Mat. II

Genes. 6

modo me potero vna hora præparare,
vt mundi fabricatorem cum reueren-
tia sumam?

4 Moyſes famulus tuus magnus, & ^{Exo. 25}
ſpecialis amicus tuus, arcam ex lignis ^{Ch. 26.}
imputribilibus fecit, quam & mun-
diſſimo veſtiuit auro, vt tabulas Legis
in ea reponeret: & ego putrida crea-
tura, audebo te conditorem legis, ac
vitæ datorem, tam facilè ſuſcipere?
Salomon ſapiētiffimus Regum Iſraël, ^{3. Reg. 6}
templum magnificentum ſeptem annis,
in laudem nominis tui ædificauit: &
oſto diebus feſtum dedicationis eius ^{3. Reg. 8}
celebrauit: mille hoſtias pacificas ob-
tulit: & arcam fœderis in clangore
buccinæ & iubilo in locum ſibi præ-
paratum ſolemniter collocauit. Et
ego infelix & pauperrimus hominum,
quomodo te in domum meam intro-
ducam, qui vix mediam expendere
deuotè noui horam? & vtinam vel ſe-
mel dignè ferè mediam!

5 O mi Deus, quantum illi, ad pla-
cendum tibi, agere ſtuduerunt! Heu,
quàm puſillum eſt, quod ago! quàm
breue expleo tēpus, cum me ad com-
municandum diſpono! Rarò totus
colle-

collectus, rarissimè ab omni distractione purgatus. Et certè in tua salutari deitatis præsentia, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non Angelum, sed Angelorum Dominum, suscepturus sum hospitio.

6 Est tamen valdè magna distantia, inter arcam fœderis cum suis reliquiis, & mundissimum Corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus: inter legalia illa sacrificia futurorum præfiguratiua, & veram tui Corporis hostiam, omnium antiquorum sacrificiorum completiuam. Quare igitur non magis, ad tuam venerabilem inardesco præsentiam? Cur non maiori me præparo sollicitudine, ad tua sancta sumenda: quando illi antiqui sancti Patriarchæ & Prophetæ, Reges quoque & Principes, cum vniuerso populo, tantum deuotionis demonstrarunt affectum, erga cultum diuinum?

2 Reg. 6 7 Saltauit deuotissimus Rex Dauid coram arca Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta Patribus: fecit diuersi generis organa, psalmos edidit,

dit, & cantari instituit cum lætitia, cecinit & ipse frequenter in cithara, Spiritus sancti afflatus gratia: docuit populum Israël toto corde Deum laudare, & ore consono diebus singulis benedicere & prædicare. Si tanta agebatur tunc deuotio, ac diuinæ laudis exstitit recordatio coram arca testamenti; quanta nunc mihi, & omni populo Christiano, habenda est reuerentia & deuotio, in præsentia Sacramenti, in sumptione excellentissimi Corporis Christi?

8 Currunt multi ad diuersa loca, pro visitandis reliquiis Sanctorum: & mirantur auditis gestis eorum, ampla ædificia templorum inspiciunt, & osculantur sericis & auro inuoluta sacra ossa ipsorum. Et ecce, tu præses hîc apud me in altari, Deus meus, Sanctus sanctorum, creator omnium, & Dominus Angelorum. Sæpè in talibus videndis curiositas est hominum, & nouitas inuisorum, & modicus reportatur emendationis fructus: maximè vbi est tam leuis, sine vera contritione, discursus. Hîc autem in Sacramento altaris, totus præ-

sens

sens es, Deus meus, homo Christus Iesus: vbi & copiosus percipitur æternæ salutis fructus, quotiescumque fueris dignè ac deuotè susceptus. Ad istud verò non trahit leuitas aliqua, nec curiositas aut sensualitas: sed firma fides, deuota spes, & sincera charitas.

9 O inuisibilis conditor mundi Deus, quàm mirabiliter agis nobiscum! quàm suauiter & gratiosè cum electis tuis disponis, quibus temetipsum in Sacramento sumendum proponis! Hoc namque omnem intellectum superat: hoc specialiter deuotorum corda trahit & accendit affectum. Ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo Sacramento, magnam deuotionis gratiam, & virtutis amorem, frequenter recipiunt.

10 O admirabilis & abscondita gratia Sacramenti, quam norunt tantùm Christi fideles! infideles autem, & peccatis seruietes, experiri non possunt. In hoc Sacramento confertur spiritualis gratia, &
repa-

reparatur in anima virtus amissa : & per peccatum deformata , redit pulchritudo. Tanta est aliquando hæc gratia , vt ex plenitudine collatæ deuotionis , non tantùm mens , sed & debile corpus , vires sibi præstitas sentiat ampliores.

11 Dolendum tamen valdè & miserandum super tepiditate & negligentia nostra , quòd non maiori affectione trahimur ad Christum sumendum : in quo tota spes saluandorum consistit , & meritum. Ipse enim est sanctificatio nostra , & redemptio : ipse consolatio viatorum , & Sanctorum æterna fruitio. Dolendum itaque valdè , quòd multi tam parum hoc salutare mysterium aduertunt , quod cælum lætificat , & mundum conseruat vniuersum. Heu cæcitas , & duritia cordis humani , tam ineffabile donum non magis attendere , & ex quotidiano vsu , etiam ad inaduertentiam defluere!

12 Si enim hoc sanctissimum Sacramentum , in vno tantùm celebraretur loco , & ab vno tantùm consecraretur sacerdote in mundo : quantò putas desi-

desi-

desiderio ad illum locum, & ad talem
 Dei sacerdotem, homines afficeren-
 tur, vt diuina mysteria celebrari vide-
 rent? Nunc autem multi facti sunt sa-
 cerdotes, & in multis locis offertur
 Christus: vt tantò maior appareat
 gratia, & dilectio Dei ad hominem,
 quantò latiùs est sacra Communio
 diffusa per orbem. Gratias tibi I E S V
 bone, pastor æterne, qui nos pau-
 peres & exules dignatus es pretioso
 Corpore & Sanguine tuo reficere: & ad
 hæc mysteria percipienda, etiam pro-
 prij oris tui alloquio, inuitare dicen-
 do: Venite ad me omnes, qui laboratis
 & onerati estis, & ego reficiam vos.

CAP. II.

*Quòd magna bonitas & charitas
 Dei, in Sacramento, homini
 exhibetur.*

VOX DISCIPVLI.

SVPER bonitate tua, & magna mi-
 sericordia tua Domine confisus,
 accedo æger ad Saluatorem, esuriens
 & sitiens ad fontem vitæ, egenus ad
 Regem

Regem cæli, seruus ad Dominum,
 creatura ad creatorem, desolatus ad
 meum pium consolatorem. Sed vnde
 hoc mihi, vt venias ad me? Quis *Luc. 1.*
 ego sum, vt præstes mihi teipsum?
 Quomodo audet peccator coram te
 apparere? & tu quomodo dignaris ad
 peccatorem venire? Tu nosti seruum
 tuum, & scis quia nil boni in se ha-
 bet, vnde hoc illi præstes. Confi-
 teor igitur vilitatem meam, agnosco
 tuam bonitatem, laudo pietatem, &
 gratias ago propter nimiam charita-
 tem. Propter temetipsum enim hoc
 facis, non propter mea merita: vt bo-
 nitas tua mihi magis innotescat, cha-
 ritas amplior ingeratur, & humilitas
 perfectiùs commendetur. Quia ergo
 tibi hoc placet, & tu sic fieri iussisti,
 placet & mihi dignatio tua, & vtinam
 iniquitas mea non obsistat.

2 O dulcissime & benignissime Iesu,
 quanta tibi reuerentia & gratiarum
 actio cum perpetua laude, pro susce-
 ptione sacri Corporis tui debetur, cu-
 ius dignitatem nullus hominum ex-
 plicare potens inuenitur. Sed quid co-
 gitabo in hac Cômunionem, in accessu
 -imo ad

ad Dominum meum, quem debite venerari nequeo, & tamen deuote suscipere desidero? Quid cogitabo melius & salubrius, nisi meipsum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando supra me? Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum. Despicio me, & subiicio tibi, in profundum vilitatis meæ.

3 Ecce tu Sanctus sanctorum, & ego sordes peccatorum. Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere. Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu inuitas ad conuiuium tuum. Tu mihi dare vis cælestem cibum, & panem Angelorum ad manducandum: non alium sanè, quàm teipsum, panem viuum, qui de cælo descendisti, & das vitam mundo.

Psal. 77.
Ioan. 6.

4 Ecce, vnde dilectio procedit, qualis dignatio illucescit, quàm magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur. O quàm salutare & utile consilium tuum, cùm istud instituisti! quàm suaue & iucundum conuiuium, cùm teipsum in cibum donasti! O quàm admirabilis operatio tua

Domi-

Domine ! quàm potens virtus tua !
quàm ineffabilis veritas tua ! Dixisti
enim , & facta sunt omnia : & hoc fa- *Genes. 1.*
ctum est, quod ipse iussisti. *& Psal.*
148.

5 Mira res, & fide digna, ac humanū
vincens intellectum: quòd tu, Domine
Deus meus, verus Deus & homo,
sub modica specie panis & vini, inte-
ger contineris, & sine consumptione à
sumente manducaris. Tu Domine *Psal. 115*
vniuersorum, qui nullius habes indi-
gentiam, voluisti per Sacramentum
tuum habitare in nobis: conserua cor
meum, & corpus immaculatum: vt læ-
ta & pura conscientia, sæpiùs tua va-
leam celebrare mysteria, & ad meam
perpetuam accipere salutem: quæ ad
tuum præcipuè honorem, & memo-
riale perenne, sanxisti & instituisti.

6 Lætare anima mea, & gratias age
Deo, pro tam nobili munere & sola-
tio singulari, in hac lachrymarum val-
le, tibi relicto. Nam quoties hoc my-
sterium recolis, & Christi Corpus ac-
cipis: toties tuæ redèptionis opus agis,
& particeps omniū meritorum Chri-
sti efficeris. Charitas etenim Christi
numquam minuitur, & magnitudo
propi-

propitiationis eius, numquam exhauritur. Ideò noua semper mentis renouatione, ad hoc disponere te debes, & magnum salutis mysterium, attentè consideratione pensare. Ita magnum, nouum, & iucundum tibi uideri debet, cùm celebras, aut Missam audis: ac si eodem die Christus primum in uterum Virginis descendens, homo factus esset: aut in cruce pendens, pro salute hominum pateretur & moreretur.

CAP. III.

Quòd utile sit, sapè communicare.

VOX DISCIPULI.

ECCĒ, ego ad te venio Domine, vt benè mihi sit ex munere tuo, & lætificer in conuiuio sancto tuo, quod parasti in dulcedine tua pauperi DEVS. Ecce, in te est totum, quod desiderare possum & debeo; tu salus mea, & redemptio, spes & fortitudo, decus & gloria. Lætifica ergo hodie animam serui tui, quoniam ad te Domine Iesu

Iesu animam meam leuauit. Desidero te nunc deuotè ac reuerenter suscipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahamæ computari. Anima mea Corpus tuum concupiscit, cor meum tecum vniri desiderat.

2 Trade te mihi, & sufficit. Nam præter te, nulla consolatio valet. Sine te esse nequeo; & sine visitatione tua, viuere non valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium salutis meæ recipere: ne fortè deficiam in via, si fuero cælesti fraudatus alimonia. Sic enim tu misericordissime Iesu, prædicans populis, & varios curans languores, aliquando dixisti: Nolo eos ieiunos dimittere in domum suam, ne deficiant in via. Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium consolatione in Sacramento reliquisti. Tu es enim suavis refectionis animæ, & qui te dignè manducauerit, particeps & hæres erit æternæ gloriæ. Necessarium quidem mihi est, qui tam sæpè labor, & pecco, tam citò torpescō & deficio; vt per fre-

Mat 15

Mar. 8.

M

quen-

quentes orationes & confessiones, ac
sacram Corporis tui perceptionem,
me renouem, mundem, & accendam;
ne fortè diutiùs abstinendo, à sancto
proposito defluam.

Gen 8.

3 Proni enim sunt sensus hominis
ad malum, ab adolescentia sua, & ni-
si succurrat diuina medicina, labitur
homo mox ad peiora. Retrahit ergo
sancta Communio à malo, & confor-
tat in bono. Si enim modò tam sapè
negligens sum & tepidus, quando
communico aut celebros; quid fieret,
si medelam non sumerem, & tam
grande iuuamen non quærerem? Et
licet omni die non sim aptus, nec ad
celebrandum benè dispositus; dabo
tamen operam, congruis temporibus
diuina percipere mysteria, ac tantæ
gratiæ participem me præbere. Nam
hæc est vna principalis fidelis animæ
consolatio, quàm diu peregrinatur à
te in mortali corpore, vt sapiùs me-
mor Dei sui, dilectum suum deuota
suscipiat mente.

4 O mira circa nos tuæ pietatis di-
gnatio, quòd tu Domine Deus, crea-
tor & viuificator omnium spirituum,
ad

ad pauperulam dignaris venire animam, & cum tota diuinitate tua ac humanitate, eius impinguare esuriem. O felix mens & beata anima, quæ te Dominum Deum suum meretur deuotè suscipere, & in tui susceptione, spiritali gaudio repleri! O quàm magnum suscipit Dominum, quàm dilectum inducit hospitem, quàm iucundum recipit socium, quàm fidelem acceptat amicum, quàm speciosum & nobilem amplectitur sponsum præ omnibus dilectis, & super omnia desiderabilia amandum. Sileant à facie tua (dulcissime dilecte meus) cælum & terra, & omnis ornatus eorum; quoniam quidquid laudis habent ac decoris, ex dignatione tuæ est largitatis, nec ad decorem tuiperuenient nominis, cuius sapientiæ non est numerus. Ps. 146.

M 2 CAP.

CAP.

CAP. IIII.

*Quòd multa bona prestantur, deuotè
communicantibus.*

VOX DISCIPULI.

Pf. 20. I **D**OMINE Deus meus, præueni
seruum tuum in benedictioni-
bus dulcedinis tuæ, vt ad tuum magni-
ficum Sacramentum, dignè ac deuotè
merear accedere. Excita cor meum in
Pf. 105. te, & à graui torpore exue me. Visita
me in salutari tuo, ad gustandum in
spiritu suauitatem tuam, quæ in hoc
Sacramento tamquam in fonte, ple-
nariè latet. Illumina quoque oculos
meos, ad intuendum tantum myste-
rium: & ad credendum illud indu-
bitata fide, me roborata. Est enim
operatio tua, non humana potentia:
tua sacra institutio, non hominis ad-
inuentio. Non enim ad hæc capien-
da & intelligenda aliquis idoneus per
se reperitur, quæ angelicam etiam
subtilitatem transcendunt. Quid er-
go ego peccator indignus, terra &
cinis, de tam alto sacro secreto,
potero

potero inuestigare & capere?

2 Domine, in simplicitate cordis mei, in bona firma fide, & in tua iussione, ad te cum spe ac reuerentia accedo: & verè credo, quia tu præsens es hîc in Sacramento, Deus & homo. Vis ergo, vt te suscipiam, & meipsum tibi in charitate vniam. Vnde tuam precor clementiam, & specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; vt totus in te liquefiam & amore peresfluam, atque de nulla aliena consolatione ampliùs me intromittam. Est enim hoc altissimum & dignissimum Sacramentum, salus animæ & corporis, medicina omnis spiritualis languoris: in quo vitia mea curantur, passionis frenantur, tentationes vincuntur aut minuuntur: gratia maior infunditur, virtus incepta augetur, firmatur fides, spes roboratur, & charitas ignescit ac dilatatur.

3 Multa namque bona largitus es, & adhuc sæpiùs largiris in Sacramento, dilectis tuis deuotè communicantibus, Deus meus, susceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator consolationis

internæ. Nam multam ipsis consolationem, aduersus variam tribulationem infundis, & de imo deiectionis propriæ ad spem tuæ protectionis erigis, atque noua quadam gratia eos intus recreas, & illustras: vt qui anxij primùm & sine affectione, se ante Communionem senserant: postea re-
fecti cibo potuque cælesti, in melius se mutatos inueniant. Quod idcirco cum electis tuis dispensanter agis, vt veraciter agnoscant, & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex se ipsis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ, ex te consequantur. Quia ex se-
metipsis frigidi, duri, & in deuoti: ex te autem feruentes, alacres, & deuoti esse merentur. Quis enim ad fontem suauitatis humiliter accedens, non modicum suauitatis inde reportat? Aut quis iuxta copiosum ignem stans, non parum caloris inde percipit? Et
Ia. 12. tu fons es semper plenus & superabundans,
Leuit. 6. ignis iugiter ardens & numquam deficiens.

4 Vnde si mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec vsque ad satietatem potare, apponam tamen os meum

meum ad foramen cælestis fistulæ: vt saltem modicam inde guttulam capiam, ad refocillandam sitim meam, & non penitus exarescam. Et si necdum totus cælestis & tam ignitus, vt Cherubim & Seraphim esse possum: conabor tamen deuotioni insistere, & cor meum præparare, vt vel modicam diuini incendij flammam, ex humili sumptione viuifici Sacramenti conquiram. Quidquid autem mihi deest Iesu bone, Saluator sanctissime, tu pro me supple benignè ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos. Mat. XI

5 Ego quidem laboro in sudore vultus mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis passionibus implicor & premor: & non est qui adiuuet, non est qui liberet, & saluum faciat, nisi tu Domine Deus saluator meus: cui committo me & omnia mea, vt me eustodias, & perducas in vitam æternam. Suscipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui Corpus tuum Gen. 30

M. 4 & San-

& Sanguinem, in cibum & potum mihi parasti. Præsta Domine Deus salutaris meus, vt cum frequentatione mysterij tui, crescat meæ deuotionis affectus.

CAP. V.

De dignitate Sacramenti, & statu sacerdotali.

VOX DILECTI.

Mat. 18 **S**I haberes angelicam puritatem, & sancti Ioannis Baptistæ sanctitatē: non esses dignus, hoc Sacramentum accipere, nec tractare. Non enim hoc meritis debetur hominum, quòd homo consecret & tractet Christi Sacramentum, & sumat in cibum panem Angelorum. Grande mysterium, & magna dignitas Sacerdotum: quibus datum est, quod Angelis non est concessum. Soli namque Sacerdotes ritè in Ecclesia ordinati, potestatem habent celebrandi, & Corpus Christi consecrandi. Sacerdos quidem minister est Dei, vt es verbo Dei, per iussionem & institutionem Dei:
Deus

Deus autem ibi principalis est auctor,
& inuisibilis operator, cui subest om-
ne . quod voluerit , & parer omne
quod iusserit.

*Gen. 1.
Ps 48.
& Ro-
man. 9.*

2 Plus ergo credere debes Deo om-
nipotenti , in hoc excellentissimo Sa-
cramento , quàm proprio sensui , aut
alicui signo visibili . Ideoque cum ti-
more & reuerentia ad hoc opus est
accedendum . Attende tibi , & vide
cuius ministerium tibi traditum est ,
per impositionem manus Episcopi .
Ecce , Sacerdos factus es , & ad cele-
brandum consecratus ; vide nunc , vt
fideliter & deuotè , in suo tempore,
Deo sacrificium offeras , & teipsum
irreprehensibilem exhibeas . Non al-
leuiasti onus tuum , sed arctiori iam
alligatus es vinculo disciplinæ , & ad
maiores teneris perfectionem sancti-
tatis . Sacerdos omnibus virtutibus
debet esse ornatus , & aliis bonæ vi-
tæ exemplum præbere . Eius conuer-
satio , non cum popularibus & com-
munibus hominum viis , sed cum An-
gelis in cælo , aut cum perfectis viris
in terra.

*1. Tim.
4.*

Phil. 3.

3 Sacerdos sacris vestibus indutus,

M 5

Chri-

Heb. 5. Christi vices gerit; vt Deum pro se & pro omni populo, suppliciter & humiliter roget. Habet ante se & retro Dominicæ crucis signum, ad memorandam iugiter Christi passionē: Ante se crucem in casula portat, vt Christi vestigia diligenter inspiciat, & sequi feruenter studeat. Post se cruce signatus est, vt aduersa quælibet ab aliis illata, clementer pro Deo toleret. Ante se crucem gerit, vt propria peccata lugeat: Post se, vt aliorum etiam commissa per compassionem defleat, & se medium inter Deum & peccatorem constitutum esse sciat: nec ab oratione, & oblatione sancta torpescat, donec gratiam & misericordiam impetrare mereatur. Quando Sacerdos celebrat, Deum honorat, Angelos lætificat, Ecclesiam ædificat, viuos adiuuat, defunctis requiem præstat, & sese omnium bonorum participem efficit.

CAP.

CAP. VI.

*Interrogatio de exercitio, ante
Communionem.*

VOX DISCIPVLI.

I CVM tuam dignitatem, Domine,
& meam vilitatem penso, valdè
contremisco, & in meipso confundor.
Si enim non accedo, vitam fugio: &
si indignè me ingessero, offensam in-
curro. Quid ergo faciam, Deus meus,
auxiliator meus, & consiliator in ne-
cessitatibus?

2 Tu doce me viam rectam. Propo-
ne breue aliquod exercitium, sacræ
Communioni congruum. Vtile est
enim scire, qualiter scilicet deuotè ac
reuerenter, tibi præparare debeam cor
meum, ad recipiendum salubriter
tuum Sacramentum, seu etiam cele-
brandum tam magnum & diuinum
sacrificium.

CAP. VII.

*De discussione propria conscientie,
& emendationis proposito.*

VOX DILECTI

I SUPER omnia, cum summa humilitate cordis & supplici reuerentia, cum plena fide & pia intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & sumendum, oportet Dei accedere Sacerdotem. Diligenter examina conscientiam tuam: & pro posse tuo, vera contritione & humili confessione, eam munda & clarifica: ita ut nil graue habeas, aut scias, quod te remordeat, & liberum accessum impediat. Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas & gemas. Et si tempus patitur, Deo in secreto cordis, cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2 Ingemisce & dole, quòd adhuc ita carnalis sis & mundanus: tam immortificatus à passionibus: tam
plenus

plenus concupiscentiarum motibus:
 tam incustoditus in sensibus exterioribus:
 tam sæpè multis vanis phantasiis implicatus:
 tam multùm inclinatus ad exteriora:
 tam negligens ad interiora:
 tam leuis ad risum & dissolutionem:
 tam durus ad fletum & compunctionem:
 tam promptus ad laxiora & carnis commoda:
 tam segnis ad rigorem & feruorem:
 tam curiosus ad noua audienda & pulchra intuenta:
 tam remissus ad humilia & abiecta amplectenda:
 tam cupidus ad multa habenda:
 tam parcus ad dandum:
 tam tenax ad retinendum:
 tam inconsideratus in loquendo:
 tam incontinens in tacendo:
 tam incompotus in moribus:
 tam importunus in actibus:
 tam effusus super cibum:
 tam surdus ad Dei verbum:
 tam velox ad quietem:
 tam tardus ad laborem:
 tam vigilans ad fabulas:
 tam somnolentus ad vigilias sacras:
 tam festinus ad finem:
 tam vagus ad attendendum:
 tam negligens in Horis persoluendis:
 tam tepidus in celebrando:
 tam aridus in communicando:
 tam citò distractus: tam rarò plenè

tibi collectus : tam subito commotus ad iram : tam facilis ad alterius displicentiam : tam pronus ad iudicandum : tam rigidus ad arguendum : tam lætus ad prospera : tam debilis in aduersis : tam sæpè multa bona proponens , & modicum ad effectum perducens.

3 His & aliis defectibus tuis , cum dolore & magna displicentia propriæ infirmitatis confessis ac deploratis , firmum statue propositum semper emendandi vitam tuam , & in melius proficiendi. Deinde cum plena resignatione & integra voluntate , offer teipsum in honorem nominis mei , in ara cordis tui holocaustum perpetuum , corpus tuum scilicet & animam , mihi fideliter committendo : quatenus & sic dignè merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere , & Sacramentum Corporis mei salubriter suscipere.

4 Non est enim oblatio dignior , & satisfactio maior pro peccatis diluendis , quàm seipsum purè & integrè , cum oblatione Corporis Christi in Missa & in Communione Deo offerre.

ferre. Si fecerit homo, quod in se est,
& verè pœnituerit : quotiescumque
pro venia & gratia ad me accesserit,
Viuo ego, dicit Dominus, qui nolo Exes. 18
mortem peccatoris, sed vt magis con-
uertatur & viuat : quoniam peccato-
rum suorum non recordabor ampliùs,
sed cuncta sibi indulta erunt.

CAP. VIII.

*De oblatione Christi in cruce, & pro-
pria resignatione.*

VOX DILECTI.

SICVT ego meipsum, expansis in Isa. 53.
cruce manibus, & nudo corpore, & Heb.
pro peccatis tuis Deo Patri sponte ob- 9.
tuli, ita vt nihil in me remaneret, quin
totum in sacrificium diuinæ placatio-
nis transfiret : ita debes & tu temet-
ipsum mihi voluntariè, in oblationem
puram & sanctam, quotidie in Missa,
cum omnibus viribus & affectibus
tuis, quantò intimiùs vales, offerre.
Quid magis à te requiro, quàm vt Prov. 23
te studeas mihi ex integro resigna-
re ? Quidquid præter teipsum das,
nihil

nihil curo: quia non quæro datum tuum, sed te.

2 Sicut non sufficeret tibi omnibus habitis, præter me: ita nec mihi placere poterit, quicquid dederis, te non oblato. Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce, ego me totum obtuli Patri pro te; dedi etiam totum Corpus meum & Sanguinem in cibum, vt totus tuus essem, & tu meus permaneres. Si autem in teipso steteris, nec sponte te ad voluntatem meam obtuleris, non est plena oblatio, nec integra erit inter nos unio. Igitur omnia opera tua præcedere debet, spontanea tui ipsius in manus Dei oblatio, si libertatem consequi vis & gratiam. Ideò enim tan pauci illuminati, & liberi intus efficiuntur, quia seipsum ex toto abnegare nesciunt. Est firma sententia mea:

Luc. 14. Nisi quis renuntiaverit omnibus, non potest meus esse discipulus. Tu ergo si optas meus esse discipulus, offer teipsum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

CAP,

CAP. IX.

*Quòd nos, & omnia nostra, Deo debe-
mus offerre, & pro omnibus orare.*

VOX DISCIPVLI.

DOMINE, omnia tua sunt, quæ Ps. 23.
in cælo sunt, & quæ in terra.
Desidero meipsum tibi in sponta-
neam oblationem offerre, & tuus per-
petuè permanere. Domine, in simpli-
citate cordis mei, offero meipsum ti-
bi hodie in seruum sempiternum, in
obsequium & in sacrificium laudis
perpetuæ. Suscipe me, cum hac san-
cta oblatione tui pretiosi Corporis,
quam tibi hodie in præsentia Angelo-
rum, inuisibiliter assistentium, offe-
ro: vt sit pro me, & pro cuncto po-
pulo tuo in salutem.

Domine, offerotibi omnia pecca-
ra & delicta mea, quæ commisi coram
te, & sanctis Angelis tuis, à die quo
primùm peccare potui vsque ad ho-
ram hanc, super placabili altari tuo:
vt tu omnia pariter incendas & com-
buras igne charitatis tuæ, & deleas
vniuer-

vniuersas maculas peccatorum meorum, & conscientiam meam ab omni delicto emundes, & restituas mihi gratiam tuam, quam peccando amisi, omnia mihi plenè indulgendo, & in osculum pacis me misericorditer assumendo.

Psal. 31. 3 Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem incessanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, vbi asto coram te Deus meus. Omnia peccata mea mihi maximè displicent, nolo ea vniquam ampliùs perpetrare: sed pro eis doleo & dolebo, quamdiu vixero, paratus pœnitentiam agere, & pro posse satisfacere. Dimitte mihi Deus, dimitte mihi peccata mea, propter nomen sanctum tuum: salua animam meam, quam pretioso Sanguine tuo redemisti. Ecce committo me misericordiæ tuæ, resigno me manibus tuis. Age mecum secundùm bonitatem tuam, non secundùm meam malitiam & iniquitatem.

4 Offero etiam tibi omnia bona mea, quamuis valdè pauca & imperfecta;

fecta ; vt tu ea emendes & sanctifices ;
vt ea grata habeas , & accepta tibi fa-
cias , & semper ad meliora trahas ; nec
non ad beatum ac laudabilem finem,
me pigrum & inutilem homuncio-
nem , perducas.

5 Offero quoque tibi omnia pia
desideria deuotorum , necessitates pa-
rentum , amicorum , fratrum , foro-
rum , omniumque charorum meo-
rum , & eorum qui mihi vel aliis , pro-
pter amorem tuum benefecerunt : &
qui orationes & Missas pro se suisque
omnibus , dici à me desiderauerunt &
petierunt , siue in carne adhuc viuant ;
siue iam sæculo defuncti sint : vt om-
nes sibi auxilium gratiæ tuæ , opem
consolationis , protectionem à peri-
culis , liberationem à pœnis , adue-
nire sentiant , & vt ab omnibus ma-
lis erepti , gratias tibi magnificas læti
persoluant.

6 Offero etiam tibi preces & hostias
placationis , pro illis specialiter , qui
me in aliquo læserunt , contristauerunt,
aut vituperauerunt , vel aliquod
damnum vel grauamen intulerunt :
pro his quoque omnibus , quos ali-
quando

quando contristauī, conturbauī, gra-
 uauī, & scandalizauī, verbis, factis,
 scienter vel ignoranter: vt nobis om-
 nibus pariter indulgeas peccata no-
 stra & mutuas offensiones. Aufer
 Domine à cordibus nostris omnem
 suspicionem, indignationem, iram
 & disceptationem, & quidquid po-
 test charitatem lædere, & frater-
 nam dilectionem minuere. Misere-
 re, misere Domine, misericordiam
 tuam poscentibus, da gratiam in-
 digentibus: & fac nos tales existe-
 re, vt simus digni gratia tua perfrui,
 & ad vitam proficiamus æternam.
 Amen.

CAP. X.

*Quòd sacra Communio, de facili non
 est relinquenda.*

VOX DILECTI.

FREQVENTER recurrendum est
 ad fontem gratiæ, & diuinę mise-
 ricordię, ad fontem bonitatis & totius
 puritatis: quatenus à passionibus tuis
 & vitiis curari valeas, & contra vni-
 uersas tentationes & fallacias diaboli,
 fortior

fortior atque vigilantior effici merearis. Inimicus sciens fructum & remedium maximum, in sacra Communionem positum, omni modo & occasione nititur fideles & deuotos, quantum præualet, retrahere & impedire.

2 Cùm enim quidam sacrae Communioni se aptare disponunt, peiores Satanæ immisiones patiuntur. Ipse nequam spiritus (vt in Iob scribitur) venit inter filios Dei, vt solita illos nequitia sua perturbet, aut timidos nimium reddat & perplexos: quatenus affectum eorum minuat, vel fidem impugnando auferat: si fortè aut omnino Communionem relinquunt, aut cum tepore accedant. Sed non est quidquam curandum, de uersutiis & phantasiis illius quantumlibet turpibus & horridis, sed cuncta phantasmata in caput eius sunt retorquenda. Contemnendus est miser & deridendus, nec propter insultus eius & commotiones, quas suscitatur, sacra est omittenda Communionem. *Iob 1.*

3 Sæpè etiam impedit nimia sollicitudo pro deuotione habenda, & anxietas quædam de confessione facienda.

Prov. 13

cienda. Age secundum consilium sapientum, & depone anxietatem & scrupulum: quia gratiam Dei impedit, & deuotionem mentis destruit. Propter aliquam paruum turbationem vel grauitatem, sacram ne dimittas Communionem: sed vade citius confiteri, & omnes offensiones aliis libenter indulge. Si verò tu aliquem offendisti, veniam humiliter precare, & Deus libenter indulget tibi.

Mat. 5.

4 Quid prodest diu tardare confessionem, aut sacram differre Communionem? Expurga te cum primis, expue velociter venenum, festina accipere remedium, & senties melius, quàm si diu distuleris. Si hodie propter istud dimittis, cras forsitan aliud maius eueniet: & sic diu posses à Communionem impediri, & magis ineptus fieri. Quantò citius vales, à praesenti grauitate & inertia te excutias: quia nihil importat diu anxari, diu cum turbatione transire, & ob quotidiana obstacula, se à diuinis sequestrare. Imò plurimum nocet, diu Communionem protelare, nam & grauem torporem consuevit inducere.

Proh

Proh dolor, quidam tepidi & dissoluti, moras confitendi libenter accipiunt, & Communionem sacram idcirco differri cupiunt, ne ad maiorem sui custodiam se dare teneantur.

5 Heu, quàm modicam charitatem, & debilem deuotionem habent, qui sacram Communionem tam faciliter postponunt. Quàm felix ille, & Deo acceptus habetur, qui sic viuit, & in tali puritate conscientiam suam custodit, vt etiam omni die communicare paratus, & benè affectatus esset, si ei liceret, & sine nota agere posset. Si quis interdum abstinet humilitatis gratia, aut legitima impediēte causa, laudandus est de reuerentia. Si autem torpor obrepserit, seipsum excitare debet, & facere quod in se est, & Dominus aderit desiderio suo pro bona voluntate, quam specialiter respicit.

6 Cùm verò legitimè præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem, & piam intentionem communicandi, & sic non carebit fructu Sacramenti. Potest enim quilibet deuotus, omni die & omni hora, ad spiritua-
lem

lem Christi Communionem, salu-
briter & sine prohibitione accedere:
& tamen certis diebus & statuto tem-
pore, Corpus sui Redemptoris, cum
affectuosa reuerentia Sacramentali-
ter debet suscipere, & magis laudem
Dei & honorem prætere, quàm
1. Cor. suam consolationem quærere. Nam
11. toties mysticè communicat, & inui-
sibiliter reficitur, quoties incarnatio-
nis Christi mysterium passionem-
que deuotè recolit, & in amore eius
accenditur.

7 Qui aliter se non præparat, nisi
instante festo, vel consuetudine com-
pellente, sæpius imparatus erit. Bea-
tus, qui se Domino in holocaustum
offert, quoties celebrat aut commu-
nicat. Non sis in celebrando nimis
prolixus aut festinus, sed serua bo-
num communem modum cum qui-
bus uiuis. Non debes aliis generare
molestiam & tædium, sed commu-
nem seruare viam secundum maio-
rum institutionem: & potiùs aliorum
seruire utilitati, quàm propriæ deuo-
tioni vel affectui.

CAP.

CAP. XI.

*Quòd corpus Christi, & sacra Scri-
ptura maxime sint animæ
fidei necessaria.*

VOX DISCIPVLI.

O Dulcissime Domine Iesu, quã-
ta est dulcedo deuotæ animæ,
tecum epulantis in conuiuio tuo: vbi
ei non alius cibus manducandus pro-
ponitur, nisi tu vnicus dilectus eius,
super omnia desideria cordis eius de-
siderabilis. Et mihi quidem dulce fo-
ret in præsentia tua, ex intimo affectu
lachrymas fundere, & cum pia Mag-
dalena pedes tuos lachrymis irrigare. Luc. 7.
Sed vbi est hæc deuotio? vbi lachry-
marum sanctarum copiosa effusio?
Certè in conspectu tuo & sanctorum
Angelorum tuorum, totum cor meum
ardere deberet, & ex gaudio flere.
Habeo enim te in Sacramento verè
præsentem, quamuis aliena specie oc-
cultatum.

2 Nam in propria, & diuina claritate
te conspicere, oculi mei ferre non pos-
sent: sed neque totus mundus in ful-

N gore

gore gloriae maiestatis tuae subsisteret. In hoc ergo imbecillitati meae cōsulis, quod te sub Sacramento abscondis. Habeo verè & adoro, quem Angeli adorant in caelo; sed ego adhuc interim in fide, illi autem in specie & sine velamine. Me oportet contentum esse in lumine verè fidei, & in ea ambulare, donec aspiret dies aeternae claritatis, & umbræ figurarum inclinentur. Cùm autem venerit quod perfectum est, cessabit usus Sacramentorum: quia beati in gloria caelesti, non egent medicamine sacramentali: gaudent enim sine fine in praesentia Dei, facie ad faciem gloriam eius speculantes, & de claritate in claritatem abyssalis deitatis transformati, gustant Verbum Dei caro factum, sicut fuit ab initio, & manet in aeternum.

I. Cor.
13.

3 Memor horum mirabilium, graue mihi fit tedium, etiam quodlibet spirituale solatium: quia quamdiu Dominum meum aperte in sua gloria non video, pro nihilo duco omne, quod in mundo conspicio & audio. Testis es tu mihi Deus, quod nulla me res potest consolari, nulla creatura quietare, nisi
tu Deus

tu Deus meus, quem desidero æterna-
liter contemplari . Sed non est hoc
possibile, durante me in hac mortali-
tate. Ideò oportet, vt me ponam ad
magnam patientiam, & meipsum in *Heb. 10*
omni desiderio tibi submittam. Nam *11.*
& Sancti tui Domine, qui tecum iam
in regno cælorum exultant, in fide &
patientia magna, dum viuerent, ad-
uentū gloriæ tuæ expectabant. Quod
illi crediderunt, ego credo: quod illi
sperauerunt, ego spero: quò illi perue-
nerunt, per gratiam tuam me ventu-
rum confido. Ambulabo interim in
fide, exemplis cōfortatus Sanctorum.
Habeo etiam libros sanctos pro sola-
tio & vitæ speculo, atque super hæc
omnia sanctissimum Corpus tuum,
pro singulari remedio & refugio.

4 Duo namque mihi necessaria per-
maximè sentio in hac vita, sine quibus
mihi importabilis foret ista miserabi-
lis vita. In carcere corporis huius de-
tentus, duobus me egere fateor, cibo
scilicet & lumine. Dedisti itaque mihi *Ioan. 6.*
infirmo, sacrum Corpus tuum ad re-
fectionem mentis & corporis: & po-
suisti lucernam pedibus meis, verbum *Pf. 118.*

N 2 tuum.

tuum. Sine his duobus, benè viuere non possem: nam verbum Dei, lux animæ meæ; & Sacramentum tuum, panis vitæ. Hæc possunt etiam dici mensæ duæ, hinc & inde in gazophylacio sanctæ Ecclesiæ positæ. Vna mensa est sacri altaris, habens panem sanctum, id est, Corpus Christi pretiosum: altera est diuinæ legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter vsque ad interiora velaminis, vbi sunt Sancta sanctorum, perducens. Gratias tibi Domine Iesu, lux lucis æternæ, pro doctrinæ sacræ mensa, quam nobis per seruos tuos Prophetas & Apostolos, aliosque Doctores ministrasti.

Luc. 14. 5 Gratias tibi Creator ac Redemptor hominum, qui ad declarandam toti mundo charitatem tuam, cœnam parasti magnam, in qua non agnum typicum, sed tuum sanctissimū Corpus & Sanguinem proposuisti manducandum: lætificans omnes fideles conuiuio sacro, & calice inebrians salutari, in quo sunt omnes deliciæ paradisi, & epulantur nobiscum Angeli sancti, sed suauitate feliciori.

6 O quàm magnum & honorabile est officium Sacerdotum, quibus datum est Dominum maiestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, & ceteris ministrare. O quàm mundæ debent esse manus illæ, quàm purum os, quàm sanctum corpus, quàm immaculatum cor erit Sacerdotis, ad quem toties ingreditur Auctor puritatis. Ex ore Sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum & vtile procedere debet verbum, qui tam sæpè Christi accipit Sacramentum.

7 Oculi eius simplices & pudici, qui Christi Corpus solent intueri. Manus puræ, & in cælum eleuatæ, quæ Creatorem cæli & terræ solent contractare. Sacerdotibus specialiter in Lege dicitur: Sancti estote, quoniam ego *Leu. 19*
sanctus sum Dominus Deus vester. *et 10.*

8 Adiuet nos gratia tua omnipotens Deus, vt qui officium Sacerdotale suscepimus, dignè ac deuotè tibi in omni puritate & conscientia bona famulari valeamus. Et si non possumus in tanta innocentia vitæ conuersari, vt debemus; concede nobis

tamen dignè flere mala, quæ gessimus:
& in spiritu humilitatis, ac bonæ vo-
luntatis proposito, tibi feruentius de
cetero deferuire.

CAP. XII.

*Quòd magna diligētia se debeat, Com-
municaturus Christo, preparare.*

VOX DILECTI.

EGO sum puritatis amator, & da-
tor omnis sanctitatis. Ego cor-
purum quæro, & ibi est locus requie-
tionis meæ. Para mihi cœnaculum
grande stratum, & faciam apud te Pa-
scha cum discipulis meis. Si vis, vt ve-
niam ad te, & apud te maneam: expur-
ga vetus fermentum, & munda cordis
tui habitaculum. Exclude totum sæcu-
lum, & omnem vitiorum tumultum:
sede tamquã passer solitarius in tecto,
& cogita excessus tuos in amaritudine
animæ tuæ. Omnis namque amans,
suo dilecto amatori, optimum & pul-
cherrimum præparat locum, quia in
hoc cognoscitur affectus suscipientis
dilectum.

2 Scito tamen te nõ posse satisfacere
huic

huic preparationi, ex merito tuę actionis, etiamsi per integrum annum te præparares, & nihil aliud in mente haberes. Sed ex sola pietate & gratia mea, permittaris ad mensam meam accedere, ac si mendicus ad prandium vocaretur diuitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendū beneficiis eius, nisi se humiliando & ei regratiando. Fac, quod in te est, & diligenter facito: non ex consuetudine, non ex necessitate, sed cum timore, & reuerentia, & affectu, accipe Corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. ego sum qui vocavi, ego iussi fieri; ego supplebo quod tibi deest: veni, & suscipe me.

3 Cū gratiam deuotionis tribuo, gratias age Deo tuo: non quia dignus es, sed quia tui misertus sum. Si non habes, sed magis aridum te sentis, insiste orationi, ingemisce & pulsa: nec desistas, donec merearis micam aut guttam gratiæ salutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo. Nec tu me sanctificare venis, sed ego te sanctificare & meliorare venio. Tu venis, vt ex me sanctificeris, & mihi

vnariis, vt nouam gratiam recipias, & de nouo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam: sed præpara cum omni diligentia cor tuum, & introduc ad te dilectum tuum.

4 Oportet autem, vt non solùm te præpares ad deuotionem ante Communionem, sed vt etiam te sollicitè conserues in ea, post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quàm deuota preparatio priùs. Nam bona postmodùm custodia, optima iterùm est præparatio, ad maiorem gratiam consequendam. Ex eo quippe valdè indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia. Caue à multiloquio, mane in secreto, & fruere Deo tuo. Ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest. Ego sum, cui te totum dare debes: ita vt iam vltra non in te, sed in me, absque omni sollicitudine, viuas.

Prou. 10

CAP.

CAP. XIII.

*Quòd toto corde anima deuota, Christi
unionem in Sacramento, affe-
ctare debet.*

VOX DISCIPULI.

QUIS mihi det, Domine, vt inueniam te solum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruam te, sicut desiderat anima mea: & iam me nemo despiciat, nec vlla creatura me moueat vel respiciat, sed tu solus mihi loquaris, & ego tibi, sicut solet dilectus ad dilectum loqui, & amicus cum amico conuiuari? Hoc oro, hoc desidero, vt tibi totus vniam, & cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham, magisque per sacram Communionem, ac frequentem celebrationem, cælestia & æterna sapere discam. Ah Domine Deus, quando ero tecum totus vnitus & absorptus, meique totaliter oblitus? Tu in me, & ego in te, & sic nos pariter in vnum manere concede.

2 Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit anime meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ.

N 5

sua.

*Exod.
33. &
Cant. 8.*

Ioan. 15

Cant. 5.

suæ. Verè tu pacificus meus, in quo
 pax summa & requies vera, extra
 quem labor & dolor, & infinita mise-
Prou. 3. ria. Verè tu es Deus absconditus, &
 consilium tuum non est cum impiis,
 sed cum humilibus & simplicibus ser-
Sap. 12. mo tuus. O quàm suavis est Domi-
 ne spiritus tuus, qui vt dulcedinem
 tuam in filios demonstrares, pane sua-
Deut. 4. uissimo, de cælo descendente, illos re-
 ficere dignaris. Verè non est alia natio
 tam grandis, quæ habeat deos appro-
 pinquantes sibi, sicut tu Deus noster
 ades vniuersis fidelibus tuis, quibus
 ob quotidianum solatium, & cor eri-
 gendum in cælum, te tribuis ad eden-
 dum & fruendum.

3 Quæ est enim alia gens tam inclyta,
 sicut plebs Christiana? Aut quæ crea-
 tura sub cælo tam dilecta, vt anima de-
 uota, ad quam ingreditur Deus, vt
 pascat eam carne sua gloriosa? O inef-
 fabilis gratia! ô admirabilis dignatio!
 ô amor immensus homini singulariter
Pf. 115 impensus! Sed quid retribuam Domi-
 no pro gratia ista, pro charitate tam
 eximia? Non est aliud, quod gratius
 donare queam, quàm vt cor meum
 Deo

Deo meo totaliter tribuam, & intimè
coniungam. Tunc exultabunt omnia
interiora mea, cum perfectè fuerit
vnita Deo anima mea. Tunc dicet
mihi: Si tu vis esse mecum, ego volo
esse tecum. Et ego respondebo illi:
Dignare Domine manere mecum, ego
volo libenter esse tecum. Hoc est to-
tum desiderium meam, vt cor meum
tibi sit vnitum.

CAP. XIII.

*De quorundam deuotorum ardenti
desiderio, ad Corpus Christi.*

VOX DISCIPULI.

QUAM magna multitudo dul- Psal. 30
cedinis tuæ Domine, quam
abscondisti timentibus te! Quando
recordor deuotorum aliquorum, ad
Sacramentum tuum Domine, cum
maxima deuotione, & affectu acce-
dentium, tunc sæpiùs in me ipso con-
fundor, & erubesco: quòd ad altare
tuum, & sacræ Cõmunionis mensam,
tam tepidè & frigidè accedo. Quòd
ita aridus, & sine affectione cordis
maneo. Quòd non sum totaliter ac-
census

census coram te Deo meo; nec ita vehementer attractus & affectus, sicut multi deuoti fuerunt, qui præ nimio desiderio Communionis, & sensibili cordis amore, à fletu se non potuerunt cōtinere: sed ore cordis & corporis pariter, ad te Deum fontem viuum medullitus inhiabant, suam esuriam non valentes aliter temperare nec satiare, nisi Corpus tuum cum omni iucunditate & spiritali auiditate accepissent.

2 O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentū sacræ præsentia tuæ. Isti enim veraciter cognoscunt Dominum suum in fractione panis, quorum cor tam validè ardet in eis, de Iesu ambulante cum eis. Longè est à me sæpè talis affectus & deuotio, tam vehemens amor & ardor. Esto mihi propitius Iesu bone, dulcis & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui, in sacra Communione sentire, vt fides mea magis conualescat, spes in bonitate tua proficiat, & charitas semel perfectè accensa, & cæleste manna experta, nunquam deficiat.

3 Potens est autem misericordia tua, etiam gratiam desideratam mihi præstare, & in spiritu ardoris, cum dies beneplaciti tui venerit, me clementissimè visitare. Etenim licet tanto desiderio tam specialium deuotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua, illius magni inflammati desiderij, desiderium habeo, orans & desiderans, omnium talium feruidorum amatorum tuorum, participem me fieri, ac eorum sancto consortio annumerari.

CAP. X V.

*Quòd gratia deuotionis, humilitate
& sui ipsius abnegatione, acquiritur.*

VOX DILECTI.

IPORTET te deuotionis gratiam instanter quærere, desideranter petere, patienter & fiducialiter expectare, gratanter recipere, humiliter conseruare, studiosè cum ea operari ac Deo terminum & modum supernæ uisitationis, donec ueniat, committere. Humiliare præcipuè te debes, cum parum aut nihil deuotionis interiùs sentis; sed non nimium de-

iici, nec inordinatè contristari. Dat sæpè Deus in vno breui momento, quod longo negauit tempore. Dat quandoque in fine, quod in principio orationis distulit dare.

2 Si semper citò gratia daretur, & pro voto adesset, non esset infirmo homini benè portabile. Propterea in bona spe, & humili patientia, expectanda est deuotionis gratia. Tibi tamen, & peccatis tuis imputa, cùm non datur, vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque est, quod gratiam impedit & abscondit, si tamen modicum, & non potiùs grande dici debeat, quod tantum bonum prohibet. Et si hoc ipsum modicum vel grande amoueris, & perfectè viceris, erit quod petisti.

3 Statim namque, vt te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud, pro tuo libitu seu velle quæsieris, sed integrè te in ipso posueris, vnitum te inuenies, & pacatum; quia nil ita benè sapiet & placebit, sicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quisquis ergo intentionem suam, simplici corde sursum ad Deum leuauerit, seque ab om-

ni inordinato amore, seu displicentia cuiuslibet rei creatæ, euacuauerit, aptissimus gratiæ percipiendæ, ac dignus deuotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem suam, vbi vasa vacua inuenerit. Et quantò perfectiùs infimis quis renuntiat, & magis sibi ipsi per contemptum sui moritur, tantò gratia celeriùs venit, copiosiùs intrat, & altiùs liberum cor eleuat.

4 Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor eius in ipso, quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu eius vsque in sæculum. Ecce sic benedicetur homo, qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animã suam. Hic in accipiendo sacram Eucharistiã magnam promeretur diuinæ vniõnis gratiam, quia non respicit ad propriam deuotionem & consolationem, sed super omnem deuotionem, & consolationem, ad Dei gloriam & honorem.

Isai. 60.

CAP.

CAP. XVI.

Quod necessitates nostras Christo aperire, & eius gratiã postulare debemus.

VOX DISCIPULI.

I O Dulcissime atque amantissime Domine, quem nunc deuotè desidero suscipere, tu scis infirmitatem meam & necessitatem, quam patior; in quantis malis & vitiis iaceo; quàm sæpè sum grauatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro consolatione & subleuamine te deprecor. Ad omnia scientè loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari, & adiuuare. Tu scis, quibus bonis indigeo præ omnibus, & quàm pauper sum in virtutibus.

2 Ecce, sto ante te pauper & nudus, gratiam postulans, & misericordiam implorans. Refice esurientem mendicum tuam, accende frigiditatè meam igne amoris tui, illumina cæcitatem meam claritate præsentia tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia graua & contraria in patientiam,

tiam, omnia infima & creata in contemptum & obliuionem. Erige cor meum ad te in cælum, & ne dimittas me vagari super terram. Tu solus mihi ex hoc iam dulcescas vsq; in sæculum; quia tu solus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3 Vtinam me totaliter ex tua præsentia accendas, comburas, & in te transformes; vt vnus tecum efficiar spiritus, per gratiam internæ vnionis, & liquefactionem ardētis amoris. Ne patiaris me ieiunum & aridum à te recedere, sed operare mecū misericorditer, sicut sæpius operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, si totus ex te ignescerem, & in meipso deficerem; cum tu sis ignis semper ardens, & nunquam deficiens; amor corda purificans, & intellectum illuminans. *2. Cor. 6*

CAP. XVII.

De ardenti amore, & vehementi affectu suscipiendi Christum.

IVOX DISCIPVLI.
CVM summa deuotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu

affectu & feruore, desidero te Domine suscipere, quemadmodum multi Sancti & deuotæ personæ, in communicando te desiderauerunt, qui tibi maximè in sanctitate vitæ placuerunt, & in ardentissima deuotione fuerunt. O Deus meus, amor æternus, totum bonum meum, felicitas interminabilis, cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio & dignissima reuerentia, quam aliquis Sanctorum vniquam habuit, & sentire potuit.

2 Et licet indignus sum omnia illa sentimenta deuotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac si omnia illa gratissima inflammata desideria, solus haberem. Sed & quæcumque potest pia mens concipere & desiderare, hæc omnia tibi, cum summa veneratione, & intimo fauore, præbeo & offero. Nihil opto mihi reseruare, sed me & omnia mea, tibi sponte & libentissimè immolare. Domine Deus meus, creator meus, & redemptor meus, cum tali affectu, reuerentia, laude & honore; cum tali gratitudine, dignitate, & amore; cum tali fide, spe & puritate, te affecto hodie susci-

suscipere, sicut te suscepit & desideravit sanctissima mater tua, gloriosa virgo Maria, quando Angelo euangelizanti sibi incarnationis mysterium, humiliter ac deuotè respondit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. *Luce 1.*

3 Et sicut beatus præcursor tuus, excellentissimus Sanctorum Ioannes Baptista, in præsentia tua lætabundus exultauit in gaudio Spiritus sancti, dum adhuc maternis clauderetur visceribus: Et postmodum cernens inter homines Iesum ambulantem, valdè se humilians, deuoto cum affectu dicebat: Amicus autem sponsi, qui stat, & audit eum, gaudio gaudet propter vocem sponsi: sic & ego, magnis & sacris desideriiis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipsum præsentare. Vnde & omnium deuotorum cordium iubilationes, ardentes affectus, mentales excessus, ac supernaturales illuminationes, & cælicas visiones tibi offero & exhibeo cum omnibus virtutibus & laudibus, ab omni creatura in cælo & in terra celebratis, & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratio-

oratione commendatis ; quatenus ab omnibus dignè lauderis , & in perpetuum glorificeris.

4 Accipe vota mea Domine Deus meus, & desideria infinitæ laudationis, ac immensæ benedictionis ; quæ tibi, secundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ, iure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere desidero, per singulos dies & momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias & laudes, omnes cælestes spiritus, & cunctos fideles tuos, precibus & affectibus inuito & exoro.

Pf. 116. 5 Laudent te vniuersi populi, tribus, & linguæ ; & sanctum ac mellifluum nomen tuum, cum summa iubilatione, & ardenti deuotione magnificent. Et quicumque reuerenter ac deuotè altissimum Sacramentū tuum celebrant, & plena fide recipiunt, gratiam & misericordiam apud te inuenire mereantur, & pro me peccatore suppliciter exorent. Cumque optata deuotione, ac fruibili vnione, potiti fuerint, & benè consolati, ac mirificè refecti, de sacra mensa cælesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

CAP.

CAP. XVIII.

*Quòd homo non sit curiosus scrutator
Sacramenti, sed humilis imitator
Christi, subdendo sensum suum sa-
cræ fidei.*

VOX DILECTI.

CAVENDVM est tibi à curiosa,
& inutili perscrutatione huius
profundissimi Sacramenti, si non vis
in dubitationis profundum submer-
gi. Qui scrutator est maiestatis, op- Prov. 25
primeretur à gloria. Plus valet Deus
operari, quàm homo intelligere po-
rest. Tolerabilis, pia, & humilis in-
quisitio veritatis, parata semper doce-
ri, & per sanas Patrum sententias stu-
dens ambulare.

2 Beata simplicitas, quæ difficiles
quæstionum relinquit vias, & plana ac
firma pergit semita mandatorum Dei.
Multi devotionem perdididerunt, dum
altiora scrutari voluerunt. Fides à te
exigitur, & sincera vita; non altitudo
intellectus, neque profunditas myste-
riorum Dei. Si non intelligis, nec ca-
pis, quæ infra te sunt, quomodo
compre-

comprehendes, quæ supra te sunt? Subdere Deo, & humilia sensum tuum fidei, & dabitur tibi scientiæ lumen, prout tibi fuerit vtile ac necessarium.

3 Quidam grauius tentantur de fide & Sacramento, sed non est hoc ipsis imputandum, sed potius inimico. Noli curare, noli disputare cum cogitationibus tuis, nec ad immixtas à diabolo dubitationes responde; sed crede verbis Dei, crede Sanctis eius & Prophetis, & fugiet à te nequam inimicus. Sæpè multum prodest, quòd talia sustinet Dei seruus. Nam infideles & peccatores non tentat, quos securè iam possidet; fideles autem deuotos, variis modis tentat & vexat.

4 Perge ergo cum simplici & indubitata fide, & cum supplici reuerentiâ ad Sacramentum accede. Et quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti securè committe. Non fallit te Deus; fallitur, qui sibi ipsi nimium credit. Graditur Deus cum simplicibus, reuelat se humilibus, dat intellectum paruulis, aperit sensum puris mentibus, & abscondit gratiam curiosis & superbis. Ratio humana debilis est,

Psal. 118
& 118.
Mat. 11

est, & falli potest; fides autem vera, falli non potest.

§ Omnis ratio, & naturalis inuestigatio, fidem sequi debet, non præcedere, nec infringere. Nam fides & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc sanctissimo & superexcellentiſſimo Sacramento operantur. Deus æternus & immensus, infinitæque potentiæ, facit magna & inscrutabilia in cælo & in terra, nec est inuestigatio mirabilium operum eius. Si talia essent opera Dei, vt facilè ab humana ratione caperentur, non essent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

F I N I S.

IN-

I N D E X
 IN HOS QUATVOR
 DE IMITATIONE
 CHRISTI
 LIBELLOS.

A

- A**BNEGATIO sui, ac Christi imi-
 tatio per Crucem. lib. 3, cap. 32,
 n. 1. c. 56, n. 1. & seq. Vide, Con-
 temptus. Communio. fol. 177. 238
 Acedia. l. 1, c. 25, n. 10 63.
- Aduentus Dei in mentem. l. 2, c. 1, n. 2 70.
- Aduersitatis utilitates. l. 1, c. 12, n. 1. 2 21
- Aestimatio sui vilis in oculis Dei. lib. 3, cap. 8,
 num. 1. & seq. 122.
- Aeterna vita. v. Vita aeterna.
- Affectus noster quibus rebus inhareat, expen-
 dendum sedulo. l. 3, c. 31, n. 4 176.
- in Agendo non debet esse homo importunus.
 lib. 3, cap. 39, n. 1. 2
- Amandus IESVS super omnia. l. 2, c. 7, n. 1.
 & seq.
- Amandus proximus: cuius amor tunc perit,
 quando illius imperfectiones non a quo animo
 perferuntur. l. 1, c. 16, n. 1. 2
- Amãti Deum, super omnia sapit Deus. l. 3,
 c. 34, n. 1. 2
- Amator Christi verus quis sit. l. 3, c. 6, n. 1
- Amatores crucis Christi pauci. l. 2, c. 11, n. 1.
 & cap. seq.

Amato-

Amatoris veri probatio. l. 3, c. 6, n. 12. & c. 7, n. 1. 2

Ambulandum sincerè coram Deo. l. 3, c. 4, n. 1

Amor IESV, rerùmque aternarum ac caelestium. l. 2, c. 1, n. 2

Amoris diuini effectus mirabiles. l. 3, c. 5, n. 1. & seq.

Amor creaturarum, homini plurimùm nocet. l. 2, c. 1, n. 8

Amor proprius valdè retardat à fruitione summi boni. l. 3, c. 27, n. 1. & seq.

Amicitia IESV, quanti sit facienda. l. 2, c. 8, n. 1. & seq.

Amici si te deserant, ne molestè feras. l. 2, c. 9, n. 2

Amico carere cùm sit molestum, da operam, vt sis cum IESV familiaris. l. 2, c. 8, n. 1. & seq.

Anni conuersionis seu vocationis. l. 1, c. 11, n. 5

Annos conuersionis plerique numerant, sed pauci emendationis vita. l. 1, c. 23, n. 2

Apostoli Christi quales fuerint. l. 3, c. 22, n. 4

Appetitus inordinata, parit inquietudinem. l. 1, c. 6, n. 1. 2

Auari & superbi nulla pace fruuntur. l. 1, c. 6, n. 2

Auditus curiositas cauenda. l. 3, c. 44, n. 1. 2

Auxilium diuinum petendum, cum fiducia recuperanda gratia. l. 3, c. 30, n. 1. & seq.

B

Beneficia Dei expendenda sunt. l. 3, c. 22, n. 1. & seq.

Beneficiis Dei quis sit indignus. l. 3, c. 22, n. 2. 3

Beneplacitum Dei. Vide, Voluntas Dei. Oratio.

Boni nihil ex se habet homo. l. 3, c. 40, n. 1

O

Car-

C

- C** *Arnalia sectari, maxima vanitas.* l. I, c. I, n. 4. 5.
- Cacitatis humana consideratio.* l. 2, c. 5, n. 1. & seq.
- Celestium rerum amor.* l. 2, c. I, n. I. 2. 3
- Cella continuata dulcescit.* l. I, c. 20, n. 5
- Cella in te seruabit quod foris amittes.* ibid.
- Cella & silentij fructus.* l. I, c. 20, n. 6. & seq.
- Charitas non quarit quæ sua sunt, sed omnia in Deum refert.* l. I, c. I 5, n. 3
- absque Charitate opera nostra sunt vana.* l. I, c. I 5, n. 2
- Charitas ad omnes habenda est, non autem familiaritas.* l. I, c. 8, n. 2
- Christi vitam sequentes, illuminantur.* l. I, c. I, n. I
- Christi verba interna ad animam fidelem.* l. 3, c. I. & seq.
- Christi doctrina cur quibusdam non sapiat.* l. I, c. I, n. 2
- Christi doctrina antecellit omnium Sanctorum doctrinas.* ibid. in ea est manna absconditum. ibid.
- Christi vitæ imitatio.* l. I, c. I, n. I, & l. 3, c. 56, n. I. & seq.
- Christum qui habet magistrum, is felix est.* l. I, c. 3, n. I
- Christi exemplo, Superiori obediendum est.* l. 3, c. I 3, n. I. & seq.
- contra Cogitationes malas oratio.* l. 3, c. 23, n. 4.
- Vide, Desideria.*
- Cognitio sui, summa sapientia est.* l. I, c. 2, n. 4
- Communions fructus.* l. 4, c. I, n. 9

Com-

Communicare sapè est utile. l. 4, c. 3, n. 1. & seq.
ante Communionem exercitia. l. 4, c. 7, n. 1. & seq.
per Communionem, unio cum Deo optanda est.
l. 4, c. 13, n. 1. & seq.

*Communionem qua præparatione, & cum quan-
 ta reuerentia adire oporteat. l. 4, c. 1, n. 1. &
 seq. & c. 12, n. 1. & seq.*

*ad Communionem Christi exhortatio. In librè
 quarti præmio. Item l. 4, c. 1, n. 1*

*Communion non est facilè relinquenda. l. 4, c. 10,
 n. 1. & seq.*

*in Communionem orandum est pro nobis, ac etiam
 pro omnibus. l. 4, c. 9, n. 1. & seq.*

*ad Communionem quorundam ardens deside-
 riū. l. 4, c. 14, n. 1. & seq. & c. 17, n. 1. & seq.*

*Communionem non sumus digni, si nos ipsos spe-
 ctemus. l. 4, c. 1, n. 1*

*per Communionem acquiruntur humilitas,
 deuotio, suiq; abnegatio. l. 4, c. 15, n. 1. & seq.*

*ante Communionem oportet suam consciētiam
 examinare; concipiendum quoque sese emen-
 dandi propositum. l. 4, c. 7, n. 1. & seq.*

*Communicantes debent Christo suas necessitates
 aperire, atque eiusdem gratiam postulare. l. 4,
 c. 16, n. 1. & seq.*

*Communicantibus deuotè ampla gratia con-
 fertur. l. 4, c. 4, n. 1. & seq.*

*Communicantes tum nos, tum nostra Deo offer-
 re debemus. lib. 4, c. 7, n. 4, c. 8, n. 12, c. 9, n. 1*

Vide, Eucharistia.

Compunctionis bona. l. 1, c. 1, n. 3

*Compunctionis interioris commēdatio. l. 1, c. 21,
 n. 1. & seq.*

Cōpunctio cordis unde nascatur. l. 1, c. 21, n. 5. 6

- Compunctio* quomodo acquiri possit. l. 1, c. 20,
 n. 5
Compunctionis interioris commendatio. l. 1,
 c. 21, n. 1. & seq.
Concupiscentia breues & falsa. l. 3, c. 12, n. 3. 4
contra Concupiscentias pugna necessaria. l. 3,
 c. 35, n. 2
Concupiscentiis minimè est indulgendum. l. 3,
 c. 12, n. 1. & seq.
*Confessio propria infirmitatis, atque miseria-
 rum huius mundi*. l. 1, c. 20, n. 1. & seq.
*Confidentia habenda est de gratia recuperanda,
 si fortè illa recessisset*. l. 3, c. 30, n. 1. & seq.
*Confidentiam suã in Deo debet reponere iniuriis
 laceffitus*. l. 3, c. 46, n. 1. & seq.
Confidendum est nec in se, nec in aliis. l. 1, c. 7,
 n. 1, c. 20, n. 3. 4
Coniunctio cum Deo unde nascatur. l. 1, c. 21,
 n. 5. 6
Conqueri non oportet facilè. l. 2, c. 1, n. 5
Conscientia bona gaudium. l. 2, c. 6, n. 1. & seq.
Conscientia mala pacem non habet. l. 2, c. 6, n. 1
Consideratio sui ipsius, & cecitatis humana. l. 2,
 c. 5, n. 1. & seq.
Consilium accipere melius est, quàm dare. l. 1,
 c. 9, n. 3
Consolatione celesti quis sit dignus. l. 1, c. 20, n. 5
*Consolatione homo haud dignus est, quin potiùs
 verberibus*. l. 3, c. 52, n. 1. & seq.
ex Consolatione merita non sunt aestimanda. l. 3,
 c. 7, n. 5
Consolatio humana aspernanda est. l. 3, c. 16,
 n. 2
Consolatio in Deo quaerenda est. l. 3, c. 16, n. 1.

Con-

- Consolatione omni carere, magnum quid est. l. 2, c. 9, n. 1. & seq.*
Consolationes nonnumquam recedunt, iterumq̄ reuertuntur. l. 2, c. 9, n. 4
Consolationes quando dantur vel auferuntur, quo pacto se gerere debeat homo. l. 2, c. 9, n. 5
Consolationes externae frequenter internas impediunt. l. 1, c. 10, n. 2. & c. 21, n. 3. 4
Consolationem humanã qui non querit, signum est, quòd inceperit Deum gustare. l. 1, c. 25, n. 10
Consolationes diuina non semper ad votum habentur. l. 1, c. 10, n. 2
Contemplari alta qui non nouit, sese in Christi passione exercent. l. 2, c. 1, n. 4
Contemptus sui, est summa sapientia. l. 1, c. 2, n. 4
Contemptus tum sui, tum voluptatum. l. 3, c. 32, n. 1. & seq.
Contempto mundo, quàm sit dulce Christo seruire. l. 3, c. 10, n. 1. & seq.
Contemptus honoris temporalis. l. 3, c. 41, n. 4
Contemptus externarum rerum. l. 2, c. 1, n. 3. & seq. Vide, Humilitas.
Contumelia patienter ferenda. l. 3, c. 46, n. 1
Conuersatio in mundo qualis esse debet. l. 1, c. 7, n. 1. & seq. l. 3, c. 22, n. 4
Conuersandum cum quibus sit. l. 1, c. 8, n. 1
Conuersatio externa multum nocet. l. 1, c. 20, n. 1
Conuersari cum bonis rectè, parum quid est; at cum malis, res est maxima. l. 2, c. 3, n. 2
Conuersari secum intus, & cum I E S U, optimum est. l. 2, c. 1, n. 6
Conuersionis seu uocationis anni. l. 1, c. 11, n. 5

- Conuersionis annos plerique numerant, sed pau-
 ci emendationis vita. l. 1, c. 23, n. 2
 Cor hominis est mutabile & inconstans. l. 3,
 c. 32, n. 1. 2 & c. 33, n. 1. 2
 Cor purum quibus fruatur bonis. l. 2, c. 4, n. 2
 Cordis pacem quinam habeant. l. 2, c. 6, n. 3
 Cordis desideria examinanda. l. 3, c. 15, n. 1
 Creaturarum amor homini plurimum nocet.
 l. 2, c. 1, n. 8
 Creaturarum contemptus efficit, ut creator fa-
 cile inueniri possit. l. 3, c. 31, n. 1. & seq.
 Credendum minimè omnibus, quia homo men-
 dax est. l. 3, c. 45, n. 2. 3. 4
 Credimus de aliis citius malum quàm bonum.
 l. 1, c. 4, n. 1
 Crucis Christi amatores pauci admodum inue-
 niuntur. l. 2, c. 11, n. 1. Item c. seq. per totum.
 Crucis Christi qui sint veri imitatores. l. 2,
 c. 12, n. 2. & seq.
 Crucis sanctæ via regia. l. 2, c. 12, n. 2. 3
 Crucem suam mundani habent. l. 3, c. 12, n. 2
 Cubiculum intrandum, & tumultus mundi
 excludendi. l. 1, c. 20, n. 5
 Cupiditas omnis resecanda est. l. 3, c. 15, n. 1,
 c. 32, n. 1. & seq.
 Cura & sollicitudo omnis in Deo ponenda. l. 3,
 c. 17, n. 1. & seq.
 Curiositas de vita aliorum inquirenda, euitan-
 da. l. 3, c. 24, n. 1. & seq.
 Curiositas cauenda est, tum audiendo, tum vi-
 dendo. l. 3, c. 44, n. 1. 2

D

Dæmon conatur bona desideria impedire.
 l. 3, c. 6, n. 4

Defe-

- Defectus aliorum tolerandi. l. 1, c. 16, n. 1.
 & seq. & l. 2, c. 3, n. 2
- Defectus nostros ab aliis sciri, ad humilitatem
 nostri subinde utile est. l. 2, c. 2, n. 1
- pro Defunctis in Missa orandum. l. 4, c. 9, n. 5
- Deseri ab amicis non molestè ferendum. l. 2,
 c. 9, n. 2
- Desiderium nimium sciendi est reprehensibile.
 l. 1, c. 2, n. 2
- Desideria sua homo debet offerre Deo, ac tum
 ipsius voluntati planè acquiescere. l. 3, c. 15,
 n. 1. & seq.
- Desideria nostra ordinata esse debent, diuinæq;
 voluntati conformia. l. 3, c. 15, n. 1
- Desideria cordis examinanda. ibid.
- Desolatus debet ad Deum confugere, ac ei se
 offerre. l. 3, c. 50, n. 1. & seq.
- Detrectatores sunt patienter ferendi. l. 3, c. 28,
 n. 1. & seq.
- Deuotio acquiritur per Communionem. l. 4,
 c. 15, n. 1. & seq.
- Deuotio quorundam posita est in libris & ima-
 ginibus. l. 3, c. 4, n. 4
- Deuoti hominis consolatio. l. 3, c. 18, n. 1
- per Deuotionem indiscretam, quidam se destru-
 xerunt. l. 3, c. 7, n. 2
- pro Deuotionis gratia impetranda, oratio. l. 3,
 c. 3, n. 5
- Deuotionis gratia occultari debet. l. 3, c. 7, n. 1
- Deuotionis gratia non est in manu hominis. l. 3,
 c. 7, n. 2
- Deus sapit super omnia amanti Deum. l. 3,
 c. 34, n. 2
- Deus cur permittat nōnullos tētari. l. 1, c. 13, n. 7

Dei voluntas omnibus in rebus quarendam est.
l. 3, c. 15, n. 1. & seq.

Deo nihil occultum. l. 3, c. 46, n. 3. & seq.

ad Deum via, potius per sui cognitionem habetur, quàm per scientiam. l. 1, c. 3, n. 4

Deo sunt committenda omnia nostra. l. 3, c. 24, n. 1. 2

Deus est in tribulatione inuocandus, & benedicendus. l. 3, c. 29, n. 1. 2

Deus est vera quies interna. l. 3, c. 21, n. 1

in Deum, tamquam in finem, omnia sunt referenda. l. 3, c. 9, n. 1. 2, c. 10, n. 4

Dilectio. Vide, Charitas.

Disputatio de Trinitate, Deo non placet sine humilitate. lib. 1, c. 1, n. 3

Dissolutum esse ac vagum, nocet homini quàm maximè. l. 1, c. 21, n. 1. & seq.

Diuitia spernenda. l. 3, c. 41, n. 1

Doctrina Christi antecellit omnium Sanctorum doctrinas, in qua manna est absconditum. l. 1, c. 1, n. 2

Doctrina Christi cur quibusdam non sapiat. l. 1, c. 1, n. 2

ob Doctrinam multi perierunt. l. 1, c. 2, n. 2

Docti ut plurimum sunt viri elati. l. 1, c. 2, n. 2

Docti, raro sunt boni subditi. l. 3, c. 7, n. 3

Docti punientur ceteris grauius, nisi pre aliis melius vixerint. l. 1, c. 2, n. 3

Doctus quis verè sit. l. 1, c. 3, n. 3

Doloris iusti materia, sunt peccata & vitia nostra. l. 1, c. 21, n. 4

Domi manendum. l. 1, c. 20, n. 1. & seq.

E

Effectus mirabiles amoris diuini. l. 3, c. 5, n. 1. & seq.

Emen-

- Emendatio vitæ. l. I, c. 25, n. I*
Emendationis propositum non differendum. l. 2, c. 22, n. 5
Emendationem morum duo impediunt. l. I, c. 25, n. 3
ad Emendationem vitæ ac morum duo plurimum conducunt. l. I, c. 25, n. 4
ex Euangelij auditu siue prædicatione, cur vel nullus, vel exiguus admodum fructus in plerisque fiat. l. I, c. I, n. 2
Eucharistia dignitas. l. 4, c. 5, n. I
Eucharistia nobis est quàm maximè necessaria. l. 4, c. II, n. I
de Eucharistia ne sit homo indagator curiosus; sed suos sensus fidei simpliciter subijciat. l. 4, c. 18, n. I. & seq. Vide, Communio.
Examen conscientie faciendum, tum manè tum vesperi. l. I, c. 19, n. 4
Exempla perfectorum multum ad profectum conducunt. l. I, c. 18, n. I
Exempla bonorum magis nos ad virtutem impellere debent, quàm malorum ad vitam laxiorem. l. I, c. 18, n. 4
Exercitia corporalia quatenus sunt assumenda. l. I, c. 19, n. 4
Exercitia spiritualia, diuersis temporibus, alia atque alia assumenda sunt. l. I, c. 19, n. 5. 6
Exercitia ante Communionem. l. 4, c. 7, n. I. & seq.

F

- F**amiliaritas cum IESV optima est. l. 2, c. 8, n. I
Familiaritas nimia caueri debet, maximè verò cum mulieribus. l. I, c. 8, n. I. 2

Familiaritas nimia cum hominibus subinde tollit bonam opinionem de nobis prius conceptam. l. 1, c. 8, n. 2

Feruori oportet se dare. l. 1, c. 25, n. 11

Feruido omnia fiunt leuia. l. 1, c. 25, n. 11

Festo die solemnii appropinquante, quid agendum sit. l. 1, c. 19, n. 6

Fiducia nec in se, nec in hominibus ponenda est, sed in Deo nostro. l. 1, c. 7, n. 1. 2, & l. 2, c. 1. n. 2. 3. & l. 3, c. 59, n. 1

Fidere sibi nimum non oportet. l. 2, c. 5, n. 1

Finis ultimus & supremus, Deus. l. 3, c. 9, n. 1. 2

Fragilitas hominis est magna. l. 1, c. 22, n. 5. 6

Fructum facere ex aliorum dictis & factis debemus, tametsi peccata esse appareant. l. 1, c. 2, n. 4

G

G *Audium conscientie bona.* l. 1, c. 20, n. 3, & l. 2, c. 6, n. 1. & seq.

Gaudium mala conscientia non habet. ibid.

Gaudium verum in Deo solo. l. 3, c. 16, n. 1. 2

Gaudij priuatio. l. 2, c. 9, n. 1. & seq.

Gloria vera & falsa, que sit. l. 2, c. 6, n. 2

Gloria eterna, eiusq; desiderij consideratio. l. 3, c. 48, n. 1. & seq. & c. 49, n. 1. & seq.

Gloriari homo de nullo potest, quia ex se nihil habet. l. 3, c. 40, n. 4

Gloriandum in tribulatione. l. 2, c. 6, n. 2

Gloriandum in nulla re hic. l. 3, c. 40, n. 4

Gloriandum in Deo solo, non autem in aliis. l. 1, c. 7, n. 2. & l. 3, c. 9, n. 2. 3

pro Gratia Dei impetranda, oratio. l. 3, c. 3, n. 5

Gratia

Gratia interna custos est humilitas. l. 3, c. 7, n. 1

Gratia Deo pro acceptis beneficiis agenda. lib. 2, c. 10, n. 2. & seq.

Gratia Dei & natura, sunt motus diuersi. l. 3, c. 54, n. 1. & seq.

Gratia diuina vis ac necessitas. l. 3, c. 55, n. 2. & seq.

Gratia diuina efficacia; item corrupta natura mala. l. 3, c. 55, n. 1. & seq.

Gratia occultanda est sub humilitate. l. 3, c. 7, n. 1

Gratia recedente qualis homo remaneat. l. 2, c. 8, n. 5

H

H *Abitus Religiosorum qualis. l. 1, c. 25, n. 8*

Homo mendax est, ideo in omnibus non ei credendum. l. 3, c. 45, n. 2. 3. 4

Homo debet in hoc mundo esse instar peregrini cuiusdam & exulis. l. 1, c. 23, n. 9

Homo verè internus, numquam se in totum ad externa diffundit. l. 2, c. 1, n. 7

Homo existimare debet, se omni consolatione indignum. l. 3, c. 52, n. 1. & seq.

Homini interius non sese colligētis mala. l. 2, c. 5, n. 2

Honores spernendi. l. 3, c. 41, n. 4

Humilitas acquiritur per Communionem. l. 4, c. 15, n. 1. & seq.

Humilis se vilem aestimat. l. 3, c. 8, n. 1. & seq.

Humiles fuerunt omnes Sancti. l. 2, c. 10, n. 4

cum Humili quid agat Deus. l. 2, c. 2, n. 2

Humiles & pauperes multa pace fruuntur. l. 2, c. 6, n. 1

Humiliare se sub omnibus decet, & nulli se prefer-

- preferre. l. 1, c. 7, n. 1. & seq.*
Humilis sui ipsius submissio. l. 2, c. 2, n. 1. 2
Humilitas est custos gratiæ interna. l. 3, c. 7,
n. 1
Humilitas retinenda est in doctrina & scientia.
l. 1, c. 2, n. 2. & c. 3, n. 1. 2
Humilitas & veritas est retinenda in conuer-
satione cum Deo. l. 3, c. 4, n. 1. & seq.

I

I*ESVS est super omnia amandus. l. 2, c. 7, n. 1.*
& seq.
cum IESV familiaritas optima. l. 2, c. 1, n. 1. 2,
& c. 8, n. 1. 2
IESVS quomodo amitti soleat. l. 2, c. 8, n. 3. 4
Illuminatio mentis vt impetretur, oratio. l. 3,
c. 23, n. 4
Imitatio vitæ Christi. l. 1, c. 1, n. 1. & l. 3, c. 56,
n. 1. & seq.
Imperfectiones aliorum patienter toleranda. l. 1,
c. 16, n. 1. & seq. & l. 2, c. 3, n. 2
Inconstantia seu instabilitas. l. 3, c. 33, n. 1. 2
Inferni ignis quidnam comburat, & quàm sit
ipse grauis. l. 1, c. 24, n. 3. 4
Infirmitatis propria, atque miseriarum huius
mundi confessio. l. 3, c. 20, n. 1. & seq.
ex Infirmitate pauci euadunt meliores. l. 1, c. 23,
n. 4
Iniuriæ sunt a quo animo ferenda. l. 3, c. 19, n. 1.
& seq. & c. 36, n. 1
Iniuriis laceffitus suam confidentiam debet in
Deo reponere. l. 1, c. 24, n. 2. & l. 3, c. 46, n. 1,
& seq.
Inquieti fieri quinam soleant. l. 1, c. 9, n. 1
Inquirere de aliorum statu & vita, est pericu-
losum.

- losum. l. 3, c. 24, n. 1. & seq.
 pro Intellectus illuminatione oratio. l. 3, c. 23.
 n. 4
 Intentio in omni re debet esse recta, atque in
 Deum ferri. l. 2, c. 4, n. 1, & l. 3, c. 33, n. 1. 2.
 Iudicium Dei metuendum. l. 1, c. 24, n. 1
 in Iudicio extremo examen quibus de rebus
 fiet, aut non fiet. l. 1, c. 3, n. 5, & c. 24, n. 1
 Iudicia Dei non sunt scrutanda. l. 3, c. 14, n. 1. &
 seq. & c. 58, n. 1. & seq.
 Iudicia Dei qui consideravit, de se facile sentiet
 humiliter. l. 3, c. 14, n. 1. & seq.
 Iudicia temeraria reijcienda sunt. l. 1, c. 14,
 n. 1. & l. 2, c. 6, n. 3. item l. 3, c. 36, n. 1.
 & seq.
 Iudicandus nemo est, et si malus appareat. l. 1,
 c. 2, n. 4
 Iudicio proprio standum non est. l. 1, c. 4, n. 2, &
 c. 9, n. 2. 3

L

- L**apsus in verbo facilis. l. 3, c. 45, n. 4. 5
Lapsus non debet desperare. l. 3, c. 57, n. 1.
 & seq.
 Laudes & vituperia aliorum non sunt curanda.
 l. 2, c. 6, n. 2. 3
 Lectio Scripturae sacrae anima necessaria. l. 4,
 c. 11, n. 4
 Lectio sacrae Scripturae qualis esse debeat. l. 1,
 c. 5, n. 1
 Latitiam veram mali numquam habent. l. 2,
 c. 6, n. 1
 Leuitates maximè nocent homini. l. 1, c. 21, n. 2
 Libertas cordis magna, est resignatio sui in
 Deum. l. 3, c. 38, n. 1. & seq.

- Libertas nimia est noxia. l. I, c. 21, n. 1. 2*
*Libri p̄j sunt subinde legendi, maximè qui ad
 compunctionem conferunt. l. I, c. 5, n. 1. & seq.*
Libri p̄j quomodo legi debeant. l. I, c. 5, n. 1
Litera sacra. Vide, Scriptura sacra.
*Loci mutatio sapè animum non facit tranquil-
 lum. l. I, c. 9, n. 1*
*Loqui & confabulari cur tantoperè inter nos
 desideremus. l. I, c. 10, n. 1*
*qualia sint illa, de quibus vt plurimùm lo-
 quimur. l. I, c. 10, n. 1*
*Loquutio interna Christi cum anima. l. 3, c. 1,
 n. 1. & seq. & c. 2, n. 1. & c. 3. per totum.*

M

- M** *Agistrum qui habet Christum, is felix
 est. l. I, c. 3, n. 1*
Magnus quis verè sit. l. 1, c. 3, n. 6
*Mendax est homo, ideò in omnibus ei non cre-
 dendum. l. 3, c. 45, n. 2. 3. 4*
*Mens exponit Deo suum desiderium, quatenus
 à peccatorum periculis liberari possit. l. 3,
 c. 36, n. 1. & seq.*
*Mentis illuminatio vt impetretur, oratio. l. 3,
 c. 23, n. 4.*
*Merita nostra non sunt ex consolatione esti-
 manda. l. 3, c. 7, n. 5*
*Miraculo maius est, scire latere, & sui curam
 gerere. l. I, c. 20, n. 6*
*Miseria humana magna est. l. I, c. 22, n. 1. &
 seq. & l. 3, c. 20, n. 1. & seq.*
*Miseria humana patienter ferenda sunt. l. 3,
 c. 18, n. 1. & seq. & c. 20, n. 1. & seq.*
*Miseria humana consideratio, & felicitatis
 aterna. l. 3, c. 48, n. 1. & seq.*

Mise-

- Miseriarum humanarum cōsideratio.* l. I, c. 22, n. I. & seq.
- in Missa pro defunctis orandum est.* l. 4, c. 9, n. 5
- Morum emendationi duo conducunt.* l. I, c. 25, n. 4
- Mors cogitanda, appropinquante die festo.* l. I, c. 19, n. 6
- Mors multorum varia.* l. I, c. 23, n. 7
- Mortis meditatio utilis est.* l. I, c. 23, n. I
- Mortis memoria quotidie habenda, tum manè, tum vesperi.* l. I, c. 23, n. 2
- post Mortem qua proderunt, & qua non proderunt.* l. I, c. 24, n. 4. & seq.
- in Morte qualis vis inueniri, talis sis in vita.* l. I, c. 23, n. 4
- Morientem qua poterunt consolari.* l. I, c. 23, n. 4
- Mortificatus, ex quauis re fructum colligit.* l. 2, c. I, n. 8
- Mortificatus, magis Deum gustat, quàm alius.* l. I, c. II, n. 3
- non Mortificatus facilè tentatur & vincitur.* l. I, c. 6, n. I
- Mulierum familiaritas cauenda.* l. I, c. 8, n. I. 2
- Mundani nō carēt & ipsi sua cruce.* l. 3, c. 12, n. 2
- Mundus corde sapè à Deo docetur.* l. I, c. 3, n. 3
- Mundo contempto, dulce Christo seruire.* l. 3, c. 10, n. I. & seq.
- Mutatio loci sapè facit animum non tranquilum.* l. I, c. 9, n. I

N

- N**atura corrupta mala; item gratia diuina efficacia. l. 3, c. 55, n. I. & seq.
- Natura & gratia motus sunt planè diuersi.* l. 3, c. 54, n. I. & seq.

Necessi-

- Necessitatibus corporis subijci & seruire, graue est ac permolestum, magnaq; est miseria.* l. I, c. 22, n. I. & seq.
- Necessitatibus corporis Sancti liberari optabāt.* l. I, c. 22, n. 3
- Negotia sapienter & prudenter agenda.* l. I, c. 4, n. I. 2
- Negotia nostra omnia Deo committere debemus.* l. 3, c. 39, n. I
- in Negotiis homo non debet esse importunus.* l. 3, c. 39, n. I. & seq.

O

- O**bedientia est res valde magna. l. I, c. 9, n. I
- O**bedientia humilis subditi, ad exemplum Christi. l. 3, c. 13, n. I. & seq.
- O**bedire alteri, optimum est. l. I, c. 9, n. I
- O**bediendum est Superiori, exemplo Christi. l. 3, c. 13, n. I. & seq.
- O**blatio dignissima, seipsum pure & integrè in Missa & Cõmunionem Deo offerre. l. 4, c. 7, n. 4
- O**btrectatorum lingua & flocci pendenda. l. 3, c. 26. & seq.
- Occupatio.** Vide, Opera.
- Ociosus in toto nunquam sis.** l. I, c. 19, n. 4
- Oculi non in alios, sed in seipsum reflectendi sunt.** l. I, c. 21, n. 3
- Offerre Deo, tum nos tum nostra debemus, quoties communicamus.** l. 4, c. 7, n. 4, & c. 8, n. I, & c. 9, n. I.
- Opera & exercitia quotidiana, quando fieri debent, & quando sunt intermittenda.** l. I, c. 19, n. 3
- Opus bonum nonnunquam est intermittendum ob bonum finem.** l. I, c. 15, n. I, & c. 19, n. 3
- Opus quoduis ex charitate factum, fructuosum est.**

- est. l. 1, c. 15, n. 1
- Operibus humilibus est insistendum, quando al-
tioribus non possumus. l. 3, c. 51, n. 1. & seq.
- in Operibus quibusdam putatur esse charitas,
cū mera sit sensualitas. l. 1, c. 15, n. 2
- Operatur ille multum, qui multum diligit. l. 1,
c. 15, n. 2
- Opera nostra debent prius intus ordinari, quàm
foras prodeant. l. 1, c. 19, n. 3
- Opera, quæ ex charitate non fiunt, nihil profunt.
l. 1, c. 15, n. 1
- Opiniones aliorum non curanda. l. 1, c. 11, n. 1
- Opiniones & contentiones in scientia sunt eui-
tanda. l. 1, c. 3, n. 1. & seq.
- Oratio ad Dei voluntatē perficiendā. l. 3, c. 15, n. 3
- Oratio ut impetretur illuminatio mentis. l. 3,
c. 23, n. 4
- Oratio ad obtinendam diuinam gratiam, contra
naturam corruptam. l. 3, c. 55, n. 5
- Oratio pro beneplacito Dei perficiendo. l. 3, c. 15,
n. 3
- Oratio contra malas cogitationes. l. 3, c. 23, n. 4
- Oratio pro impetranda deuotionis gratia. l. 3,
c. 43, n. 5
- Oratio pro impetranda cordis puritate, celestiq̃
sapientia. l. 3, c. 27, n. 4
- Oratio magis eleuat mentem, quàm lectio. l. 3,
c. 26, n. 1. & seq.

P

- P**Assio & vita Christi sint vita nostra exem-
plar. l. 2, c. 1, n. 4
- in Passione Christi se exercent, qui alta contem-
plari non nouit. l. 2, c. 1, n. 4 (n. 1)
- Passio aliquando est, cū zelus aestimatur. l. 2, c. 5,
Passio-

- Passiones sunt mortificanda. l. 1, c. 11, n. 3
 Passiones suas qui sequitur, sit inquietus; quietè
 verò sibi acquirat, ijs resistendo. l. 1, c. 6, n. 2
 Passionib⁹ obnoxius qualis esse solet. l. 2, c. 3, n. 1
 Passionibus suis resistere durū est. l. 1, c. 25, n. 11
 Passionibus suis feruens, quomodo sit affectus.
 l. 2, c. 5, n. 1
 Passionum aculeis qui urgetur, subinde plus in
 vita spirituali proficit, quàm passionibus va-
 cuus. l. 1, c. 25, n. 4
 Patientia in iniuriis ferendis seruanda. l. 3, c. 19,
 n. 1. & seq. & c. 36, n. 1
 Patientia est necessaria in omni tentatione, item
 & pugna contra concupiscentias. l. 3, c. 35, n. 2
 Patientia exemplar Christus. l. 3, c. 18, n. 2
 Patientia utendum est omnibus in rebus. l. 3,
 c. 35, n. 2
 Patiens verè quis sit. l. 3, c. 19, n. 3
 Patiens ut quis fiat, quid sit expendendum. l. 3,
 c. 12, n. 2
 Pati qui nouit, sentiet Dei in se auxilium. l. 2,
 c. 2, n. 1
 Pati modicum qui nescit modò, quomodo poterit
 inferni aut purgatorij pœnas perferre? l. 1,
 c. 24, n. 6. 7
 Pauperem te videri, non te pudeat. l. 1, c. 7, n. 1
 Pax super humilem & pauperem spiritu re-
 quiescit. l. 1, c. 6, n. 1
 Pax animi quomodo acquiritur. l. 1, c. 11, n. 1
 Pax animi non est in affectibus inordinatis. l. 1,
 c. 6, n. 1
 Pax cordis quibus in rebus sita sit. l. 2, c. 6, n. 2,
 & l. 3, c. 25, n. 1
 Pax talis non est quaerenda, qua omni pugna ca-
 reat.

- reat. l. 3, c. 12, n. 1.
- Pax saepenumero dissoluitur ex opinionum diuersitate. l. 1, c. 14, n. 2
- Pax nostra non debet pendere ex ore & sermone hominum. l. 3, c. 28, n. 1
- Pax non est in hominibus ponenda. l. 3, c. 42, n. 1. 2
- in Pace quidam sibi videntur tunc esse, quando ipsis cuncta ex voto cedunt. l. 1, c. 14, n. 2
- Pacem cordis quinam habeant. l. 2, c. 6, n. 3
- quae Pacem unicuique afferunt, quatuor sunt. l. 3, c. 23, n. 1
- qui Pace frui desiderat, in multis debet se frangere. l. 1, c. 17, n. 1
- in Pace multa erit, qui se non inuoluet verbis factisque aliorum. l. 1, c. 11, n. 1
- Pacificus homo qualis sit. l. 2, c. 3, n. 3
- Pacificorum multiplex genus. l. 1, c. 3, n. 3
- Peccata sunt ignis inferni atque purgatorij materia. l. 1, c. 24, n. 3
- Peccatorum poena. l. 1, c. 24, n. 3. 4
- Peccatum nullum umquam est perpetrandum, in gratiam alicuius persona, aut propter rem aliquam. l. 1, c. 15, n. 1
- ad Peccandum procliuus est natura humana. l. 1, c. 22, n. 6
- Poenitentia sanctorum Patrum qualis olim. l. 1, c. 18, n. 1 (n. 9)
- Peregrini omnes hic sumus. l. 1, c. 17, n. 1, & c. 23,
- instar Peregrini homo in hoc mundo debet se gerere. l. 1, c. 23, n. 9
- Peregrinando raro homines sanctificantur. l. 1, c. 23, n. 4
- Perfectio omnis habet imperfectionem admixtam. l. 1, c. 3, n. 4

Pericu-

- Pericula cum adsunt, ad Deum confugiendum
est. l. 3, c. 38, n. 2
- Placere sibi ipsi, Deo ingratum est. l. 1, c. 7, n. 2
- Precipitem non esse, & sensui suo non inharere,
magna est sapientia. l. 1, c. 4, n. 2
- Præferre se aliis non decet. l. 1, c. 7, n. 3
- Premia vite æterna proposita laborantibus &
patientibus. l. 3, c. 49, n. 6
- Probantur in terra serui Dei, caelestia premia
expectantes. l. 3, c. 49, n. 1. & seq.
- Profectus spiritualis. l. 1, c. 11, n. 5. 6
- Profectus noster quibus in rebus sit positus. l. 3,
c. 24, n. 1
- Profectus noster qualis sit, tentatio declarat.
l. 1, c. 13, n. 7. 8
- ad Profectum conferunt sequentia:
- Si te hic gesseris ad instar peregrini. l. 1, c. 17,
n. 1
- Vitas Sanctorum frequenter legendo. l. 1, c. 8, n. 1
- Si ut stultus volueris reputari. l. 1, c. 17, n. 1
- Si frequenter tua, tum externa, tum interna
examinaueris. l. 1, c. 19, n. 3. 4
- Si in silentio & quiete vixeris. l. 1, c. 20, n. 6
- Si vim tibi ipsi intuleris. l. 1, c. 11, n. 6. &
c. ultimo, in fine.
- Profectus cito in Religione perit, quando tantum
habetur carimoniarum ratio. l. 1, c. 11, n. 4
- Profectus magnus fieret, si singulis annis saltem
vitium unum euelleremus. l. 1, c. 11, n. 5
- Profectus noster talis est, quale est propositum
nostrum. l. 1, c. 19, n. 2
- Profectus noster debet quotidie crescere. l. 1,
c. 11, n. 1
- Profectus nostri negligentia efficit ut parum ad
id

- id. quod loquimur, attendamus.* l. 1, c. 10, n. 2
Propositum nostrum bonum, quotidie est renouandum. l. 1, c. 19, n. 1. 2. 3. 4
Propositum benè agendi, ac sese emendandi, minimè differri debet. l. 1, c. 22, n. 5
Propositum infirmum. l. 1, c. 22, n. 6
Propositum suæ vocationis negligere nocet plurimum. l. 1, c. 25, n. 5
Prudentia in agendo. l. 1, c. 4, n. 1. 2
Prudens verè quis nam sit. l. 1, c. 3, n. 6
Purgatorij ignis materia sunt peccata. l. 1, c. 24, n. 3
Purgatorium patientis & iusti sunt tribulationes, & aduersarij. l. 1, c. 24, n. 2
Puritas cordis ut impetretur, oratio. l. 3, c. 27, n. 4
Puritas cordis quærenda. l. 2, c. 4, n. 1. & seq.
Pusillanimis ne fias. si fortè lapsus fueris. l. 3, c. 57, n. 1. & seq.

Q

- Q*uies qua in re inuenitur. l. 2, c. 1, n. 1
Quies in solo Deo ponenda. l. 3, c. 21, n. 1
Quotidianum hominis studium debet esse vincere seipsum. l. 1, c. 3, n. 3
Quotidie bonum propositum est renouandum. l. 1, c. 19, n. 1. & seq.

R

- R*efugium nostrum Deus esse debet. l. 3, c. 38, n. 2
Religiosi debent (Christi exemplo) Superiori obedire. l. 3, c. 13, n. 1. & seq.
Religiosorum habitus. l. 1, c. 25, n. 8
Religionis feruor intepest. l. 1, c. 18, n. 5
in Religionis ingressu, malum omnino signum
 inte-

- intepescere, l. I, c. 22, n. 7
 in Religionis ingressu, nonnulli sunt meliores
 quàm in progressu. l. I c. II, n. 5
 Religiosum esse, magna est gratia. l. 3, c. 10, n. I.
 & seq.
 Religiosus debet sapè cogitare ad quid venerit.
 l. I c. 25, n. I
 Religiosus qualis debeat esse, ut pacem habeat:
 & qua sint illius exercitia. l. I, c. 17, n. I. &
 c. 19, n. I
 Renovatio spiritus exuit veterem hominem, sic
 ut ferrum in igne amittit rubiginem. l. 2, c. 4,
 n. 2. Vide, Propositum. Emendatio vitæ.
 Requies aterna Sanctorum, Deus l. 3, c. 21, n. I
 Requies qua in re inuenitur. l. 2 c. I, n. I
 Resignatio sui plena ad Dei nutum & volunta-
 tem. l. 3, c. 17 n. 2. 3
 Resignatio sui ipsius in Deo magnam affert cor-
 dis libertatem. l. 3 c. 37, n. I. & seq.
 Resignatio plena in Deo omnibus in rebus, & in
 cunctis desideriis. l. 3 c. 15, n. I. & seq.
 Res alta non sunt scrutanda. l. 3, c. 58, n. I. 2
 Res externa, quomodo à nobis tractari debeant.
 l. 3, c. 38, n. I. 2
 Reuelare sua secreta cui oportet, bonum est; cui
 verò non oportet, malum. l. I, c. 8, n. I

S

- S**acerdotum dignitas. l. 4 c. 5, n. I. & seq.
Sacra Scriptura. Vide, Scriptura.
 Saluti animæ imprimis incumbendum. l. I, c. 3,
 n. 5
 Sanctorum vita qualis olim fuit, quàm ferui-
 da. l. I, c. 18, n. I
 de Sanctorum gloria disputare, utpote quis in
 ea sit

- ea sit maior vel minor, stultum est, Sanctisq̄
 ingratum. l. 3, c. 58, n. 2*
Sapientia summa, est cognitio sui. l. 1, c. 2, n. 4
Sapientia qua vera sit. l. 1, c. 1, n. 3
*Sapientia magna est, non esse in agendis precipi-
 tem, suoque sensui non fidere. l. 1, c. 4, n. 2*
*Sapiens ille est, qui res tales aestimat, quales
 sunt. l. 2, c. 1, n. 7*
*Sapientes qui sunt sibiipsis, in periculo versan-
 tur. l. 3, c. 7, n. 3*
Satiari nemo hic potest. l. 1, c. 1, n. 5
Scientiã multi perierunt. l. 1, c. 2, n. 2
Scientia vera qua sit. l. 1, c. 2, n. 1
*Scientia nostra habet quamdam imperfectio-
 nem annexam. l. 1, c. 3, n. 4*
*Scientia qua probanda, & qua improbanda. l. 1,
 c. 3, n. 1. 2*
*Scientia non est culpanda, sed bona vita maior
 habenda est ratio. l. 1, c. 3, n. 6*
*Scientia absque humilitate non prodest. l. 1,
 c. 1, n. 3. & c. 2, n. 1*
*Scientia hominis parua est, ignorantia autem
 eius maxima. l. 1, c. 2, n. 3*
*Scientie secularis contemptus. l. 3, c. 43, n. 1.
 & seq.*
*Scriptura sacra est nobis necessaria. l. 4, c. 11,
 n. 4*
*Scriptura sacra quomodo legi debeat. l. 1, c. 5,
 n. 1*
*Secretum sua reuelare cui oportet, bonum est;
 cui non oportet, malum. l. 1, c. 8, n. 1*
Securitas hic nulla. l. 1, c. 20, n. 3
*Sensualitas in quibusdam operibus, putatur
 esse charitas. l. 1, c. 15, n. 2*

Sensua-

- Sensualitatem suam sequi, malum est.* l. 1, c. 1, n. 5
- Servire Deo, dulce est.* l. 3, c. 10, n. 1. & seq.
- Servire alijs, decorum est.* l. 1, c. 7, n. 1
- Silentij & Cella fructus.* l. 1, c. 20, n. 6. & seq.
- Simplices & puri corde à Deo docentur.* l. 1, c. 3, n. 3
- Simplicitas debet esse in intentione, puritas in affectione.* l. 2, c. 4, n. 1
- Simplicitate atque puritate mentis subleuatur homo à terrenis.* l. 2, c. 4, n. 1. 2
- Solitudo quærenda interdum, & amanda.* l. 1, c. 20, n. 1
- Sollicitudo omnis in Deo ponenda est.* l. 3, c. 17, n. 1. & seq.
- Spes seu fiducia in solo Deo ponenda est.* l. 1, c. 7, n. 1. 2. & l. 3, c. 59, n. 1
- Sperans de Dei auxilio, debet interim facere quod in se est.* l. 1, c. 25, n. 2. 3
- Spiritus renouatio exuit veterem hominem sicut ferrum in igne amittit rubiginem.* l. 2, c. 4, n. 2. Vide, *Emendatio vita.*
- Spiritualia impediunt necessitates huius corporis.* l. 1, c. 22, n. 3. 4
- Studium nostrum esse debet in extirpandis vitijs, & in virtutibus inserendis.* l. 1, c. 3, n. 5
- Studium quotidianum hominis esse debet, vincere seipsum.* l. 1, c. 3, n. 3
- Stultus fias propter Christum, si vis religiosam ducere vitam.* l. 1, c. 17, n. 1
- Subiectio est res valde magna.* l. 1, c. 9, n. 1
- Superbi & auari nulla pace fruuntur.* l. 1, c. 6, n. 2. Vide, *Docti. Tentatio.*
- Superior quis sit idoneus.* l. 1, c. 20, n. 2

Tempus

- T** Empus presens est valde pretiosum. l. 1, c. 23, n. 5. 8.
- Tempus presens nobis concessum est, ut nos preparemus ad mortem. l. 1, c. 19, n. 6. 7.
- Temporis summa habenda ratio. l. 1, c. 25, n. 11.
- Temporalium rerum vanitas. l. 1, c. 7, n. 1. & seq.
- Tentationes sunt utiles. l. 1, c. 13, n. 2.
- à Tentatione nemo liber est. l. 1, c. 22, n. 1.
- per Tentationes transierunt omnes Sancti, & profecerunt. l. 1, c. 13, n. 2.
- eorum qui Tentantur, varia genera. l. 1, c. 13, n. 6.
- Tentationes quomodo sint perferenda. l. 1, c. 13, n. 4.
- Tentatione una recedente, alia atque alia succedit. l. 1, c. 13, n. 3. Item l. 3, c. 20, n. 3.
- Tentationes pro gloria aeterna sunt toleranda. l. 3, c. 47, n. 1. & seq.
- Tentationibus viri perfecti quandoque pulsantur. l. 1, c. 13, n. 1.
- Tentationum initium, progressus, & quo pacto illis sit resistendum. l. 1, c. 13, n. 5. 6.
- Tentatio est vita hominis. l. 1, c. 13, n. 1. & l. 3, c. 35, n. 1.
- Tentationes a quo animo patientibus quanta bona sint promissa. l. 3, c. 49, n. 1. & seq.
- Tentationibus non omnino carere quibusdam expedit. l. 1, c. 20, n. 4.
- Tentationum nulla securitas, & nullus finis in hac vita. l. 3, c. 35, n. 1. 2. Vide, Patientia.
- Tepor in religionis ingressu, malum signum. l. 1, c. 11, n. 5.

Terrena sunt aspicienda per modum transeun-
tis. l. 2, c. 1, n. 4

Timor Domini prasens, liberat à timore mortis
future. l. 1, c. 23, n. 6

Tribulatio homini necessaria est. l. 1, c. 13,
n. 2.

cius quanta utilitas. l. 1, c. 12, n. 1.

in Tribulatione gloriandum. l. 2, c. 6, n. 2

in Tribulatione magis necessarium sibi Deum
intelligit homo bono voluntatis. l. 1, c. 12,
n. 2

Vide, Tentatio.

Tribulationes inueniet, qui non quærit Iesum.
l. 1, c. 17, n. 2

Tribulationes passi sunt omnes Sancti. l. 1, c. 13,
n. 2

de Trinitate disputare, Deo non placet, si careas
humilitate. l. 1, c. 1, n. 3

Tristitia iusta materia sunt peccata & vitia
nostra. l. 1, c. 21, n. 4

Tristitia causa multa hic sunt. l. 1, c. 21,
n. 4. 5

V

Vacare sibiipso in secreto, optimum est. l. 1,
c. 20, n. 1. & seq.

Vanitas quibus in rebus insit. l. 1, c. 7, n. 1. &
seq.

Vanitas maxima sectari opes, honores, vitam
longam amare, transitoria quærere, &c. l. 1,
c. 1, n. 4. 5

Verbo labi, est facillimum. l. 3, c. 45, n. 4. 5

Verba Christi interna ad animam fidelem. l. 3,
c. 1. & seq.

Verba superflua sunt omnino reseranda. l. 1,
c. 10, n. 1

Verba

- Verba contumeliosa patienter toleranda.* l. 3, c. 46, n. 1
floci pendenda. l. 3, c. 46, n. 1
Verba qualia in colloquium adduci debeant. l. 1, c. 10, n. 2
Veritas ipsa tandem aliquando à verbis hominum improborum liberat. l. 3, c. 4, n. 1
Veritas retinenda in conuersatione cum Deo. l. 3, c. 4, n. 1. & seq.
Veritas aeterna amanda super omnia. l. 3, c. 4, n. 3
Via regia sancta Crucis. l. 1, c. 12, n. 2. 3
Via ad Deum, potius per sui cognitionem habetur, quàm per scientiam. l. 1, c. 3, n. 4
Vilitas hominis maxima debet sibi semper displicere. l. 3, c. 4, n. 3
Vincere seipsum, debet esse quotidianum studium hominis. l. 1, c. 3, n. 3. Vide, *Mortificatio.*
Virtus non comparatur nisi diligentia. l. 1, c. 25, n. 11
Vis sibi inferenda ad profectum. l. 1, c. 11, n. 6. & seq. & c. ult. in fine.
Vita hominis tentatio est. l. 1, c. 13, n. 1, & l. 3, c. 35, n. 1
Vita Christi imitatio. l. 1, c. 1, n. 1. & l. 3, c. 36, n. 1. & seq.
Vita aeterna consideratio. l. 3, c. 48, n. 1
Vita aeterna pramia proposita laborantibus & patientibus. l. 3, c. 49, n. 6
Vita emendatio. l. 1, c. 25, n. 1.
Vita emendationi duo conducunt. l. 1, c. 25, n. 4
Vita Sanctorum olim qualis. l. 1, c. 18, n. 1
de Vita alterius inquisitio curiosa euitanda. l. 3, c. 24, n. 1. & seq.

*propter Vitam eternam quiduis perferendum
est. l. 3, c. 47, n. 1. & seq.*

*Vitam longam quidam amant, tametsi misera-
ram. l. 1, c. 22, n. 3.*

*Vituperia & laudes aliorum non curanda. l. 2,
c. 6, n. 2. 3*

*Voluntas Dei omnibus in rebus querenda est.
l. 3, c. 15, n. 1. & seq.*

*ad Voluntatem Dei perficiendam oratio. l. 3,
c. 15, n. 3. Vide, Resignatio sui.*

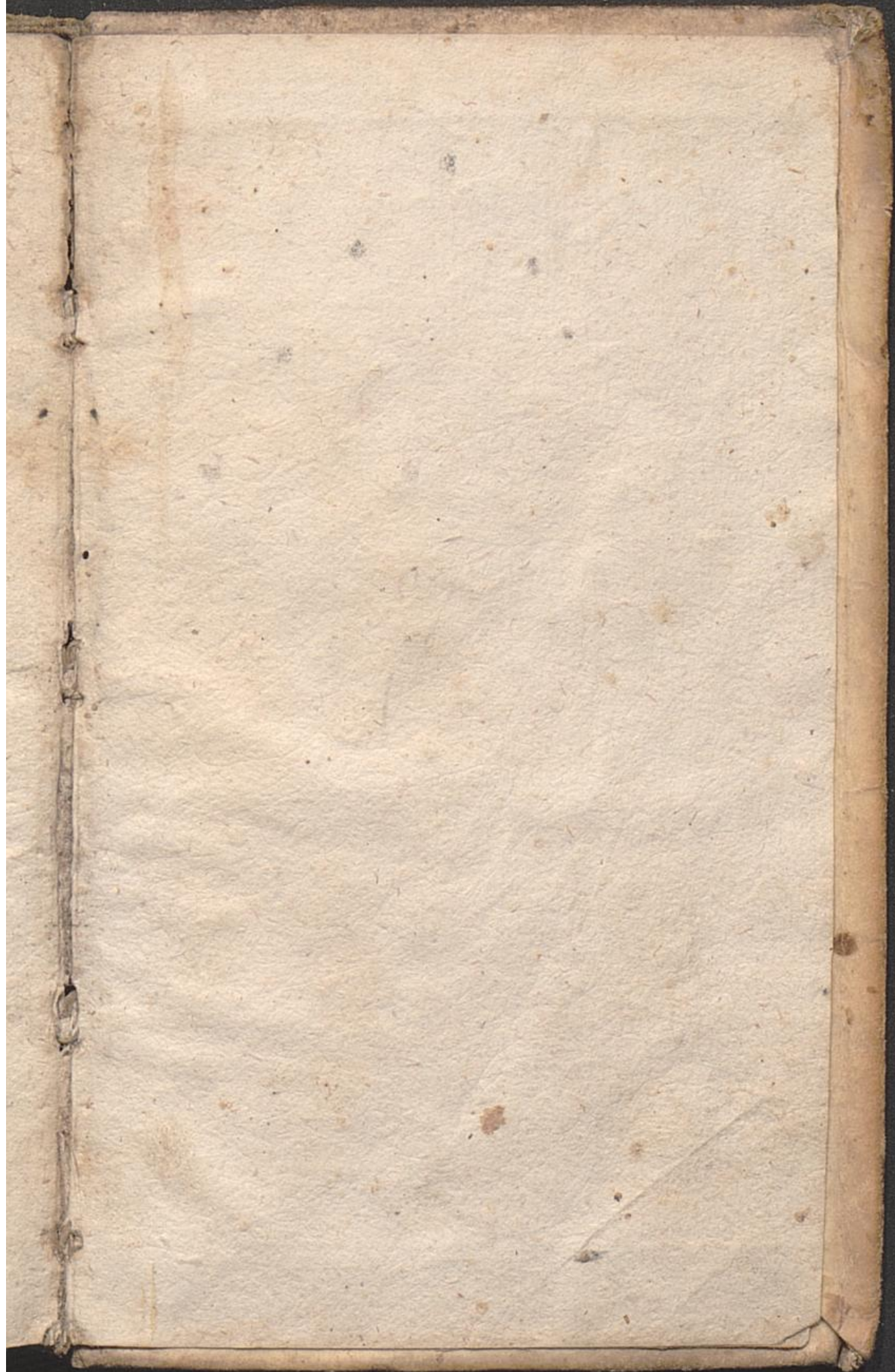
*Voluptatum contemptus. lib. 3, cap. 32, n. 1.
& seq.*

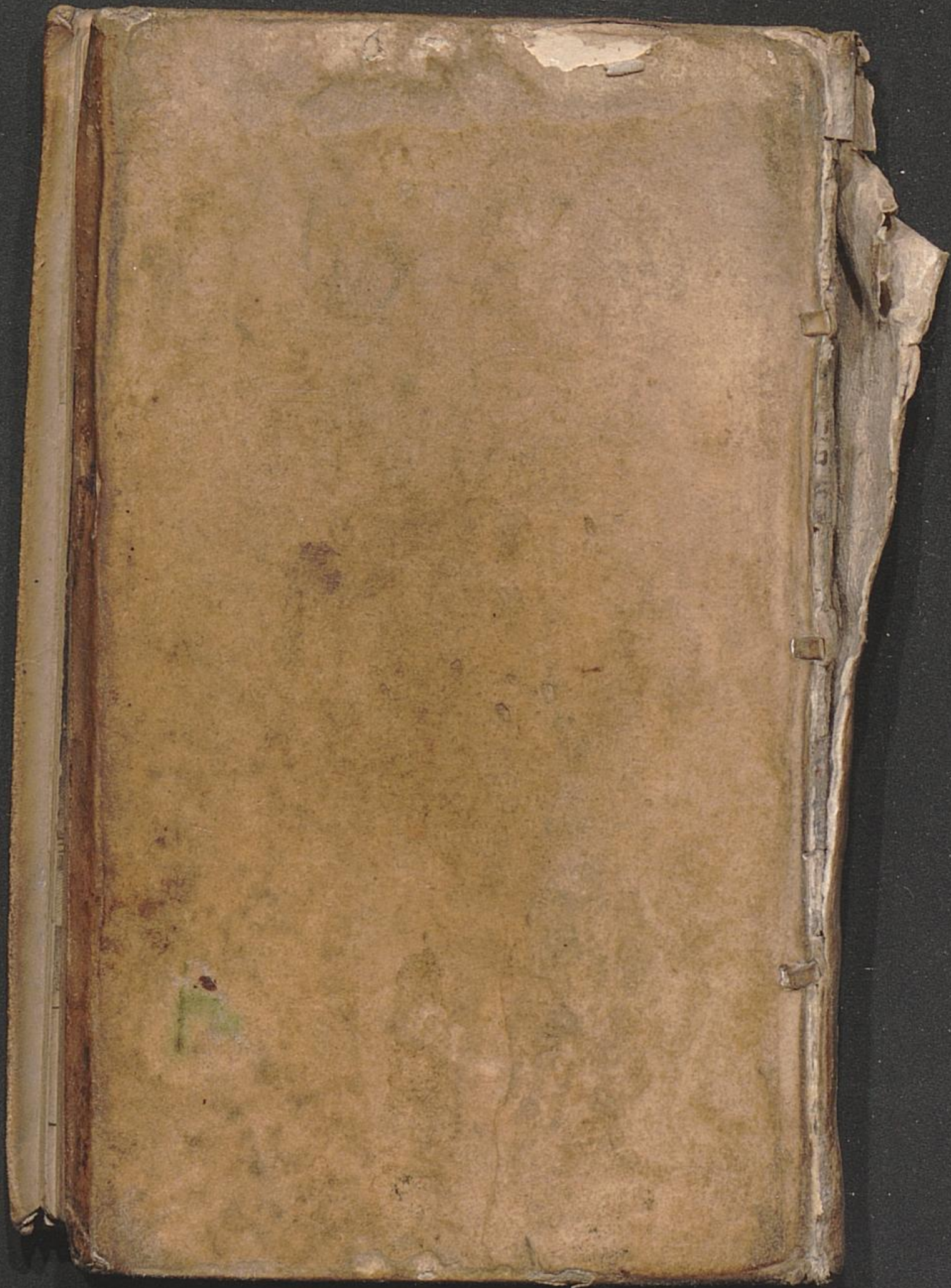
Z

Z *Elus quandoque estimatur, cum tamen
sit passio. l. 2, c. 5, n. 1*

*Zelus primò ad se, quàm ad alios habendus.
l. 2, c. 3, n. 2*

F I N I S.

Th 1
2622